

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
עקב
י"ב – י"ח מנחם אב תשפ"ג

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחו לא הויא נתינה – וגבי גט דאיסורא הוא לא תקין הלכ. שלא בפניו – כי הכא, שאינו בלישכה. מאי דאיצטריך לי' תקון – ראה שהיה נוטען, והתקין דבעל כרחו ושלא בפניו הוה נתינה. ואי הוה נמי קאי קמן, ואמר "לא מקבילנא" — הוה איצטריך להלל נמי לתקוני דתיתבי נתינה. אלא מה שלא הוצרך — לא הוצרך, וגבי גט דאיסורא הוא — לא קיימא תקנתא דהלל. ערב — בשילהי גט פשוט. צידן — דמתניתין. ראיה אחרונה — ב"אחד דיני ממונות" (סנהדרין לא,א), דאפליגי באמרו לו: כל ראיות שיש לך להביא — הבא עד שלשים, ולא הביא עד לאחר שלשים. ואמרו לו: הבא ראיה, ואמר: אין לי ראיה, בקמייתא — הלכתא בתוותיה, ובבתרייתא — לית הלכתא בתוותיה. והנייר שלי — לא יהיב לה ולא מידי, ורחמנא אמר: "יתנן בידה". מאי שנא ריישא בו' — קא סלקא דעתיה: "על מנת" לאו "מעבשיו" הוא, ברבנן דפליגי עליה דרבי, והוי כמו: לכשתחזירי לי הנייר — לידוי גט. ואם כן אמאי מגורשת? הא בשעת גירושין לאו מידי נקיטא! היכא דלית'ית — לאצטלית. לא בפליה — רבי מאיר במסכת קידושין (סא,א): כל תנאי שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן וכו'. דנימוקו: אם לא תחזירי — לא יהא גט, הלכך בטל תנאיה. הא בפליה לא הוי ניסא — לרבי מאיר. מבדי — לרבי מאיר, כל תנאי מהניכא מגרינן לבופלו. מתנאי בני גד — שהיה כפול: "אם יעברו" "ואם לא יעברו" (במדבר לב), וכיון דמניינה מגרינן — בעינן כי התם: תנאי שתלו בו המעשה החזר קודם למעשה, "אם יעברו" — זה התנאי, "ונתתם להם" — זה המעשה. הכא נמי בעינן דנימא: אם תחזירי — יהא גט. לאפוקי הכא — דאמר לה "זה גיטך" ברישא, והדר "על מנת שתחזירי. משום דהוי ליה כו' — ובין לרבי מאיר ובין לרבנן, דלא אפליג אלא בכפלה, כדמפרש טעמא התם: דהרך הדבר לאומרו, שאלמלא כן — יש במשמע שאף בארץ בנען לא ינחלו. כדבר אחר — לעבור הירדן. ומעשה בדבר אחר — נחלו עבר הירדן מזרחה.

דרבר

1 מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחו לא הויא נתינה – ואם תאמר: דהשתא לא מפליג בין
2 בפניו בין שלא בפניו, דבכל ענין בעל כרחו לא הויא נתינה, אם כן למה היה נוטען
3 בראשונה? ויש לומר: דבפניו לא היה יכול להעיד מלוה מלקבלם כדי שיהיה הבית שלו, וגם
4 אם היה בפניו – יעשהו בית דין לקבלם בעל כרחו. ואם תאמר: בבתי ערי חומה, דהוי
5 כפרעון החוב, דעליו לקבלם – פשיטא דהוי
6 פרעון, כדקאמרינן: הלוהו בישוב – לא יחזיר לו
7 במדבר, משמע דבישוב – חזיר לו אפילו בעל
8 כרחו. וכן ב"החודב" (בבא מציעא מט,א) כי אמר
9 ליה "שקול וזוך" – לא הוי אפילו בשומר חנם. ומה
10 איצטריך הלל הזוקן לתקוני? ויש לומר: דזקא
11 בעלמא פשיטא דהוי נתינה, שאין המלוה מפסיד
12 בקבלת הפרעון. אבל הכא, דעל ידי הפרעון צריך
13 להחזיר הבית, וכן על ידי קבלתו הוי הגט גט – לא
14 הויא נתינה. ואם תאמר: גבי גט פשיטא דלא הויא
15 נתינה, ומה צריך ללמוד מתקנתו של הלל? וכי
16 אם יתן מתנה לחבירו יקבלנה בעל כרחו?! ואומר
17 רבינו יצחק: דיש לומר, דכיון דאמר לה "הרי זה
18 גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז" – תלה הדבר
19 בדעתה, ועליו לקבלם, והוי כמו בבתי ערי חומה,
20 וקא משמע לן אפילו הכי בעל כרחה לא הויא
21 נתינה.

לאפוקי הכא דמעשה קדם לתנאי – פירש
22 בקונטרס: דרבי מאיר ורבי חנינא לא
23 פליגי אלא בכפלות, כדקאמרינן התם טעמא
24 דהרגך לאומרו, שאלמלא כן יש במשמע שאף
25 בארץ כנען לא ינחלו. וקשה: דבפרק "השוכר את
26 הפועלים" (בבא מציעא צו,א) משמע בהדיא
27 דפליגי רבנן נמי ארבי מאיר במעשה קדם לתנאי,
28 גבי מתנה שומר חנם להיות כשואל! ואם תאמר:
29 בשלמא תנאי כפול, ותנאי קודם למעשה, וזן
30 קודם ללאו – ילפינן שפיר מתנאי בני גד ובני
31 ראובן, מדנכתבו בזה הענין – שמע מינה בענין כי
32 האי גוונא. אבל שלא יהא מתנה על מה שכתוב
33 בתורה, ואפשר לקיימו על ידי שליח, היכי ילפינן
34 מהתם דראמרינן בבתובות (עד,א)? דלמא בלאו
35 הכי נמי מועיל תנאי, אלא דהכי הוה מעשה! ויש
36 לומר: משום דכל התנאים הכתובים דמייתי
37 בקידושין בפרק "האומר" (סא,א) דוו בענין זה –
38 שמע מינה דבענין ממש כי האי גוונא. ר"א
39 בחקותי תלבר' ר"א הכי תאבו ושמעתם" נמי – רוב
40 מצות על ידי שליח. ונראה דהלכה כר"מ, דבעי'
41 תנאי כפול בו', דשמואל ורבא בסמוך סברי
42 כוותיה. וכל הני דמתניתין איירי בתנאי כפול אף
43 על גב דלא פירש, דה"נ מוקי לה לקמן בריירתא
44 דבדפליה לתנאיה, אף על פי שלא פירש. ובבל
45 "על מנת" שבתלמוד, בגון (סוכה מא,ב) "על מנת
46 שתחזירהו לי" דאתרוג, וכיוצא בו – בעי בפילוח. ובבל מקום בענין תנאי כפול, אלא דוקא בשתויי יין ופרועי ראש – דהוי איסורי, בפרק "שבועת העדות" (שבועות לו,ב). והא דבענן בפילוח
47 בסוטה – משום דהוי איסורא דאית ביה ממונא, דאיכא שאר וכסות ועונה וכתובה. והא דאמרינן בירושלמי בפרק "האומר": אמר רבי יוסי אמר רבי בון: בכל אתר אית ליה לרבי מאיר מכלל
48 לאו אתה שומע הן, והכא לית ליה. ונראה להרב רבינו אלחנן דרשינן: בכל אתר לית ליה לרבי מאיר וכו' והכא אית ליה. ומשני רבי חנינא: חומר הוא בערות. כלומר, אף על גב דלא כפל
49 תנאי, ומן הדין התנאי בטל ומעשה קיים, ומשום חומר אין הגט גט ולא הקידושין קידושין, שאם קבלה קידושין מאחר – צריכה גט משניהם, ובהכי איירי התם לעיל. והקשה הרב רבינו אלחנן:
50 בין דבעינן תנאי כפול ב"אינהו נשך" (בבא מציעא סו,א), גבי "אי קיימת דידך אנא", דקאמר: פסוחני מילי בעלמא הוא, משמע שאם התנה הוא כמו שהיא אמרה – היה מועיל, ואמאי? הא
51 לא כפליה לתנאיה! ואומר רבינו יצחק: הא דנקט פסוחני מילי – משום דלא מדעי אפילו לרבנן דרבי מאיר. ושלשה עניינים יש: דיש מקומות דבעינן תנאי גמור, ולרבי מאיר תנאי כפול. ויש
52 מקומות דלא בעינן אלא גלוי דעת. ויש מקומות דאפילו גלוי דעת לא בעינן, ובפרק "האיש מקדש" (קדושין מט,ב) מפורש. **אלא** אמר רבא משום דמעשה קדם לתנאי – לאו משום דלית
53 ליה לרבא "כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי" דהא הכי הילכתא, כדפרישית לעיל. ועוד: דבהדיא קאמר רבא ב"הילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי", התחזירו – יצא, ואם לאו כאומר
54 "מעכשיו" דמי – היכי יצא? והא לא דלה פירש, אלא ששהתחזירו, ואו אינו בידו! ואין נראה לומר דדהם מיירי בגון שאמר "מעכשיו" – דאם כן היה לו לפרש בדבריו. ואף על גב דלא פירש
55 נמי בפילוח – היינו משום דלא מפרש לה במשנתנו, אבל אי מיירי באומר "מעכשיו" – היה לו לפרש. אלא שרצה רבא ליישב בריירתא זו אפילו כרבנן ורבי, אבל לרבי אתיא שפיר, כדמסיק
56 רב אשי. ואביי נמי משמע לקמן בסוף פירקין דסבר כרבי, דקאמר: הבל מודין ב"על מנת שתצא חמה מנרתיקה" – ד"מעכשיו" קאמר, וכדרבי כו'. ומיהו, אין משם ראיה, דלא מצי למימר
57 איפכא: הבל מודין ד"על מנת" לאו כאומר "מעכשיו" דמי, דהא ב"אם תצא" פליגי, כל שכן ב"על מנת" דעדיף.
58 דתנאי

דתנאי ומעשה בדבר אחד – פירוש: שהתנאי סותר המעשה, דאין הגט חל אלא אחר שנתקיים התנאי – ואז אין הגט בידה. אבל "הילך אתרוג זה במתנה על מנת שתחזירהו" – לא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד, דסבירא ליה "על מנת" באומר "מעכשיו", והמתנה חלה מיד, ויצא בו מיד בשיבא לידו.

מה הבן או מת האב דרי זה גט – פירש בקונטרס: מת הבן בתוך שתי שנים, משמע שרוצה לומר דאם לא הניקה ושמשה כלל – דלא הוי גט, וכן משמע בפירושו בגמרא גבי "בשלמא לרבא בו' אלא לרב אש"י בר'. ואין נראה, דאם מת האב בששימשתו יום אחד – פשיטא דהוי גט, כיון ששימשתו עד שמת, דמה יש לה לשמש יותר? וליבא למימר דאשמועינן אף על פי שהניקה ושימשה הוי גט, דלא בעינן שתשמשנו כל ימי הזיה – דהא ודאי לא בעינן, דאי הוה בעינן – לא הוה גט, דאין זה בריתות, כדאמרינן בפרק בתרא (גיטין פג,ב): "כל ימי חייכי" – אין זה בריתות. אלא נראה לרבינו יצחק לפרש: דמת קודם שהניקה ושימשה כלל, דלא איכוין אלא להרווחה ולא לצעורה, והא לא איצטריך, ואפילו לרב יוסף דאמר לעיל: והא לא דלה – יש לחלק, דהכא מסתמא אם היה יודע שימות אביו או בנו – לא היה מקפיד בתנאו. אבל התם – אדרבה, אם היה יודע דאתי מטרא – לא היה משכירו כלל.

כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל כל עבבה שאינה הימנה הרי זה גט – הקשה הרב רבינו אלחנן: אם כן אמאי קאמר רבה לעיל דנתינה בעל כרחו לא הויא נתינה, ולא הוי גט! והא עבבה אינה ממנה, והלכה כרבן שמעון בן גמליאל במשנתנו ועוד: מאי שנא מת האב או הבן מ"מחולין לך", דבעי למימר דאפילו לרבן שמעון בן גמליאל אינה מגורשת? ויש לומר: דהכא ודאי להרווחה בעלמא עשה כן, וכיון שמת ולא איצטריך – הוי באילו נתקיים התנאי. אבל התם, "שתתני לי מאתים זוז" – בדעתו שיקבלם, ולבסוף כשאינו רוצה לקבלם – לא נתקיים התנאי. והא דמסקינא ליה לעיל ב"מחולין לך" – דלמא אפילו לרבנן הוי גט, ואף על גב דהכא לא הוי גט – היינו משום דהתם בעצמו מחל לה, אבל הכא לא מחל לה כלום.

ורמינהו שימשתו יום אחד הרי זה גט – אין להקשות: לפירוש הקונטרס, דמפרש דמת הבן או מת האב דמתניתין אחר שהניקתו, אמאי לא מוקי להך ברייתא דהכא שמת לאחר ששימשתו והניקתו יום אחד? דאם כן הוה ליה למיתני בהדיא: ומת. אבל אין לתרץ דאם כן מאי אירא יום אחד – אפילו שעה אחת נמי, דהא לרש"י שפירש בסמוך גבי "אלא לרב אשי מאי שנא ריישא ומאי שנא סיפא" – הכי נמי יום אחד לאו דוקא, אלא אפילו שעה אחת, דאי דוקא – לא הוי פריך מידי. **מתניתין** רבן שמעון בן גמליאל – דאמר גבי איצטלית: תתן לו את דמיה, דלהרווחה קא מיכוין. ומתניתין נמי להרווחה קא מכוין, והנקה ושימוש כל הצורך קאמר. ובברייתא רבנן, דאמרי: לצעורה קא מיכוין, וכיון דצעירה יום אחד – סגי בהכי, כיון דלא להרווחה קא מכוין. ולפירוש זה, אם מת קודם שהניקה ושימשה כלל – אינו גט, דהא לא נתכוון לצעורה בחנם, אלא לצורך בנו ואביו, וכי מת – הא לא איצטריך. אבל גבי איצטלית – לעולם הוא צריך לאצטלית ולא לדמיה, ולכך בשאבדה – יכול לומר: איני חפץ בדמי איצטלית, וכן צריך לפרש בסמוך דמוקי מתניתין כרבנן. **ברייתא** רבן שמעון בן גמליאל היא דמיקל בתנאי' – ובדרווחה פורתא סגי, אבל רבנן דמודמי' – אית לן למימר דכל הצורך קאמר. **כאן** במפרש – בברייתא במפרש יום אחד, וקא משמע לן: דוקא דהניקתו ושימשתו יום אחד, אבל מת ולא הניקתו ושמשתו כלל – אינו גט. דסלקא דעתין, כיון שהיקל עליה כל כך, שלא הצריכה אלא יום אחד, אף על פי דפירש, כי מת ולא הניקתו ושמשתו כלל – לידוי גט, קא משמע לן דלא אמרינן הכי.

בשלמא

בדבר אחד – בגט עצמו, הוא התנאי להחזירו, והוא המעשה להיות גט. **רב אשי אמר הא מני** – דקתני "על מנת שתחזירנו" – מגורשת. **רבי היא דאמר רבי באומר מעכשיו דמי** – ואשתכח דבשעת גירושין נקיטא לגט, ולאחר זמן היא מחזרת ומתנה על מנת להחזיר – שמה מתנה. **אתקין שמואל כו'** – כשמוסרו לה יאמר: "אם לא מתי לה יהא גט אם מתי יהא גט" דבענין תנאי כפול, דאי לא בפליגי – הוי גיטא מיד, ואי כהן הוא – מפסלא עליה. הכי קרסקיר: **ונימא אם מתי** – ברישא. לא מקדים כו'. הן קודם – "אם יעברו ונתתם" (במדבר לב). הכי קרסקיר: **אלא אמר רבא אם לא מתי לא יהא גט** – לימא ברישא, משום דלא מקדים כו'. והדר נימא הן ולאו, דבענין הן קודם ללאו. **משנה כמה היא מניקתו שתי שנים** – שיהא לולד שתי שנים, שכך הוא זמן הנקתו, ולענין לשמש את אביו – כל ימי חייו. **רבי יהודה אומר שמונה עשר חדש** – לרבי יהודה זמן הנקת התינוק עד שיהו לו שמונה עשר חדשים, בכתובות בפרק "אף על פי" (ס,א). **מת הבן** – קודם הזמן, או מת האב. **הרי זה גט** – דכיון דלא פריש מידי – לא איכוין אלא להרווחה, כל ימים שהוא צריך, ומכאן ואילך אינו צריך. **שלא בהקפדה** – היא לא הבעיטתו ואפילו הכי, שאין העבבה הימנה – אינו גט. וכל שכן אם בהקפדה. **רבן שמעון בן גמליאל אומר כזה גט** – הואיל ולא הקפידתו, ואין העבבה הימנה. **גמרא** מתניתין רבן שמעון בן גמליאל – דאמר לעיל (עד,א): תתן דמיה. אלמא להרווחה מיכוון, ולאו דוקא קאמר. הא נמי להרווחה איכוון, וכל זמן שהוא צריך לינק קאמר. **ובריית' רבנן** – דאמרי (שם,א) אצטלית דוקא, הבא נמי – שימוש והנקה דוקא, וביום אחד סני. **דמיקל בתנאי** – דאמר: תתן דמיה, וקאמר נמי: כל עבבה שאינה הימנה הרי זה גט. **כאן בסתם** – מתניתין דאמר שתי שנים תניקי – בסתם, וברייתא – במפרש יום אחד. **רב אשי אמר** – בריית' בסתם, דכל סתם במפרש יום אחד דמי. ומתניתין – רב אשי משני לה לקמיה. ורב אשי לאו לשנויי מתניתין בריית' אתא, אלא לאפלוגי עליה דרבא דאמר: סתם – שתי שנים. **יום אחד משתי שנים** – של תינוק. **לאפוקי** – שאם הניקתו לאחר שעברו לו שתי שנים. **דלא** – שאין זה הנקה.

בשלמא

דְּתַנְיָא וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד! אֶלָּא אֲמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: מְשׁוּם דְּתַנְיָא וּמַעֲשֶׂה בְּדָבָר אֶחָד. רַב אָשֵׁי אָמַר: הָא מַנִּי? רַבִּי הִיא, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: כָּל הָאוֹמֵר "עַל מְנָת" כְּאוֹמֵר "מֵעַכְשָׁיו" דְּמֵי. אִתְּקִין שְׁמוּאֵל בְּגִיטָּא דִּשְׁכִיב מֵרַע: "אִם לֹא מֵתַי לֹא יְהֵא גֵּט, וְאִם מֵתַי יְהֵא גֵּט". וְלֵימָא: אִם מֵתַי יְהֵא גֵּט, וְאִם לֹא מֵתַי לֹא יְהֵא גֵּט! - לָא מַקְדִּים אִינִישׁ פּוּרְעָנוּתָא לְנַפְשֵׁיהּ. וְלֵימָא: לֹא יְהֵא גֵּט אִם לֹא מֵתַי! - בְּעַיְנַן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה. מֵתְקֵיף לַהּ רָבָא: מִכְּדֵי כָּל תְּנַאי מֵהֵיכָא נָפְקִי? מִתְּנַאי בְּנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן, מַה לָהֶם "הֵן" קוֹדֶם ל"לָאו", אַף כָּל "לְאַפּוּקֵי הָכָא דְּ"לָאו" קוֹדֶם ל"הֵן"! אֶלָּא אָמַר רָבָא: "אִם לֹא מֵתַי לֹא יְהֵא גֵּט, אִם מֵתַי יְהֵא גֵּט אִם לֹא מֵתַי לֹא יְהֵא גֵּט"; "אִם לֹא מֵתַי לֹא יְהֵא גֵּט" - לָא מַקְדִּים אִינִישׁ פּוּרְעָנוּתָא לְנַפְשֵׁיהּ, "אִם מֵתַי יְהֵא גֵּט אִם לֹא מֵתַי לֹא יְהֵא גֵּט" - בְּעַיְנַן "הֵן" קוֹדֶם ל"לָאו". **מתני' "הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתַּשְׁמִישִׁי אֶת אַבָּא", "עַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי", כַּמָּה הִיא מְנִיקָתוֹ? שְׁתֵּי שָׁנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ; מֵת הַבֵּן אוֹ שֶׁמַּת הָאָב - הֲרֵי זֶה גֵּט. "הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתַּשְׁמִשִׁי אֶת אַבָּא שְׁתֵּי שָׁנִים", "עַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי שְׁתֵּי שָׁנִים", מֵת הַבֵּן, אוֹ שֶׁאָמַר הָאָב "אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּשַׁמְּשֵׁנִי", שֶׁלֹּא בְּהַקְפָּדָה - אֵינוֹ גֵּט. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּזֶה גֵּט. כְּלָל אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כָּל עֲבָבָה שֶׁאֵינָהּ הֵימֶנָּה - הֲרֵי זֶה גֵּט. **גמרא** וּמִי בְּעַיְנַן כּוּלֵּי הַאי? וְרָמִינְהִי: שִׁמְּשָׁתּוֹ יוֹם אֶחָד, הֵנִיקָתּוֹ יוֹם אֶחָד - הֲרֵי זֶה גֵּט! אָמַר רַב חִסְדָּא, לָא קַשְׁיָא: הָא רַבָּנַן וְהָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, מְתַנִּיתִין רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וּבְרַייְתָא רַבָּנַן. - הָא מַנְדֵּפְיָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חֲיֵי, מִכְּלָל דְּרִישָׁא לָאו רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל! אֶלָּא, בְּרַייְתָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא דְּמִיקֵּל בְּתַנָּאֵי, מְתַנִּיתִין רַבָּנַן. רָבָא אָמַר, לָא קַשְׁיָא: כָּאן בְּסָתָם, כָּאן בְּמִפָּרֵשׁ. **רב אשי אמר**: כָּל סָתָם נְמֵי בְּמִפָּרֵשׁ יוֹם אֶחָד דְּמֵי. תָּנֵן: כַּמָּה הִיא מְנִיקָתוֹ? שְׁתֵּי שָׁנִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ; בְּשִׁלְמָא לְרָבָא נִיחָא, אֶלָּא לְרַב אָשֵׁי, לְמָה לִי שְׁתֵּי שָׁנִים? לְמָה לִי שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ? בְּיוֹם אֶחָד סָגֵי! - הָכִי קָאָמַר: יוֹם אֶחָד מִשְּׁתֵּי שָׁנִים - לְאַפּוּקֵי לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, דְּלָא, יוֹם אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ - לְאַפּוּקֵי לְאַחַר שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ, דְּלָא. מֵיתִיבִי: "הֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁתְּשַׁמְּשִׁי אֶת אַבָּא שְׁתֵּי שָׁנִים", "עַל מְנָת שֶׁתְּנִיקִי אֶת בְּנִי שְׁתֵּי שָׁנִים", מֵת הַבֵּן, אוֹ שֶׁאָמַר הָאָב "אִי אֶפְשִׁי שֶׁתְּשַׁמְּשֵׁנִי", שֶׁלֹּא בְּהַקְפָּדָה - אֵינוֹ גֵּט; בְּשִׁלְמָא לְרַב אָשֵׁי נִיחָא, דְּקָתָנֵי "שְׁתֵּי שָׁנִים" - שְׁתֵּי שָׁנִים מִמָּשׁ, אֶלָּא לְרָבָא, דְּאָמַר יוֹם אֶחָד מִשְּׁתֵּי שָׁנִים, הָכִי נָמֵי דְּקָתָנֵי שְׁתֵּי שָׁנִים מִמָּשׁ?

בשלמא

בשלמא לרבא — דאוקי רישא דמתניתין שתי שנים ממש, ואף על גב דסתם. **רישא** — דקאמר: מת הבן בתוך שתי שנים הרי זה גט. **בדלא פריש** — שתי שנים, והרי הניקתו כל צרכו. **סיפא דפריש** — על כרחיך דוקא קאמר, דהא לא אינטריך לפרושי, ופריש. **אלא לרב אשי** — דאמר: רישא דמתניתין יום אחד קאמר — על כרחך מת הבן או האב דקתני — כגון שמת ולא הניקתו כלל, ואמאי הרי זה גט? הרי לא נתקיים כלום מן התנאי! **לפי שלא אמר לה** — אם תניקי — יהא גט, אם לא תניקי — לא יהא גט. דבעינן תנאי כפול כתנאי בני גד ובני ראובן. **רבן שמעון בר'** — מיפרשא בהדיא ואזלא. **איבא דאמרי לרבי מאיר קאמר ליה** — אין לנו ללמוד מתנאי בני גד, שאין לך תנאי בכל המקרא שאינו כפול, כגון: "אז תנקה מאלתי" (בראשית כד:ד), וכגון: "אם שכב אם לא שכב" (במדבר ה:ז), "אם תאבו ושמעתם אם תמאנו ומריתם" (ישעיה א:כ) — הלכך הוי להו בתריתא" (סא,א). **מאן חכמים** — בדוק מתניתא בתריתא — רבן שמעון בן גמליאל היא. **ואיבא דאמרי לרבנן קאמר להו אין לך תנאי בכתובין שאינו בפול** — ויש לנו ללמוד מזה, דכולהו צריכי, כדמפרצינן להו בקדושין ב"האומר לחבירו" (סא,א). **מאן חכמים** — בדוק מתניתא בתריתא — רבן שמעון בן גמליאל היא. **אמר להו בפני שנים הרי זה גיטך כו'** — ולא מסרו לה בפניהם, דאי מסרו לה — איגרשה לה בהאי תנאי, ותו לא מצי לאתנויי תנאה אדרבינא. אלא כך אמר בפניהם: כשאמסרנו לה — לא אמסרנו אלא על מנת כן. **ואמר לה בפני שנים כו'** — ומסרו לה. **לא ניחל כו'** — שלא בא זה להוסיף, מדלא אמר לה: שתתני מאתים זו תוספת על תנאי הראשון, ולעקור נמי לא בא — מדלא ביטל דברו הראשון בפני אלו, אלא הכי קאמר לה: או תנאי ראשון או מאתים זו. **שלש מאות** זוז — ודאי עקר ליה לתנאיה קמא. **ואין אחד מן העדים הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפים** — להעיד שהיה תנאי בגט זה. כל זמן שלא יבואו שנים כאחד (ויעידו באחד) מן התנאים — כשר על ידי עדי תחימה, ולא כל כמיניהו דהנך לשווי תנאה בגיטא. **אילימא אסיפא** — פשיטא דאין אחד מן הראשונים בכלום, שהרי אפילו באו שניהם אינן בכלום, דהא בטל ליה להוא תנאה. **אלא ארישא** — דקאמר: או הואי או לאו הואי. **מהו דתימא** — הואיל ומקים גיטא בחד מהני תנאי — הוו להו כחד תנאה, ובל סהדי דמסהדי לקיומי תנאה דהאי גיטא — ליצטרפו, קא משמע לן. **משנה** והגיע **לאנטיפרס** וחזר — מיד. **תנאו בטל** — כלומר, ושוב אינו כשר לגרש בו. ואפילו חזר והלך לגליל ונשתהה שלשים יום — אינו גט. דקא סלקא דעתך אנטיפרס בתחילת גליל היא, והרי מתנאי הראשון הלך לגליל ולא שהה שלשים יום, וביטל הגט — שהרי בא. אבל אם לא הגיע לאנטיפרס, וחזר, ולאחר ימים הלך לגליל ונשתהה שלשים יום — הרי זו מגורשת, שזמן השלשים לא נקבע אלא משילך לגליל, והרי לא הלך עד עתה, ונשתהה. **לכפר עותנאי** — קא סלקא דעתך כפר עותנאי בריש יהודה, בבואו מגליל ליהודה, והרי הלך ליהודה ובא בתוך שלשים, ואין כאן עוד לא תנאי ולא גט להתקיים עוד. **לעכו** — קא סלקא דעתיה עכו במדינת הים קיימא. כל זמן **שאעכור** מכנגד **פניך** — כשאשתהה שלשים יום עובר מכנגד פניך — מיד יהא גט. והיה הולך **וכא כו'** — בגמרא פריך: הכא לא עבר, שהיה הולך ובא בתוך שלשים! **גמרא אנטיפרס ביהודה וכפר עותנאי בגליל** — סמוכים זה לזה בספר, זה בראש יהודה וזה בראש גליל. הלכך, היה הולך מיהודה לגליל, והגיע לאנטיפרס וחזר — לא בטל תנאו, דאבתי לא אזיל לגליל. וכי אזל ומשתהי — הוי ליה כמו שהה בתנאי: "שאני הולך מיהודה לגליל", דלא לימני תלתין יומין אלא מיום שיניע לגליל. היה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותנאי וחזר — לא ביטל תנאו, דאבתי לא מטא ליהודה. **בינתים** — היה הולך מיהודה לגליל, ועבר את אנטיפרס, ולכפר עותנאי לא בא, וחזר בתוך שלשים, ולאחר זמן חזר והלך לגליל ממש ושהה. **מטילין אותו לחומרא** — ואמרינן מגורשת ליפסל לכהונה.

ואינה

תוספות

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש וסיפא בדפריש – פירש בקונטרס: כיון דלא אצטריך לפרושי, ופריש – אמרינן דאתיא למימר דאפילו מת לא הוי גט, ואין נראה לרבינו יצחק: דהא גבי אביו אצטריך לפרושי, וגבי בן אצטריך לפרושי, לרבי יהודה דאמר שמונה עשר חודש. ומה שפירש נמי: אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא, כיון דבריא במפרש יום אחד דמי – על כרחין מת האב או הבן דקתני – כגון שמת ולא הניקתו כלל. ואמאי הרי זה גט? הא לא נתקיים כלום מן התנאי. ואין נראה, דלכולי עלמא מת הבן היינו שלא הניקתו כלל, כדפירש במתניתין. ונראה לרבינו יצחק לפרש: בשלמא לרבא כר' יוסיפא בדפרישי, דהואיל ופירש שתי שנים – דראי לצעורה קא מכוין, ואפילו מת אינו גט. אלא לרב אשי, כיון דרישא נמי הוי במפרש יום אחד – הרי נמי נתבוין לצעורה, כיון דפירש, ואפילו מת – לא ליהוי גט, כמו בסיפא. **והוו** להו שני כתובין הבאין כאחד – הקשה הרב רבינו אלחנן: בפרק "האומר" (קדושין סא,ב) דפריך מקראי אלחנן בן גמליאל דלא בעי תנאי בפול – לימא דהויא שני כתובין הבאים כאחד! ויש לומר: דהתם כ'אביא דאמרי' דהכא, דלרבנן קאמר להו. אי נמי: אי הוה פריך ליה התם מטולהו בהדי הדדי – הוי משני להו דהוו שני כתובין הבאין כאחד. ועוד: דשפיר מצריך להו רבי חנינא בן גמליאל התם.

וגמרינן מיניה – פירש בקונטרס: ולא הוו שני כתובים הבאין כאחד, דכולהו מצרף להו רבי חנינא בן גמליאל בקדושין (שם). ואין נראה להרב רבי אלחנן, דהתם לא מצרף להו, אלא דמשני להו, דאין נשוח אחד מזכן ללמוד דניבעי תנאי בפול. אבל לרבי מאיר, דליף מיניה – לא עבדי שם צריכותא. ויש לומר: דיש בזכן שום צריכותא.

תניא

ואינה

תניא כוותיה דרבי יוחנן – מייתי ראיה מדקאמר: ולגט ישן אין חרושין – משמע דאם נתייחד עמה לה דזוי אלא גט ישן. אבל לרב הונא אם נתייחד עמה בטל הגט לגמרי.

וניחוש שמא פייס – מפורש לעיל (יח,ב דיבור המתחיל שמא). **ולא** הודו לו כל סיעתו כו' – אין להוכיח מכאן דאין הלכה כרבי יוסי אף על גב דרב פסק כוותיה, משום דרבי יוחנן קאמר הכא: לא הודו לו כל סיעתו, ורב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן. דהא רבי יוחנן גופיה יכול לסבור כרבי יוסי, או שמא דוקא הכא דבעל פה לא סבר כרבי יוסי. **דהא** אקיים ליה תנאיה – ואם תאמר: לאלתר מה יש לחוש? דהא ודאי יתקיים התנאי, דכיון דמת לא ישוב עוד לביתו! ויש לומר: דאיכא למיגזר אטו לא מת, כי אין העולם יודעין שמת, ויתמהו על שמתירין לינשא, אבל לאחר שנים עשר חדש הכל יודעין שנתקיים התנאי.

הכל מודים לכשתצא לכי נפקא קאמר – ולרבי יוסי גט ואינו גט, כדאמר לעיל ב"אחד מיתה".

לאחר

וְאִינָהּ מִגּוֹרֶשֶׁת! אָמַר אַבַּיֵי, תְּרֵי תְּנָאֵי קָאָמַר לָהּ: אִי מְטָא לַגָּלִיל - לְאַלְתַּר לֵיחֱוֵי גִּיטָא, וְאִי מִשְׁתַּהֲיָא בְּאוֹרְחָא תִּלְתָּן יוֹמִין וְלָא אֲתָיָא גִּיטָא; הֵגִיעַ לְאַנְטִיפְּרָס וְחָזַר, דְּלָא לַגָּלִיל מָטָא וְלָא אִשְׁתַּהֲיֵי נְמִי אִשְׁתַּהֵי תִּלְתָּן יוֹמִין - בְּטֵל תְּנָאוֹ. "חֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם" כו'. לְמֵימְרָא, דְּעָבְדִי בְּמִדִּינַת הַיָּם קַיְימָא? וְהָא אָמַר רַב סָפְרָא: כִּי הָווּ מִיפַּטְרִי רַבָּנַן מֵהֲדָדֵי - בְּעָבְדוּ הָווּ מְפַטְּרִי, מִשּׁוּם דְּאָסוּר לָצֵאת מֵאֶרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ! אָמַר אַבַּיֵי, תְּרֵי תְּנָאֵי קָאָמַר לָהּ: אִי מְטָא לְמִדִּינַת הַיָּם - לְאַלְתַּר לֵיחֱוֵי גִּיטָא, אִי מִשְׁתַּהֲיָא בְּאוֹרְחָא תִּלְתָּן יוֹמִין וְלָא אֲתָיָא גִּיטָא - הֵגִיעַ לְעָבְדוּ וְחָזַר, דְּלָא לְמִדִּינַת הַיָּם מָטָא וְלָא אִשְׁתַּהֲיֵי נְמִי אִשְׁתַּהֵי תִּלְתָּן יוֹמִין - בְּטֵל תְּנָאוֹ. "חֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם" כו'. מַאי "גִּיטֵּךְ"? תַּשְׁמִישׁ, וְאָמַאי קָרֵי לֵיהּ גִּיטֵּךְ? לִישְׁנָא מְעַלְיָא נָקֵט. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְעוֹלָם גִּיטֵּךְ מַמָּשׁ, מִי קָתָנֵי "חֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת"? "חֲרֵי זֶה גֵּט" קָתָנֵי, דְּלָא הֲוֵי גֵּט עַד שֶׁיֵּשׁ, וּלְכִי מָלוּ תִּלְתָּן יוֹמֵי הֲוֵי גִּיטָא. תָּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: "חֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ כָּל זְמַן שֶׁאֶעֱבוֹר מִמְּגֵּד פָּנֶיךָ שְׁלֹשִׁים יוֹם", וְהָיָה הוֹלֵךְ וּבָא הוֹלֵךְ וּבָא, הוֹאִיל וְלֹא נִתְייַחֵד עִמָּהּ - חֲרֵי זֶה גֵּט, וּלְגֵט יָשֵׁן אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא חֲרֵי לֹא נִתְייַחֵד עִמָּהּ. הוֹאִיל וְלֹא נִתְייַחֵד עִמָּהּ: "מֵעַכְשָׁיו אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ", וּמֵת בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - חֲרֵי זֶה גֵּט; וְלִיחוֹשׁ שֶׁמָּא פַּיֵּים! אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא, הָכִי אָמַר אַבָּא מָרִי מִשְׁמֵיהּ דְּרַב: בְּאוֹמֵר: מַאֲמִינִין עָלַי לוֹמַר שֶׁלֹּא בָּאתִי. מַאן דְּמַתְנֵיתִין לֵיהּ אַמַּתְנֵיתִין, כָּל שֶׁכֵּן אֲבַרְייֶיתָא; מַאן דְּמַתְנֵיתִין לֵיהּ אַבְּרַיְיתָא, אֲבָל אַמַּתְנֵיתִין - הָא לָא אָתָא. **משנה** "חֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ", וּמֵת בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - אֵינוֹ גֵּט; "חֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ מֵעַכְשָׁיו אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ", וּמֵת בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - חֲרֵי זֶה גֵּט. "אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - חֲרֵי זֶה גֵּט בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ וְנָתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי", כָּתְבוּ גֵּט בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ וְנָתְנוּ לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, אֵינוֹ גֵּט, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בָּזֶה גֵּט. כָּתְבוּ לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ וְנָתְנוּ לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וּמֵת, אִם הַגֵּט קוֹדֵם לְמִיתָה - חֲרֵי זֶה גֵּט, וְאִם מִיתָה קוֹדֶמֶת לְגֵט - אֵינוֹ גֵּט, וְאִם אֵין יָדוּעַ - זוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: מְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת. **גמרא** תָּנָא: רַבּוֹתֵינוּ הִתְּירוּהָ לְיַבָּמָה. מַאן רַבּוֹתֵינוּ? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בֵּי דִּינָא דְּשָׁרוּ מִשְׁכָּא, סְבָרִי לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר: זְמַנּוֹ שֶׁל שֶׁטַר מוֹכִיחַ עָלָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִייָא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה בְּנוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל בַּר רַבִּי הוֹרָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ כָּל סִיעָתוֹ, וְאָמְרִי לָהּ: כָּל שֶׁעִתּוֹ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא סָבָא: כִּי שָׂרִיתוּהָ - לְאַלְתַּר שָׂרִיתוּהָ, אוֹ לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ שָׂרִיתוּהָ? לְאַלְתַּר שָׂרִיתוּהָ - דְּהָא לָא אָתֵי, אוֹ דִּלְמָא לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ שָׂרִיתוּהָ - דְּהָא אִיקְּמֵי לֵיהּ וְתִיבְּעֵי לֵיהּ מַתָּנִיתִין: "מֵעַכְשָׁיו אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ", וּמֵת בְּתוֹךְ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - חֲרֵי זֶה גֵּט, וּלְאַלְתַּר הֲוֵי לָא אָתֵי, אוֹ דִּלְמָא לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ - דְּהָא אִיקְּמֵי לֵיהּ מַתָּנִיתִין! - אֵין הָכִי נָמֵי, וּמְשׁוּם דַּהֲוָה בְּהָהוּא מַעֲשֶׂה. אָמַר אַבַּיֵי: הַכֹּל מוֹדִים, הֵיכָא דְּאָמַר לְכְשֶׁתֵּצֵא חֲמָה מִנַּרְתִּיקָהּ

לכי

ואינה מגורשת — לינשא בגט זה. ספק בטל במהלך הראשון, והואיל ועבר אנטיפרס הוה ליה ספק יהודה ספק גליל ובטל שהרי חזר בתוך שלשים, או שמא ספק יהודה הוא ולא בטל תנאו ונתקיים במהלך השני והוי גט. **אטר אבי** — מתניתין נמי אתי לה דאנטיפרס ביהודה, וכגון דאמר לה תרי תנאי. **אי מטינא לגליל לאלתר ליחוי ניתא** — ואפילו לא משתהינא. **ואי משתהינא באורחא תלתין יומין ולא אתינא ליחוי ניתא** — ואפילו לא מטינא לגליל. הלכך הגיע לאנטיפרס וחזר לאלתר — תנאו בטל, ואין כאן עוד לקיימו, שהרי לא לגליל בא ולא נשתהה. ואפילו קיימו לאחר זמן — הרי לא התנה אלא על מהלך הראשון, ובשהוכיר גליל לא הזכיר למנות השלשים משם והלאה אלא שיהא מיד גט כשיגיע שם, והרי לא הגיע וגם לא נשתהה. והכי משמע מתניתין: הרי זה גיטיך אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום מיום שאצא מכאן, והיה הולך מיהודה לגליל, ותלה הגט בביאתו לגליל. **למימרא דעבד במדינת הים קיימא** — אמאי דהוה סלקא דעתין מעיקרא קאי, ולאו אתירוצא דאביי. **כי הוו מיפטרי רבנן מהדדי** — בני מדינת הים שהיו הולכין ללמוד תורה בארץ ישראל, כשחוזרים לבתיהם היו חבריהם בני ארץ ישראל מלוים אותן עד עבו, ומשם נפטרים מהם. **שאסור** — לבני ארץ ישראל לצאת לחוצה לארץ. **והא לא עבר** — שלשים יום רצופין. תשמיש — והרי שלשים יום רצופים בלא תשמיש, כדקתני: הואיל ולא נתייחד עמה. **לישנא מעליא** — פנים של מטה. **הרי זה גט קתני** — דאין הגט נפסל משום גט ישן, הואיל ולא נתייחד עמה, ולכי מקיים תנאיה — ליחוי ניתא. **גט ישן** — כל שנתייחד עמה בין בתיבה לנתינה. ופסלוהו רבנן משום שמא יאמרו ניטה קודם לבנה, לקמן ב"הזורק" (עט,א). **שמא פיים** — כשהיה בא אצלה פייס קטטה שביניהם, ונתייחד עמה. ולאחר זמן אתי בעל מערער, ואמר: פייסתי. **באומר** — בשעת התנאי: על מנת כן אני מוסר לה, שתהא נאמנת עלי כבמאה עדים כל זמן שתאמר שלא באתי ונתייחדתי ופייסתי. **כל שכן אברייתא** — דבין דהיכא דלא בא חיישינן שמא פייס, אי לאו דאתני ברישא "נאמנת עלי" — כל שכן אברייתא שהיה הולך ובא. **אבל אמתניתין** — דמת בתוך שנים עשר חדש, ולא ראינו שבא בעיר משיצא — לא חיישינן שמא פייס, ואפילו לא היתימנה עליה מעיקרא — הוי גט, דהא לא אתא. **משנה אינו גט** — דבין דלא אמר "מעכשיו" — משמע: לאחר שנים עשר חדש יהא גט, והרי מת בתוך הזמן, וצריכה ליבם. **גמרא** התירוהו לינשא — דאף על גב דלא אמר "מעכשיו" כמאן דאמר "מעכשיו" דמיא, דמסתמא מעכשיו קאמר לה. **בי הינא דישרי מישחא** — שמנן של גופים. והיינו רבי יהודה שהיה בימי האמוראים, בן בנו של רבינו הקדוש, כדאמרינן במסכת עבודה זרה (לו,א): מסתמיך ואזיל רבי יהודה נשיאה אבתפיה דרבי שמלאי בר'. **כרבי יוסי** — בבבא בתרא (קלו,א): הכוחב נכסיו לבנו לאחר מותו — צריך שיכתוב: "מהיום ולאחר מיתה", רבי יוסי אומר: אינו צריך, שזמנו של שטר מוכיח עליו. דלהכי איכתיב זמן בשטרא — לידע שמהיום נתן לו גוף הקרקע, שלא יירשו אחיו עמו, והפירות לאחר מותו. **בני של רבן גמליאל בר רבי** — בנו של רבינו הקדוש. חורה — שתהא מורתת. **ולא הודו לו כל שעתו** — כל ימי חייו. **לאלתר שריתוה** — כששמעו בו שמת, ואפילו קודם שנים עשר חדש. **הא לא אתי** — שהרי ודאי לא יבא עוד, ויש כאן קיום תנאי. **ותבעי ליה** — נמי אמתניתין, היכא דאמר "מעכשיו" דרברי הכל, אמאי בעי לה אפלוגתא? **אין הכי נמי** — דאיכא למבעי אמתניתין. ולהכי בעייה מההוא סבא ואליבא דרבותינו — משום דהוה בההוא מניינא דשריוהא, ויש לו להשיבו מפי השמועה ששמע וידע היאך התירו. אבל אי הוה בעי מסתמא או מגברא אחרינא — הוי בעי לה אמתניתין. **הכל מודים** — באומר לאשתו בלילה: "זה גיטך בשתצא חמה מנרתיקה".

לבי נפקא קאמר לה — ואי מייתי בלילה לא הוי גיטא, וגבי מתניתין נמי, "הרי זה גיטך לבשלא אבא לאחר שנים עשר חדש" — לאו גט הוא, וליכא למיסמך אזמנו של שטר מוכיח עליו, דהא בהדיא אמר: לבשלא אבא — יהא גט, אבל לא מעבשיו. **כאם תצא** — ודחוותה "אם לא באתי". ואמרינן לעיל בפירקין (עב,א) גבי "אם מתי", "אם" — שתי

לאחר שבוע שנה – נראה דאפילו עומד בסוף שבוע הוי שנה, כיון שהזכיר לשון שבוע. 1

הדרן עלך מי שאחזו

לְכִי נְפִקָא קָאָמַר לָהּ, וְכִי מָיְיתָא בְּלֵילְיָא הָוֵי גֵּט לְאַחַר מִיתָה; "עַל מְנָת שֶׁתְּצא חֲמָה מְגָרַתְּיקָה" - מַעֲכְשָׁיו קָאָמַר לָהּ, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: כָּל הָאוֹמֵר "עַל מְנָת" כְּאוֹמֵר "מַעֲכְשָׁיו" דְּמֵי; לֹא נֶחְלְקוּ אֶלָּא בְּ"אִם תֵּצֵא", מָר סָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר: זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטָר מוֹכִיחַ עָלָיו, וַהֲוָה לֵיהּ כְּ"מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי", כְּ"מַעֲכְשָׁיו אִם מֵתִי", מָר לָא סָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי, וַהֲוָה לֵיהּ כְּ"אִם מֵתִי גְּרֵידָא. "כְּתְבוּ וְתְנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ", כְּתְבוּ כו'. אָמַר לֵיהּ רַב יְיָמָר לְרַב אַשִׁי: לֵימָא, קַסְבַר רַבִּי יוֹסֵי: כְּתַב גֵּט עַל תְּנַאי - כְּשֵׁר? - לָא, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ: פָּסוּל, וְשָׁאנֵי הָכָא, מַדַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר "אִם לֹא בָּאתִי כְּתְבוּ וְתְנוּ", וְאָמַר "כְּתְבוּ וְתְנוּ אִם לֹא בָּאתִי", הָכִי קָאָמַר: כְּתְבוּ מְעַכְשָׁיו וְתְנוּ אִם לֹא בָּאתִי. - וְרַבָּנַן? לָא שָׁנָא הָכִי וְלָא שָׁנָא הָכִי. תָּנוּ רַבָּנַן: "לְאַחַר שָׁבוּעַ" - שָׁנָה, "לְאַחַר שָׁנָה" - חֹדֶשׁ, "לְאַחַר חֹדֶשׁ" - שַׁבָּת. "לְאַחַר שַׁבָּת", מַאי? יָתִיב רַבִּי זֵירָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּא, וְאָמְרִי לָהּ רַבִּי אַבָּא מְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְקָאָמַר: חַד בְּשַׁבָּא, וְתַרֵי, וְתְלָתָא - בָּתַר שַׁבְּתָא, אַרְבְּעָה, וְחַמְשָׁה וּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא - קַמֵּי שַׁבְּתָא. תָּנֵיא, רַבִּי אוֹמֵר: "לְאַחַר הֶרֶגֶל" - שְׁלֹשִׁים יוֹם. נִפַּק רַבִּי חִיָּיא דְּרָשָׁה מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי וְקִלְקְלוּהּ. מְשָׁמֵיהּ דְּרַבָּנִים - וְלָא קִלְקְלוּהּ; אֲלָמָא לֵית הִילְכְתָא כְּוָותֵיהּ.

הדרן עלך מי שאחזו

הַזּוֹרֵק גֵּט לְאִשְׁתּוֹ, וְהִיא בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ אוֹ בְּתוֹךְ חֲצֵרָהּ - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת; זָרְקוּ לָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ בְּתוֹךְ חֲצֵרוֹ, אֲפִילּוּ הִיא עֲמָה בַּמִּטָּה - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת; לְתוֹךְ חֵיקָהּ אוֹ לְתוֹךְ קֻלָּתָהּ - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת. **גמ'** מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: "וְנָתַן בְּיָדָהּ" - יָכוֹל אֲפִילּוּ יָדָהּ, גַּבָּהּ, חֲצֵרָהּ וְקַרְקַפְּתָּהּ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְנָתַן", מִכָּל מָקוֹם. וְתָנֵיָא נָמֵי הָכִי גַּבֵּי גֵּט: "יָדוֹ" - אֵין לִי אֶלָּא יָדוֹ, גַּבּוֹ, חֲצֵרוֹ וְקַרְקַפְּתּוֹ מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "הַמֻּצָּא תְמֻצֶּא", מִכָּל מָקוֹם. וּצְרִיכָא; דְּאִי אַשְׁמְעִינַן גַּבָּהּ, מִשּׁוּם דִּבְעַל פּוֹרְחֵיהּ - קָא מַשְׁמַע לָן; וְאִי אַשְׁמְעִינַן גַּבָּהּ, מִשּׁוּם דְּקָנְטֵיהּ רַחֲמָנָא, אֲבָל גֵּט - אֵימָא לָא, צְרִיכָא. "חֲצֵרָהּ". מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּכוֹתֵב לָהּ "דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בִּנְכָסֶיךְ". וְכִי כָּתַב לָהּ הָכִי מַאי הָוֵי? וְהָתְנְיָא: הָאוֹמֵר לְחַבֵּירוֹ "דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עַל שֶׂדֶה זוֹ", וְ"אֵין לִי עֶסֶק בָּהּ", וְ"יָדִי מְסוּלֶקֶת הֵימֶנָּה" - לֹא אָמַר כְּלוּם! אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: בְּכוֹתֵב לָהּ וְעוֹדָהּ אֲרוּסָה; וּכְדְרָבָה, דְּאָמַר רַב כָּהֲנָא: נֶחְלַת הַבָּאָה לוֹ לָאָדָם מִמָּקוֹם אַחֵר, אָדָם מַתָּנָה עָלֶיהָ שֶׁלֹּא יִרָשֶׁנָּה; וּכְדְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא, הָאוֹמֵר:

חוזק; תלמוד לומר ונתן — ואם תאמר: ונימא: "ונתן" — כלל, "בידה" — פרט, ואין בכלל אלא מה שבפרט! ויש לומר: "ושלחה" חזר וכלל, וריבוי בעין הפרט. וכן יש לומר בסמוך גבי "המצא תמצא" דהוי כלל ופרט וכלל, דשדי' "ידו" בין "המצא תמצא". ואם תאמר: אם כן היכי פריך ברישא "מרובה" (בבא קמא סד,ב) גבי שדי חמור בין המצא תמצא: הא מיבעי ליה לכדתניא אין לי אלא ידו בו'? ומאי פריך? כיון דהכא נמי שדינן "ידו" בין "המצא תמצא", הכי נמי נשדי חמור! ויש לומר: כיון דשדינן "ידו", דאיירי ברשות, ודמי ל"המצא תמצא" — תו לא נשדי חמור, דהוי דבר הנגנב.

כבותב לה דין ודברים בו' — ואם תאמר: הא אכתי אית ליה לבעל פירי, כדאמרינן ב"הבותב" (כתובות פג,א) שהבעל אוכל פירות בחייהז! ויש לומר: דכתב לה "דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן", דאז ליח ליה, כדאמרי' התם. ולרבינו תם דמפרש בסמוך דלא תלי באבילת פירות — אתי שפיר, כמו שאפרש בסמוך.

והתניא האומר לחבירו בו' — הוה מצי לשנויי בשכותב לה בלשון טוב דמוציא, או שנתן לה הבעל במתנה, דאמרינן ב"חזקת הבתים" (בבא בתרא נא,ב) דקנתה, ואינו הבעל אוכל פירות. אלא משום דבפרק "הבותב" (כתובות פג,א) אצטריך לשנויי הכי, משני נמי הכא. **וכדרב** כהנא דאמר רב כהנא נחלה כו'. אהא לא מייתי ראיה בין דעדיין לא זכה בנכסים שיכול לסלק עצמו אפילו בלשון גרוע, דהא בהנהו דמייתי לא אייתי בלשון "דין ודברים", ועוד: די"א אפשי' דמייתי הוי לשון טוב טפי מ"דין ודברים", כדמשמע בבריתות (כד,ב). אלא מייתי דלא תיקשי: היכי יכול להתנות שלא יירשנה הואיל שלא בא לעולם עדיין, כמו שאינו יכול להתנות על נחלת אביו ואפילו לרבי מאיר דאמר ב"על מנת שאין לך עלי שאר בסות ושנה" — תנאו בטל, משום דמתנה על מה שבתוב בתורה — דא ברדרבן תנאו קיים — שאני התם שהוא עושה תנאי גמור, אבל הכא אין עושה כל כך תנאי, ועוד, דאמרינן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא סו,א) דבעינן שיעשה התנאי אותו שצריך לתנאי, והכא עושהו לבעל שאינו צריך לתנאי. ומביא שפיר מדרב כהנא דאדם מתנה עליה שלא יירשנה. וכי תימא: מאי שנא מנחלת אביו שאינו יכול להתנות? לא דמי, שהרי הבא תקנת חכמים היא, וכדרבה, דאמר: האומר "אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו" — שומעין לו. דכלום עשו אלא להנאתו — אי אפשי לו באותה הנאה. ואף על גב דלרב אשי ליה ב"הכותב" (כתובות פג,א) דאפילו בדאוייהב יכול להתנות - התלמוד דהכא לא סבר הכי, ועוד: דמסקנא דהתם לא קאי הכי.

דין ודברים אין לי על שדה זו לא אמר כלום — כל הני לישני לא מהני כלום, משום דמדין ודברים ומעסק ידיו ורגליו סליק נפשיה, ולא מגופה דשדה, כדאמרינן בפרק שני דכריתות (כד,ב), והא דמתני גבי עבד "אין לי עסק בך" — לא כמו שמפרש רבינו תם דוכו ביה שמיא, דאם כן היכי מייתי ראיה לקמן בפרק שני (פה,א) דבאשה מהני "דרי את לעצמך" מקל וחומר מעבד? אלא דיינו שעמא: דיאין לי עסק בך" — משמע: אלא תהא לעצמך, וזה לא שייך בשדה.

משנה הזורק גט והיא בתוך ביתה — של נבסי מלוג, וזרקו לה על גבי קרקע.

הרי זו מגורשת — דקנתה לה חצרה כאילו נתנו בידה, כדמפרש בגמרא. לתוך חיקה **או** לתוך קלתה הרי זו מגורשת — ואפילו היא בתוך ביתו, ומעמנא מפרש בגמרא. קלתה — סל שדגשים **גמרא** תלמוד לומר ונתן מכל מקום — ודרשינן ליה באנפי נפשיה, מדלא כתיב "בידה כתיב יתנו" — משמע לן נתינה כל דהוא, וידה דכתב רחמנא — דבעינן דומיא דידה דמשתמרת לדעתה, כדמפרש לקמיה. **משום דבעל ברחה** — כלומר, דכי יהיב ליה נמי בידה — על כרחה היא, ואפילו הכי אמר רחמנא דתתגרש. הלכך חצרה נמי קני לה. **אבל גנב** — דלא מיהיב אי שדייה אינשי על כרחיה. **אימא** — מדעתיה נמי לא תיקני ליה חצרו, אם לא משלך, כגון נבנסה לחצרו וגעל בפניה. קנה בעלה — לפירות, להשתמש בה, ואבתי לא נפיק גט מידיה דבעל. **דכתב לה בו'** — השתא משמע דכתב לה כן לאחר שכנסה. **על שדה זו** — שהיתה לו עמו שותפות בה. **ואין לי עסק בה** — אחת מכל לשונות הללו. **לא אמר כלום** — דמאחר שהיא שלו — צריך לכתוב לשון מתנה. **בכותב לה** — דין ודברים בו' בעודה ארוסה, קודם שזכה בנכסים. ואין צריך לכתוב לשון מתנה — דיכול להחנות. כדרב כהנא. **ממקום אחר** — שאינה ירושת אבותיו מן התורה. **מתנה עליה** — קודם שזכה.

ירה גופיה מי קניא ליה – ואם תאמר: חצרה נמי לא קניא ליה גופיה אלא פירי? ויש לומר: כיון דקנוי לו לפירא – הוי באילו קנוי לו גוף החצר. אבל מעשה ידיה – מעלמא קאתו. ועוד: דחצר קנוי לו בעל כרחה של אשה, אבל ידיה – אינם קנויים לו על כרחה, דיכולה היא לומר "איני ניזונית ואיני עושה".

ותיזיל איהי ותיתוב ותפתח – פירש רש"י: לפי שהגט אסור לטלטל למוסרו לה. אף על גב דבתוספתא בפרק "משילין" תניא: אין מגרשין בשבת – בשביט מרע הקילו, דלא תפול קמי יבם. להכי בפרק "משילין" (ביצה לו,ב) קתני: אין מקדשין, ולא קתני אין מגרשין כמו בתוספתא, משום דשכיב מרע שרי לגרש. ולא הוי כמו "טלי גיטיך מעל גבי קרקע" דבין שהגדו בא מרשות הבעל לרשותה – הוי כאילו נתנו לה.

מה שקנתה אשה קנה בעלה – ואם תאמר: והא אמרינן ב"חזקת הבתים" (בבא בתרא נא,ב): במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות! ואומר רבינו יצחק, דהכא איירי בשאלה, דלא אלימא כמו מתנה; ובמתנה דוקא אמרינן קנתה ואין הבעל אוכל פירות. ורבינו תם מפרש: דאף על גב דבמתנה אין הבעל אוכל פירות, כיון דאם מכרה ונתנה אינו קיים, כדאמרי' ב"חזקת הבתים" (שם) – חשיב כאילו הוי דבעל, ואינה יכולה לקנות על ידו מה שבתוכו, ואין תלוי באכילת פירות. ותדע, דהא שני לעיל: בכותב לה "דין ודברים אין לי בנכסייך" ואף על גב דאכתי הבעל אוכל פירות, כדאמרינן ב"הכותב" (כתובות פג,א), אלא הואיל ואם מכרה ונתנה קיים, כדתנן ב"הכותב" – חשיב ליה חצרה. ואומר רבינו יצחק: דאין ראיה, דאיכא לאוקומי בכותב לה "דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיך" כדפירש לעיל. וכן צריך לומר ב"חזקת הבתים" (בבא בתרא מט,א) גבי אין לאיש חזקה בנכסי אשתו – כגון שכתב לה "ובפירותיהם", ואף על גב דלא קאמר ליה גמרא הכי, הכא נמי לעיל. ועוד: דבירושלמי משמע בהדיא דבפירות תליא מילתא, דפריך התם: נגזז וחצרה אינן משועבדים לאיש לאכילת פירותי? ומשני רבי יוחנן בשם רבי ינאי: עד שיכתוב לה "דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיך".

והוא שעומדת בצד ביתה – בפרק קמא דבבא מציעא (יא,ב) אמרינן: דוקא בגנו, דחזר הוא לה – בעינן שתהא עומדת בצד ביתה, ולא במציאה.

פלוג רשותא לנפשיה – וקשה לרבינו יצחק: בפרק "דמוציא יין" (שבת פ,א) וב"חזקת הבתים" (בבא בתרא נו,א) גבי המוציא מרשות לרשות, אמר רבה: והוא שיש חיוב חנאת ביניהם, אבל כרמלית – לא, אביי אמר: אפילו כרמלית, אבל פיסקא – לא, רבא אמר: אפילו פיסקא, ואוזדא רבא לטעמיה, דאמר רבא: רשות שבת כרשו' גיטין. פירוש: ובגיטין חשיב פיסקא רשות בפני עצמו, כדאמרינן הכא. והשתא דהוא פיסקא הוי ממש כרמלית, דלא גבוה עשרה, ובגובה שלשה איירי, דאי לאו הכי הוי כלבוד, וגם מסתמא הוי רחב ארבעה – דאם לא כן לא היה דבר חשוב בפני עצמו, אם כן אמאי קאמר אביי: אבל פיסקא לא? ויש לומר: דיש לחלק בין כרמלית גמור לכרמלית המיטלטל.

אמקום

אַרְבַּע אַמּוֹת מַאי הֲוֵי? - לָא צְרִיכָא, דְּאוֹשְׁלָהּ מְקוֹם, דְּחַד מְקוֹם מוֹשְׁלֵי אֵינָשֵׁי, תְּרֵי מְקוֹמוֹת לָא מוֹשְׁלֵי אֵינָשֵׁי. וְלָא אֲמָרַן אֶלָּא דְּלֵית לֵיהּ שם

אֶלָּא דְּלָא נָבְהּ עֲשָׂרָה, אֲבָל נָבְהּ עֲשָׂרָה - אַף עַל גַּב דְּלָא הֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת. וְלָא אֲמָרַן אֶלָּא דְּלֵית לֵיהּ שם

אִי אֶפְשִׁי בְּתַקָּנַת חֲכָמִים כְּגוֹן זוֹ - שׁוֹמְעִין לוֹ. מַאי "כְּגוֹן זוֹ"? כִּדְרָבָ הוּנָא אָמַר רַב, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב יְהוּדָה: יְכוֹלָה אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר לְבַעֲלָהּ "אֵינִי נִיזּוֹנִית וְאֵינִי עוֹשָׂה". רָבָא אָמַר: אֲמַר יְהוּדָה מִי לָא קָנֵיָא לֵיהּ לְבַעְלָהּ? אֶלָּא גִּיטָּהּ וְיָדָהּ בְּאַחַד, הָכָא נַמִּי גִּיטָּהּ וְחֲצַרָה בְּאַחַד. אָמַר לֵיהּ רַבִינָא לְרָבָ אַשִׁי: רָבָא, יַד דְּאִשָּׁה קָא קַשְׁיָא לֵיהּ? נְהֵי דְּקָנֵי לֵיהּ לְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ, יָדָהּ גּוּפָהּ מִי קָנֵי לֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: רָבָא, יַד הָעֲבָד קָא קַשְׁיָא לֵיהּ, לְמַאן דְּאָמַר בְּשִׁטָּר עַל יְדֵי עַצְמוֹ, יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ דָּמְיָא! אֶלָּא גִּטּוֹ וְיָדוֹ בְּאַחַד, הָכִי נַמִּי גִּיטָּהּ וְחֲצַרָה בְּאַחַד. אָמַר לֵיהּ רַבִינָא לְרָבָ אַשִׁי: רָבָא, יַד הָעֲבָד קָא קַשְׁיָא לֵיהּ? אָמַר לֵיהּ: רָבָא, יַד הָעֲבָד קָא קַשְׁיָא לֵיהּ, לְמַאן דְּאָמַר בְּשִׁטָּר עַל יְדֵי עַצְמוֹ, יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ דָּמְיָא! אֶלָּא גִּטּוֹ וְיָדוֹ בְּאַחַד, הָכִי נַמִּי גִּיטָּהּ וְחֲצַרָה בְּאַחַד. הָהוּא שְׁכִיב מְרַע דְּכָתַב לָהּ גִּיטָּא לְדִבְרֵיתְהוּ בְּהֲדֵי פְּנֵיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא וְלָא הִסְפִּיק לְמֵיתְבֵיהּ לָהּ. לְמָחָר תְּקֵף לֵיהּ עֲלָמָא, אֲתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא, אֲמַר לְהוּ: זִילוּ אִמְרוּ לֵיהּ לְיִקְנֵיהָ נֵיהָלָהּ לְהָהוּא דּוּכְתָּא דְּיָתֵיב גִּיטָּא, וְתֵיזִל אֵיהִי וְתֵיתוּב וְתִפְתַּח וְתֵיקְרֵי בָּאן וְתֵיקְרֵי בֵּיהּ, דְּתַנְיָ: נֶעָל, נָדַר, פָּרַץ כָּל שֶׁהוּא - הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה. אֲמַר לֵיהּ רַב עִילַּיש לְרָבָא: מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ! אֵיכְסֵיף לְסוֹף אִינְלֵי מִילְּתָא דַּאֲרִיסָהּ הֲוָא, אֲמַר רָבָא: אִם אָמְרוּ בְּנִשּׂוֹאָה יֹאמְרוּ בַּאֲרִיסָהּ? הֲרֵי אֲמַר רָבָא: לָא שָׁנָא אֲרִיסָהּ וְלָא שָׁנָא נְשׂוֹאָה, גִּיטָּהּ וְחֲצַרָה בְּאַחַד. - וְהָא אֲמַרָה רָבָא מַעִיקָּרָא! - כִּי אֲמַרָה רָבָא - אַהֲאי אֲמַרָה. "וְהָיָא בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ". אָמַר עוּלָּא: וְהוֹאִיל, שֶׁעוֹמֶדֶת בְּצַד בֵּיתָהּ וּבְצַד חֲצֵרָהּ. רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר: אֲפִילּוּ הִיא בְּטַבְרֵיָא וְחֲצֵרָהּ בְּצִיפּוֹרִי, הִיא בְּצִיפּוֹרִי וְחֲצֵרָהּ בְּטַבְרֵיָא - מְגוֹרֶשֶׁת. - וְהָא "הִיא בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ וּבְתוֹךְ חֲצֵרָהּ" קָתָנֵי! - הָכִי קָאָמַר: וְהִיא כְּמִי שֶׁבְּתוֹךְ בֵּיתָהּ וּבְתוֹךְ חֲצֵרָהּ וְהִיא כְּמִי שֶׁבְּתוֹךְ חֲצֵרָהּ, הֵיכָן דְּהַצֵּר מְשַׁתַּמֶּרֶת לְדַעְתָּהּ הִיא - מְתֻגֶּרֶשֶׁת. לֵימָא בְּרָא קַמִּיפְלְגִי, דְּמַר סָבַר: חָצֵר מְשׁוּם יְדָהּ מְשׁוּם אִתְרַבְאי - וּמַר סָבַר: חָצֵר מְשׁוּם שְׁלִיחוּת אִתְרַבְאי? - לָא, דְּכוּלֵּי עָלְמָא - חָצֵר מְשׁוּם יְדָהּ אִיתְרַבְאי, מַר סָבַר: בְּיָדָהּ, מַה יָּדָהּ בְּסָמוּכָה, אַף חֲצֵרָהּ בְּסָמוּכָה; וְאִידָךְ: אִי מַה יָּדָהּ בְּרָבוּקָה, אַף חֲצֵרָהּ בְּרָבוּקָה! אֶלָּא בְּיָדָהּ, מַה יָּדָהּ מְשַׁתַּמֶּרֶת לְדַעְתָּהּ, אַף חֲצֵרָהּ הַמְשַׁתַּמֶּרֶת לְדַעְתָּהּ, לְאַפּוֹקֵי חֲצֵרָהּ הַמְשַׁתַּמֶּרֶת שֶׁלֹּא לְדַעְתָּהּ. הָהוּא גַּבְרָא דְּזָרֵק לָהּ גִּיטָּא לְדִבְרֵיתְהוּ, הֲוָה קָיְימָא בְּחַצַּר, אָזַל גִּיטָּא נָפַל בְּפִיסְקָא; אֲמַר רַב יוֹסֵף: חֲזִינַן, אִי הֲוָיָא אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת - פְּלֵג לֵיהּ רְשׁוּתָא לְנַפְשֵׁיהּ, וְאִי לָא - חֲדָא רְשׁוּתָא הִיא. בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא בְּחָצֵר דִּידָהּ, כִּי הֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת מַאי הֲוֵי? אֶלָּא בְּחָצֵר דִּידֵיהּ, כִּי לָא הֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת מַאי הֲוֵי? אֶלָּא בְּחָצֵר דִּידֵיהּ, כִּי לָא הֲוֵי צְרִיכָא, דְּאוֹשְׁלָהּ מְקוֹם, דְּחַד מְקוֹם מוֹשְׁלֵי אֵינָשֵׁי, תְּרֵי מְקוֹמוֹת לָא מוֹשְׁלֵי אֵינָשֵׁי. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלֵית לֵיהּ

אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו – אמילתא אחרינא אמרה רבא. שומעין לו – הואיל והתקנה לצורכו נעשית – יכול לומר: כלום עשו אלא להנאתי, אני אי אפשי בהנאה זו. מאי כגון זו – אדהיא אמרה רבא. איני ניזונית – משל בעלי. ואיני עושה – לו מלאכה. דכי תקון רבנן מזוני – להנאתה תקון, זמנין דלא ספקה במעשה ידיה, ואחר כך תקנו מעשה ידיה לבעלה משום איבה, הלכך יכולה לומר "אי אפשי". רבא אמר – לעולם בדלא כתב לה "דין ודברים", ודקשיא לך: מה שקנתה אשה קנה בעלה. אמר רבא: לא קניא ליה לבעל בו' – ולקמיה פריך: מאי היא? נישה וידה באין באחד – של ידי הגט באה ידה לה, עם נתינתו. אמר ליה רבינא לרב אשי רבא – דקשיא לעיל: אטו ידה מי לא קניא ליה לבעל. ידי אשה קשיא ליה – בתמיה. נהי דקניא ליה למעשה ידיה – אבל גופא מי קניא ליה? ובין דגופא לא קניא ליה – מכי יהב גיטא לידה נפק לה גט מרשותיה, ולא משום דגיטה וידה באין באחד. הלכך גבי חצר דקניא ליה – היכי מיגרשא? יד דעבד קשיא ליה – שגופו קנוי, ומקבל שתרורו בעצמו. למאן דאמר – ב"האשה נקנית" (קדושין כב,א) שתעבד קונה עצמו בשטר שיחרור. על ידי עצמו – כלומר, בקבלת עצמו. תקף ליה עלמא – והיה ירא פן ימות, ותזקק ליבם, ואסור לטלטל גט בשבת ולמוסרו לה. לקנייה – הבעל לדוכתא דמחית ביה גיטא לאשה, בחזקה, דקרקע נקנה בחזקה. ותיתוב ותפתח – תסגר דלת החדר שיקנה לה לשום חזקה. דתנן נעל – דלת, או גדר פרצה, או פרץ גדר כל שהוא. הרי זו חזקה – לקנות, שאין המוכר יכול לחזור בו. דהשתא קא יהיב לה חצר וגיטה בתוכו, ותנן: נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות, בכסף בשטר ובחזקה. אם אמרו בנשואה – שהבעל יזכה בנכסים, יאמרו בארוסה? ודך מילתא דרבא אתמר מקמי ההיא דאמר רבא לעיל: גיטה וחצרה באין באחד, דבתר הכי הדר ביה רבא, ואמר: לא שנא ארוסה ולא שנא נשואה כו' כדתמרת ואזיל. והא אמרה רבא – לעיל, ואמאי אביסקי כי פרכה רב עילוש להא מילתא? ומשנינן: מעיקרא נמי כי אמרה רבא – להודות תירוצא דלעיל – אהאי מעשה אמרה, בתר דהדר סברה, ואמר דגיטה וידה באין באחד. הכי ניתנין: מעיקרא כי אמרה רבא אהאי מעשה אמרה. כמו שפתוח ביתה – כאילו היא בתוך ביתה, ומאי היא – דבענן דתיהוי חצרה משתמרת לדעתה, כלומר על פיה ועל צוויה. לאפוקי הא דאמרינן בפרקין לקמן (עח,א) נתן גט ביד עבדה ניערה – אינו גט, דהויא לה חצר המשתמרת שלא לדעתה, שהוא משמר עצמו מדעתו. משום ידה אתרבאי – הלכך סמוכה לה בענין, דומיא דידה. נפל בפיסקא – על גבי חתיכת עץ. פליג רשותא לנפשיה – ואינו בטל לגבי חצר, ואינה מגורשת. ולקמיה פריך: היכי דמי. אי ניתא בחצר דידה – דאשה. כי הוי ארבע אמות מאי הוי – הרי שניתנה שלה! דאושלה מקום – בחצרו לקנות בו גט. דאושלה – השאילה.

שם לווי — כולהו פיסלא מיקרו, ואי הוי להאי שם לעצמו — הוה ליה חשוב, ולא בטיל.
אבל במטה שלה — אף על פי שבתוך ביתו — מגורשת. וקא סלקא דעתין טעמא משום דקסבר: כליו של לוקח ברשות מוכר — קונה חפץ הנתון לתוכו לבעליו, ופלוגתא היא בבבא בתרא (פה,א). דגבוה עשרה — דדוי רשותא לנפשיה, ולא חשיב ליה אוירא רשות מוכר, לבטל את רשות הכלי. והא איכא מקום כרעי — שמונחים לארץ. הכי גרסינן: אמקום כרעי לא קפדי אינשי — הואיל וגבוה מן הארץ עשרה, שנוחה להשתמש תחתיהן. קשורה אף על פי שאינה תלויה — אלא נגררת בקרקע וקשור הוא. ולא גרסינן: תלויה אף על פי שאינה קשורה. בין יכבותיה — ואף על פי שמונח בקרקע — אין אדם מקפיד על כל מקום מושב אשתו, ועד עכשיו היה אותו מקום קנוי לה.
מוכר קלחות — לבך אינו מקפיד על מקומה, שיש לו בית לכך. תניא נמי הכי — דמשום דאינו מקפיד הוא, מדקתני: או בכל דבר שהוא בקלתה, שמיוחד לתשמישה תמיד, שהמכניס אשתו לתוך ביתו — על מנת להיות כלי תשמישיה קטנים עמה הוא מכניסה. מסקנא — טשק"א בלע"ז. משנה עד שיאמר לה הא ניסך — ואפילו לאחר שבא לידה אומר לה בן, ודיו. קוראה והרי הוא ניסה — בשהיא קוראה בו רואה שהוא גיטה. גמרא מלי ניסיך מעל גבי קרקע לא אמר כלום — דבעינן "ונתן". שלפתו — שהיה תחוב בין חגורו למתניו, ושלפתו משם. דעייל לה חריצה — עקם לה מתניו, להקריב לה הגוז. שלפתו — גרס בברייתא. לעולם אינו נסך — הואיל ובא לידה שלא בהכשר, עד שיטלנו בו. דבת אינישי היא — שהרי נישרה ולא מיחסרא אלא אמירת "הי גיטך", הלכך כי אמר לה בתר הכי — שפיר דמי, שקבלתה הוגון. הרי זה נסך — דהוי חצרה המשתמרת לדעתה, דהואיל והוא ישן — אינו משתמר אלא על ידה. ניעור אינו נסך — שהעבד משמר את עצמו ואת מה שבידו, והויא לה חצרה המשתמרת שלא לדעתה. חצר מהלכת לא קנה — רבא גופיה אמרה ב"שנים אוחזין בטלית". בל שאילו מהלך בו' — רבא נמי אמרה התם: היה מהלך בספינה וקפצו דגים לתוך הספינה בו. בכפות — שאינו יראוי להלך, בהדוא קאמר רבא דהוי גט. משנה קרוב לה — מפרש בגמרא. אמר לו — מלוה ללוה. זורק לי חובב — ברשות דרבים. וזרקו לו — ואבד. גמרא ארבע אמות שלו — שאין בינו לגגו ארבע אמות, דאמרינן ב"שנים אוחזין" (בבא מציעא י,א) דארבע אמות של אדם קונות לו. בגון שהיו שניהם עומדים בארבע אמות — לגגו, זו מכאן וזה מכאן, שכל הגגו מונח בתוך ארבע אמות שלו ובתוך ארבע אמות שלה. ולא גרסינן: מצומצמות. ולימוד חי טיניהו קרוים — לבא במעמדו, אם קדם הוא לבא — זכה בכל ארבע אמות, ואם קדמה היא לבא — זכתה בכל ארבע אמות הסמוכות לה, ושוב לא נבנסה זכותו לתוכו. אי אפשר לצמצם — שלא יקדים האחר. מצומצמות — שהיו שניהם עומדים בשמונה אמות מצומצמות, לא פחות ולא יותר יש בין שניהם.

וגט

זֶהוּ קָרוֹב לוֹ. הֵיכִי דָּמֵי מֻחֶזֶקֶת עַל מֻחֶזֶקֶת? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: בְּגוֹן שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶן עוֹמְדִין בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְלֵיחֲזֵי הֵי מִינַּיְיהוּ קָרֵים? וְכִי תֵּימָא דְּאָתוּ הֲדָדֵי, וְהָא אִי אָפְשָׁר לְצַמְצֵם! אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא: הָכָא בְּשִׁמּוֹנָה אַמּוֹת מְצוּמְצָמוֹת עָסְקִינַן,

וגט

אמקום כרעי לא קפדי אינשי – לכל הפחות באשתו, וכן באויר המטה.

בגון שקלתה תלויה בה – ואם תאמר: ותיפשוט איפכא מדמתרצי כל הני אמוראי, וב"המוכר את הספינה" (בבא בתרא פה,ב) רוצה לפשוט מדברי אמוראי ואינו יכול! ויש לומר: דהכא לכולהו מספקא להו, אלא דדחו למתני' דלא נפשוט מינה. אי נמי: אפילו בעלמא בליו של לוקח ברשות מוכר קנה – הכא לענין גט, דלרחוקה קאתי, לא קנה.

מקום חיקה קנוי לה – ואם תאמר: פשיטא, דהא חיקה הוי ממש כידה! ואומר רבינו יצחק: דרבי יוחנן קשורה ותלויה בעי, ומיירי כשבגדיה נגררין בארץ. והשתא, אי לאו שנמא דמקום חיקה קנוי לה – לא הוי מהני מידי, כיון דאינה קשורה ותלויה. **אינו** גט עד שיאמר לה הא גיטך – רבינו יצחק היה מצריך לנוסחן גט לאשתו לומר "הי גיטך" וגם "הרי את מותרת לכל אדם" כדמשמע ב"המגרש" (גיטין פה,ב) שהיו רגילים לומר גם כן "ורך". ומיהו, קשה דב"הניזקין" (שם נה,א) משמע דאפילו לא אמר כשר, גבי: מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא נשמע: אמר לעדים ראו גט זה וכו' ויש לומר: דהתם נמי אחר כך יגידו לה העדים שהיא מגורשת. אף על פי דהאשה מתגרשת בעל כרחה – מכל מקום צריך לומר לה "הי גיטך" דהרי את מותרת לכל אדם" – שתדע שהיא מגורשת, ולא תהא חוזרת, דבעינן שיהא משלחה ואינה חוזרת.

רבי

שֵׁם לָווּי, אֲבָל אִית לֵיהּ שֵׁם לָווּי - אַף עַל גַּב דְּלָא גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה, וְאַף עַל גַּב דְּלָא חֲיֵי אַרְבַּע אַמּוֹת.
"אֲפִילּוּ הוּא עַמָּה בַּמִּטָּה" כו'. אָמַר רָבָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַּמִּטָּה שֶׁלּוֹ, אֲבָל בַּמִּטָּה שֶׁלָּהּ - מְגוֹרֶשֶׁת. תְּנִיָא נָמֵי הָכִי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בַּמִּטָּה שֶׁלּוֹ - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, בַּמִּטָּה שֶׁלָּהּ - מְגוֹרֶשֶׁת. וּבַמִּטָּה שֶׁלָּהּ מְגוֹרֶשֶׁת?! בֵּליו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר הוּא! שֶׁמַּעְתָּ מִינַּהּ: בֵּליו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר - קָנָה לוֹקֵחַ? - לָא צְרִיכָא, דְּבִיהּ עֲשָׂרָה. - וְהֵיאָךְ מָקוֹם כְּרָעֶיהָ! אֲמָקוֹם כְּרָעֶיהָ לָא קָפְדֵי אֱינָשֵׁי. "לְתוֹךְ חֵיקָהּ אוֹ לְתוֹךְ קַלָּתָהּ - מְגוֹרֶשֶׁת". אֲמַאי? בֵּליו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר הוּא! אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּגוֹן שֶׁהָיְתָה קַלָּתָהּ תְּלוּיָה בָּהּ. וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: בְּגוֹן שֶׁהָיְתָה קַלָּתָהּ תְּלוּיָה בָּהּ. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: קְשׁוּרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה. רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אָמַר: בְּגוֹן שֶׁהָיְתָה קַלָּתָהּ מוּפַנַּחַת לָהּ בֵּין יַרְכוֹתֶיהָ. רַב מְשַׁרְשְׁיָא בַּר רַב דִּימִי אָמַר: בְּגוֹן שֶׁהָיְתָה בָּעֲלָה מוֹכֵר קַלָּתוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מָקוֹם חֵיקָהּ קָנוּי לָהּ, מָקוֹם קַלָּתָהּ קָנוּי לָהּ. אָמַר רָבָא: מַאי מַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן? לְפִי שֶׁאֵין אָדָם מַקְפִּיד לֹא עַל מָקוֹם חֵיקָהּ וְלֹא עַל מְקוֹם קַלָּתָהּ.
תָּנְיָא נָמֵי הָכִי: זָרַק לָהּ לְתוֹךְ חֵיקָהּ אוֹ לְתוֹךְ קַלָּתָהּ, אוֹ לְתוֹךְ כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּכַלָּתָהּ - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת. "כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּכַלָּתָהּ" לְאִיתוֹיֵי מַאי? לְאִיתוֹיֵי מַטְלָא דְּאִלְבְּלָה בָּהּ תַּמְרֵי. **משנה** אָמַר לָהּ "בִּנְכָסַי שֶׁאַתְּ חוֹב זֶה", אוֹ שֶׁמְּצָאתִי מֵאֲחֵרַיִךְ, קוֹרֵאתָ וַהֲרֵי הוּא גִּיטֵּךְ - אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ". נָתַן בִּידָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה, נֵיעוֹרָה, קוֹרֵאתָ וַהֲרֵי הוּא גִּיטֵּךְ - אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ". **גמרא** כִּי אָמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ" מַאי הֲוֵי? הֲוָה לֵיהּ "טְלִי גִּיטֵּךְ מֵעַל גַּבֵּי קַרְקַע", וְאָמַר רָבָא: "טְלִי גִּיטֵּךְ מֵעַל גַּבֵּי קַרְקַע" - לֹא אָמַר כְּלוּם! - אֵימָא: שֶׁשְּׁלָפַתּוּ מֵאֲחוֹרָיו. - שְׁלָפַתּוּ נָמֵי, הָא בְּעֵינָא "וְנָתַן בְּיָדָהּ" וְלֹיכָּא! - לָא צְרִיכָא, דַּעֲרָק לָהּ חֲרֵיזָה וְשְׁלָפַתְּיהּ. תָּנְיָא נָמֵי הָכִי: אָמַר לָהּ "בִּנְכָסַי שֶׁאַתְּ חוֹב זֶה", אוֹ שֶׁשְּׁלָפַתּוּ מֵאֲחוֹרָיו, קָרְאָתוּ וַהֲרֵי הוּא גִּיטֵּךְ - אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ", דִּבְרֵי רַבִּי; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיִּטְּלֶנּוּ הַיְמֵנִית וְיַחֲזֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ וְיֹאמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ". נָתַנּוּ בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה, נֵיעוֹרָה וְקוֹרֵאתָ וַהֲרֵי הוּא גִּיטֵּךְ - אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיֹּאמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ", דִּבְרֵי רַבִּי; רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: עַד שֶׁיִּטְּלֶנּוּ הַיְמֵנִית וְיַחֲזֹר וְיִתְּנֶנּוּ לָהּ וְיֹאמַר לָהּ "הֵא גִּיטֵּךְ". וּצְרִיכָא; דְּאִי אִיתְּמַר בְּהָךְ קַמַּיְיתָא, בְּהַהִיא קָאָמַר רַבִּי, מִשּׁוּם דְּבַת אֵינְרוּשֵׁי הִיא, אֲבָל נָתַן בְּיָדָהּ וְהִיא יְשֵׁנָה, דְּלָא בַּת אֵינְרוּשֵׁי הִיא - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר; וְאִי אִיתְּמַר בָּהָא, בָּהָא קָאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר, אֲבָל בְּהָךְ - אֵימָא מוֹדֵי לֵיהּ לְרַבִּי; צְרִיכָא. אָמַר רָבָא: כָּתַב לָהּ גֵּט וְנָתַנוֹ בְּיַד עַבְדָּהּ יָשָׁן וּמְשַׁמְּרָתוֹ - הֲרֵי זֶה גֵּט, נֵיעוֹר - אֵינוֹ גֵּט, דְּהָוְיָא לֵיהּ חָצֵר הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת שֶׁלֹּא לְדַעְתָּהּ. יָשָׁן וּמְשַׁמְּרָתוֹ - הֲרֵי זֶה גֵּט, אֲמַאי? חָצֵר מְהֻלֶּכֶת הִיא, וְחָצֵר מְהֻלֶּכֶת לֹא קָנָה?! וְכִי תֵּימָא יָשָׁן שֶׁאֵנִי, וְהָא אָמַר רָבָא: כָּל שֶׁאִילּוּ מְהַלֵּךְ לֹא קָנָה, עוֹמֵד וְיוֹשֵׁב לֹא קָנָה! וְהִלְכְתָא: בְּכָפוּת. **משנה** הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּרְשׁוּת הָרַבִּים וּזְרָקוּ לָהּ, קָרוֹב לָהּ - מְגוֹרֶשֶׁת, קָרוֹב לוֹ - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, מֻחֶזֶקֶת עַל מֻחֶזֶקֶת - מְגוֹרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת. וְכֵן לְעִנְיַן קִדּוּשִׁין, וְכֵן לְעִנְיַן הַחוֹב: אָמַר לוֹ בַּעַל חוֹבוֹ "זְרוֹק לִי חוֹבִי" וּזְרָקוֹ לוֹ, קָרוֹב לְמַלְוֶה - זָכָה הַמַּלְוֶה, קָרוֹב לַלּוֶה - הַלּוֶה חַיָּב, מֻחֶזֶקֶת עַל מֻחֶזֶקֶת - שְׁנֵיהֶם יַחְלוֹקוּ. **גמרא** הֵיכִי דָּמֵי קָרוֹב לָהּ, וְהֵיכִי דָּמֵי קָרוֹב לוֹ? אָמַר רַב: אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ - זֶהוּ קָרוֹב לָהּ, אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ -

רבי יוחנן אמר קרוב לה שנינו אפילו מאה אמה – וקשה: דבפרק קמא דבבא מציעא (ג,ב) קאמר רבי יוחנן דקטנה יש לה חצר, ויש לה ארבע אמות, וקאמר התם דליקח מציאה מגו, משמע דבגנו לרבי יוחנן אינה מגורשת אלא תוך ארבע אמות, והכא קאמר אפילו מאה אמות! ויש לומר: דבארבע אמות שלה אפילו יכול לשמור כמוה – מגורשת, וחוץ לארבע אמות – צריך שתהא היא יכולה לשומרו, ולא הוא. ועוד קשה: דרב אשי אית ליה התם דברשות הרבים לא תקנו ארבע אמות, והכא תנן: היתה עומדת ברשות הרבים קרוב לה מגורשת! ויש לומר: דהתם באין יכול לשומרו, והכא – ביכולה לשומרו. אי נמי יש לומר: דהכא לאו דוקא נקט רשות הרבים, אלא בסמטא או בצדי רשות הרבים.

[שייך לעמוד א] **והא** אי אפשר לצמצם – ואם תאמר: ולישני: כגון דלא ידעינן הי מיניהו קדים, ולכך הוי ספיקא! ויש לומר: דלישנא דמתניתא על מחצה לא משמע הכי, ולכך מוקי לה בשתי כיתי עדים בו'. ואם תאמר: ונימא: אוקי תרי בהדי תרי, ואוקי איתתא בחזקת אשת איש, ולא תהא מגורשת כלל! ויש לומר: כיון דספיקא דרבנן היא, כדאמרינן בפרק "ארבעה אחין" (יבמות לא,א) – נתנו לה דין מגורשת ואינה מגורשת.

שניהם אין יכולים זה הוא מחצה על מחצה – פירוש: אין יכולין לשומרו כל אחד לבדו, אלא שניהם יחד. אבל אם אין יכולין לשומרו כלל – פשיטא דאינה מגורשת כלל כל עיקר.

ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גט לידה – והיינו דוקא ברשות הרבים, אבל בחצרה – אין צריך שיגיע לידה, כדאמר לעיל: תיזיל איהי ותחזר ותפתח. ומיהו, בערוך בערך גט כתב: קבלנו מרבותינו, אפילו זרקו לה בתוך חצרה – לא משתריא לעלמא עד דמטא ניטא לידה. ומייתי מהא דאמר בירושלמי: המחמיר שבכולן עד שיתננו לידה. ואינה ראיה, דאיכא למימר דמיירי ברשות הרבים, דבהדיא מסיק לה אקרוב לו וקרוב לה, ומסתמא לא אתא לאפוקי חצרה.

לגיטין אמרו ולא לדבר אחר – פירש בקונטרס: משום דבגנו נתינה בעל כרחה הויא נתינה, והקשה רבינו יצחק לרבי יהודה, דלדבר אחר נמי אמרו לעיל ב'מי שאחזור' (עה,א) דנתינה בעל כרחו הויא נתינה! ותשיב: דבדבר אחר אשבחן דוכתא דלא הויא נתינה, כגון הלוהו בישוב – לא יחזיר לו במדבר, אבל בגט – בכל מקום הויא נתינה. **אי** הכי מאי למימרא – ואם תאמר: אורדכה, תקשי ליה אמאי קרוב ללוה חייב לוה? כיון דאמר "זרוק חובי ותפטר" – קרוב ללוה נמי ליפטר! ויש לומר: דמיירי מסתמא דמפרש לו שיזרוק לו למקום שיוכל לשומרו הוא.

[שייך לעמוד א] **מחצה** על מחצה שניהם יחלוקו – הכא לא שייך לומר המוריא מחבירו עליו הראיה, דאין כאן ספק. **אם** יכול לנתקו ולהביאו כו' – נראה דלא מיירי כשהיתה ידה פתוחה, ולאחר שנתן הגט בידה קפצה ידה – דאם כן אפילו אין יכול להביאו אצלו אינה מגורשת, כיון דבשעת נתינה היה יכול להביאו אצלו, ומה שקופצת ידה אחר כך – זה אינו עושה הבעל אלא היא, והוה ליה כמו "טלי גיטך מעל גבי קרקע" ואינו גט. אלא נראה לרבינו יצחק דמיירי שבבר היתה ידה קפוצה, והוא תחב הגט לתוך ידה, ואם תחב כל כך בחוזק עד שאינו יכול להביאו אצלו – הויא מגורשת. ורבינו תם מפרש: דבידה פתוחה איירי שפיר, ר'אם אינו יכול להביאו אצלו' – היינו כשהגט כבד, ואם ימשוך אצלו – תינתק המשיחה. וצריך ליזהר שתהא יד האשה פתוחה עד שינית לה הגט בידה, דאם תקפוץ ידה בעוד שהבעל אוחז בראש הגט בידו – לא הוי גט, דהוי כמו גט בידה ומשיחה בידו. ונראה דכשר, דלא גרע מערק לה חרציה ושלפתו, דהוי גט אף על גב דביד הבעל להדק מתניו שלא תטול. ודוחמרזיר חבא עליו ברכה. **והא** בארבע אמות דידה קא נפיל – הוה מצי לשנויי דמיירי שהאשה עומדת בחצר דידיה, דלית לה ארבע אמות, או ברשות הרבים לרב אשי דפרק קמא דבבא מציעא (ג,ב).

ותתגרש מאוירא דארבע אמות – ואם תאמר: והא לא מינטר, כדאמרינן בסמוך באויר גג! ויש לומר: דאויר ארבע אמות חשיב ליה מינטר, ועומדת על ראש הגג – מיירי אפילו חוץ לארבע אמות. ולהכי פריך: והא לא מינטר. ורבינו יצחק אומר: דרבי אלעזר גופיה מספקא ליה אם מה שתיקנו חכמים ארבע אמות תיקנו גם באויר, ואף על גב דלא מינטר עשאוהו כמינטר, כמו שעשו ארבע אמות רשותו ואף על פי שאינה רשותו.

וְגֵט יוֹצֵא מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ לְאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלָּהּ. - וְהָא אֲוִיר גַּבֵּיהּ! אֶלָּא, רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: הָכָא בְּשֶׁתֵּי כִּיתֵּי עֵדִים עָסְקִינַן, אַחַת אוֹמֶרֶת קָרוֹב לוֹ וְאַחַת אוֹמֶרֶת קָרוֹב לָהּ. רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: "קָרוֹב לָהּ" שָׁנִינוּ, אֲפִילּוּ מֵאָה אַמָּה, וְ"קָרוֹב לוֹ" שָׁנִינוּ, אֲפִילּוּ מֵאָה אַמָּה. הֵיכִי דָּמֵי מֵחֲצָה עַל מֵחֲצָה? אָמַר רַב שֵׁמֶן בַּר אַבָּא, לְיָדֵי מִיפְּרָשָׁא לָהּ מִינֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן: הוּא יָכוֹל לִשְׁמוֹרוֹ וְהִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמוֹרוֹ - זֶהוּ קָרוֹב לוֹ, הִיא יְכוֹלָה לִשְׁמוֹרוֹ וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמוֹרוֹ - זֶהוּ קָרוֹב לָהּ, שְׁנֵיהֶם יְכוֹלִין לִשְׁמוֹרוֹ, שְׁנֵיהֶם אֵין יְכוֹלִין - זֶהוּ מֵחֲצָה עַל מֵחֲצָה. אָמְרוּהָ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹנָתָן הַכִּי, אָמַר: יָדְעִין חַבְרִין בְּבָלָאֵי לְפָרוּשֵׁי כִּי הַאי מַעֲמָא? תַּנְיָא נָמֵי הָכִי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא קָרוֹב לָהּ מִלּוֹ, וּבָא כָּלֵב וְנִטְלוֹ - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת?! כָּל הֵיכִי תִּימְרִיהּ וְתֵיזִיל? אֶלָּא לָאו הָכִי קָאָמַר: כָּל שֶׁקָּרוֹב לָהּ מִלּוֹ, וְאִילּוּ בָּא כָּלֵב וְנִטְלוֹ וְהוּא יָכוֹל לִשְׁמוֹרוֹ וְהִיא אֵינָהּ יְכוֹלָה לִשְׁמוֹרוֹ - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל לָרַב יְהוּדָה: שִׁנַּנָא, כְּדֵי שֶׁתִּשְׂחַק וְתִטְלָנוּ, וְאַתְּ לָא תַּעֲבִיד עוֹבָדָא עַד דְּמָטֵי גִּיטָּא לִידָהּ. אָמַר לֵיהּ רַב מָרְדְּכֵי לָרַב אָשֵׁי: הָנָּח עוֹבָדָא הָכִי וְאַצְרְכוּהָ חֲלִיצָה. "וְכֵן לָעֲנִיָּן קִדּוּשִׁין". אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לְגִיטִּין אָמְרוּ וְלֹא לְדָבָר אַחֵר. אִיתֵּיבִיהּ רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי אַסִּי: וְכֵן לָעֲנִיָּן קִדּוּשִׁין! - שָׁאנֵי הָתָם דִּכְתִיב: "וְיָצְאָה... וְהָיְתָה". אִיתֵּיבִיהּ: וְכֵן לָעֲנִיָּן הַחוֹב, "זְרוֹק לִי חוֹבִי" וְזָרַק לוֹ, קָרוֹב לַמַּלְוֶה - זֶה הַלָּוֶה, קָרוֹב לַלָּוֶה - הַלָּוֶה חַיָּיב, מֵחֲצָה עַל מֵחֲצָה - שְׁנֵיהֶם יְחַלְּקוּ! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - דְּאָמַר לֵיהּ "זְרוֹק לִי חוֹבִי וְתִפָּטֵר". - אִי הָכִי, מַאי לְמֵימְרָא? - לָא צְרִיכָא, דַּאֲמַר לֵיהּ "זְרוֹק לִי חוֹבִי בְּתוֹרַת גִּיטִּין". - וַאֲפִילּוּ מַאי לְמֵימְרָא? - מֵהָכִי דְּתֵיקְמָא, מְצֵי אָמַר לֵיהּ: מִשְּׁמַהּ אֲנִי בָּךְ, קָא מִשְׁמַע לָן. אָמַר רַב חִסְדָּא: גֵּט בְּיָדָהּ וּמִשִּׁיחָה בְּיָדוֹ, אִם יָכוֹל לְנַתְּקוֹ וּלְהָבִיאוֹ אֶצְלוֹ - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, וְאִם לָאו - מְגוֹרֶשֶׁת; מַאי טַעְמָא? בְּעֵינָן בְּרִיתוּת וְלֵיכָּא. אָמַר רַב יְהוּדָה: הָיְתָה יָדָהּ עֲשׂוּיָה כְּקֻפְּרָס וְזָרְקוֹ לָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁהִנִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת. אַמַּאי? הָא כִּי נָפִיל - בְּאַרְבַּע אַמּוֹת דִּידָהּ קָא נָפִיל! - בְּדָלָא נָח. וְתִיבְּרֵי מֵאֲוִירָא דְּאַרְבַּע אַמּוֹת! תִּפְשׁוֹט דְּבָעֵי רַבִּי אֶלְעָזָר: אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁאָמְרוּ, יֵשׁ לָהֶן אֲוִיר אוֹ אֵין לָהֶן אֲוִיר - תִּפְשׁוֹט דְּאֵין לָהֶן אֲוִיר! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּעוֹמֶדֶת עַל גַּב הַנָּהָר, דְּמֵעִיקָּרָא לְאִיבּוּד קָאֵי.

משנה

וגט יוצא — מאלו לאלו, מקצתו בארבע אמות שלה ומקצתו בארבע אמות שלו. והא אויר גביה — עדיין הגט ברשותו קצת, ואנן "ונתן בידה" בעינן. עד שיהא כולו ברשותה. אמרוה קמיה דרבי יוחנן — להאי פירושא דמתניתין. משמיה דרבי יונתן הכי — כדפרשה רבי יוחנן ביכולין לשומרו. רבי יונתן מבבל הוה ועלה לארץ ישראל. תניא נמי הכי — דקורבה דמתניתין שמירה היא. כל שקרוב לה מלו — השתא משמע: אף על פי שקרוב לה יותר ממנו, ובא כלב ונטלו — אינה מגורשת. וקשיא לן בה: אמאי אינה מגורשת? מכי אתא לקורבה דידה אינגרשה לה, ומאי איכפת לן אם נטלו כלב? כל היכי תעמיד ותיזיל — וכי כל הימים צריכה לשומרו? אלא לאו הכי קאמר — אף על פי שקרוב לה מלו, אם יש הפסק נהר או בגשושית בינה לגט, שאילו היה בא כלב ונטלו אינה יכולה לשומרו המנו, אבל הוא יכול לשומרו — אינה מגורשת. כדי שתשוח ותטלנו — הוא דהויא קורבה דמתניתין, ואפילו הכי אמר לא תעביד עובדא להתירה לינשא. עד דמטי גט לידה — גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוא קרוב. הוה עובדא — שזרקו קרוב לה, ומת, ואצרכוה חליצה. לינשי אמרו — דמשום קורבה מגורשת. ולא לדבר אחר — בגון אם זרק לו חוב קרוב לו ואבד דגט הוא דבעל כרחה קניה לה הלכך לאלתר הוי גיטא אבל בעלמא — לא. ותיפטר — דהא פטריה. אבל "זרוק תיובי" סתמא — זרוק ושומרו קאמר. ומשיחה — חוט שהגט קשור בו, ליציי"ל בלע"ז. גט בידה — שנתנו לה, וראש המשיחה עדיין בידו. בקופסה — מדרון, ראשי אצבעותיה מטין לקרקע, שלא פשטה ידה וקופה בדרך פושטי יד. ופרכינן: והא כי נפיל לארבע אמות דידה נפיל — ומה לי אי אין ידה רואיה לקבל בפשיטה. בדלא נח — לארץ, אלא בשנפל מתוך ידה נשרף, וקבלה שבא לידה — לאו קבלה היא. ופריך: וכי לא נח מאי הוי? מכי ממא לתוך ארבע אמות שלה תיגרש מאויירים, ומדקאמר אינה מגורשת — פשוט דאין לחן אויר, והיא בעיא דהכי אלעזר. על גב הנהר — דאויר שאינו ראוי לנוח לא קני.

גמרא והא

משנה הָיְתָה עוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁ הַגַּג וְזָרְקוֹ לָהּ, בֵּין שֶׁהִגִּיעַ לָאֲוִיר הַגַּג - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת; הוּא מִלְמַעְלָה וְהִיא מִלְמַטָּה וְזָרְקוֹ לָהּ, בֵּין שֶׁנָּפַץ מֵרֹאשׁוֹת הַגַּג, נִמְחַק אוֹ נִשְׁרַף - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת. **גמרא** וְהָא לָא מִינַּטַּר! אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּגַג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲקֶה עָסְקִינַן. עוֹלָא בַּר מְנַשְּׁיָא מְשַׁמֵּיהּ דַּאֲבִימִי אָמַר: הָכָא בְּבָתּוֹת מְשֻׁלָּשָׁה סָמוּךְ לַגַּג עָסְקִינַן, דְּכָל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה סָמוּךְ לַגַּג - בְּגַג דָּמְיָא. "הוּא מִלְמַעְלָה". וְהָא לָא מִינַּטַּר! אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּגַג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְחִיצוֹת הַמַּתְחְתּוֹנוֹת עוֹדְפוֹת עַל הָעֶלְיוֹנוֹת. וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: בְּגַג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְחִיצוֹת הַמַּתְחְתּוֹנוֹת עוֹדְפוֹת עַל הָעֶלְיוֹנוֹת. וְכֵן אָמַר עוּלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּגַג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְחִיצוֹת הַמַּתְחְתּוֹנוֹת עוֹדְפוֹת עַל הָעֶלְיוֹנוֹת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַבָּא לְעוּלָּא: כְּמַאן? כְּרַבִּי, דְּאָמַר: קְלוֹטָה כְּמִי שֶׁהוּנְּחָה דָּמְיָא? אָמַר לֵיהּ: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנָן, עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנָן עָלַיְיהוּ דְּרַבִּי אֶלָּא לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל הָכָא - מִשּׁוּם אִינְטוּרֵי הוּא, וְהָא קָא מִינַּטַּר. וְכֵן אָמַר רַבִּי אַסִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּגַג שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְחִיצוֹת הַמַּתְחְתּוֹנוֹת עוֹדְפוֹת עַל הָעֶלְיוֹנוֹת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא לְרַבִּי אַסִּי: כְּמַאן? כְּרַבִּי, דְּאָמַר: קְלוֹטָה כְּמִי שֶׁהוּנְּחָה דָּמְיָא? אָמַר לֵיהּ: אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבָּנָן, עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנָן עָלַיְיהוּ דְּרַבִּי אֶלָּא לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל הָכָא - מִשּׁוּם אִינְטוּרֵי הוּא, וְהָא קָא מִינַּטַּר. "נִמְחַק". אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּמְחַק דֶּרֶךְ יְרִידָה, אֲבָל נִמְחַק דֶּרֶךְ עֲלִיָּה - לָא; מַאי טַעְמָא? מְעַיְּקָרָא לָא לְמִינָח קָאֵי. "נִשְׂרַף". אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁקָּדַם גַּט לְהַלָּקָה, אֲבָל קָדְמָה הַלָּקָה לְגֵט - לָא; מַאי טַעְמָא? מְעַיְּקָרָא לְשֶׁלֹּא תִּרָּפֵא קָאָזֵיל. אָמַר רַב חִסְדָּא: רְשׁוּיוֹת חֲלוּקוֹת בְּגִיטִּין. אָמַר לֵיהּ רַמִּי בַּר חָמָא לְרַבָּא: מְנָא לֵיהּ לְמָר הָא? אָמַר לֵיהּ, מַתְנִיתִין הִיא: הָיְתָה עוֹמֶדֶת עַל רֹאשׁ הַגַּג וְזָרְקוֹ לָהּ, בֵּין שֶׁהִגִּיעַ גַּט לָאֲוִיר הַגַּג - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת; בְּמַאי עָסְקִינַן? אִילֵימָא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ, לָמָּה לִי אֲוִיר הַגַּג? אֶלָּא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ, כִּי הִגִּיעַ לָאֲוִיר הַגַּג מַאי הָוֵי? אֶלָּא פְּשִׁיטָא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ. אֵימָא סֵיפָא: הוּא מִלְמַעְלָה וְהִיא מִלְּמַטָּה וְזָרְקוֹ לָהּ, בֵּין שֶׁנָּפַץ מֵרֹאשׁוֹת הַגַּג, נִמְחַק אוֹ נִשְׂרַף - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת; וְאִי בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ, אַמַּאי מְגוֹרֶשֶׁת? אֶלָּא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ, רֵישָׁא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ, סֵיפָא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ? אֶלָּא לָאו דְּאוֹשְׁלָהּ מָקוֹם, דְּחַד מָקוֹם מוֹשְׁלֵי אֲנָשֵׁי, תְּרֵי מְקוֹמוֹת לָא מוֹשְׁלֵי אֲנָשֵׁי. אָמַר לֵיהּ: מִידֵּי אִירְיָא? דִּלְמָא הָא כְּדְאִיתָא, רֵישָׁא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ, סֵיפָא בְּגַג דִּידְהּ וְחָצֵר דִּידְהּ. אָמַר רָבָא: שָׁלֹשׁ מִדּוֹת בְּגִיטִּין הָא דְּאָמַר רַבִּי: קְלוֹטָה כְּמִי שֶׁהוּנְּחָה, וּפְלִיגִי רַבָּנָן עָלַיְיהוּ - הָנֵי מִילֵּי לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל הָכָא מִשּׁוּם אִינְטוּרֵי הוּא, וְהָא קָא מִינַּטַּר; נַעֲיָא קָנֵה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבִרְאשׁוֹ מְרַקְּמִין וְזָרַק וְנָח עַל גַּבָּיו, אֲפִילּוּ גְּבוֹהַּ מְאָה אַמָּה - חַיָּיב, לְפִי שֶׁרְּשׁוּת הַיָּחִיד עוֹלָה עַד לָרָקִיעַ - הָנֵי מִילֵּי לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל הָכָא מִשּׁוּם אִינְטוּרֵי הוּא, וְהָא לָא מִינַּטַּר;

היתה עומדת בראש הגג - לרבי אושעיא דאמר לעיל: אפילו היא בטבריא והזרקה בציפורי - דאי עומדת היינו: כמי שעומדת, כלומר בגון שמשתמרת, דדמשני לעיל אעומדת בתוך ביתה או בתוך חצרה. אי נמי: נקט עומדת לאשמעינן דבגג דידה מיירי, שעומדת ברשותה, כדמוקי לה בגמרא.

כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות - דמיד שיצא מרשות גג נכנס לרשות חצר. ואם תאמר: ומה מועיל דעודפות? מכל מקום כשזורקו מעל המעקה לא מנטר כנגד הגג! ויש לומר: דבין דשלש מחיצות עודפות – חשיב משתמר, ואין לחוש למחיצה רביעית. אי נמי: כשהגג קצר, וחצר רחב הרבה ועודפות המחיצות גם רביעית, מצד זה ומצד זה, ונכנד המעקה אינו כי אם פתח בעלמא. אי נמי: כשהגג עומד באמצע החצר ולא מן הצד, ומחיצות החצר מוקפות לו מכל צד. ואם תאמר: דאמרינן ב"מרובה" (בבא קמא ע,ב) באומר "זרוק גניבתך לחצרי ותיקני לי חצרי גניבתך", דאיטור שבת ואיסור גניבה באין כאחד, והיכי באין כאחד? והא לענין שבת מיחייב אפילו למעלה מן המחיצות, עד שלא נכנס עדיין תוך המחיצות, דרשות היחיד עולה עד לרקיע, ולענין קנין - עד דמטי לתוך המחיצות! ויש לומר: דמיירי כשזורק דרך פתח, ולא מעל המחיצות. **כמאן** כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא - תימה: דנקט רבי, דלא איירי אלא ברשות היחיד מקורה, משום דביהא כמאן דמליא דמיא, כדאמרינן בריש שבת (ה,א). ודרבי עקיבא הוה ליה למינקט, דאית ליה קלוטה כמי שהונחה דמיא אפילו ברשות הרבים! ונראה: דדשתרא שלקא דעתין דעטעמא דרבי לאו משום קירוי, אלא משום מחיצה אית ליה, דכמאן דמליא דמיא. ולהכי קאמר: כמאן – כרבי, דכרבי עקיבא לא מיתוקמנא, מדמצרכת מחיצות החיצונות עודפות, ולרבי עקיבא אית ליה דכמי שהונחה דמיא אפילו ברשות הרבים. אלא ודאי כרבי מוקמת לה. ומשני: אפילו תימא רבנן בו', ולפי זה יכול להיות טעמא דרבי משום קירוי, כדאמרינן בשבת.

דרך עלייה אינה מגורשת מאי טעמא מעיקרא לא למינח קאי – ולא דמי להא דבעי רבא בפרק קמא דבבא מציעא (יב,א): זרק אחרנקי בפתח זה ויצא בפתח אחרת מהו? אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי, או לא. הכא, דבדרך עלייה – אין דומה כל כך שיהא עומד לנוח. אי נמי: התם בבית מקורה – דומה יותר עומד לנוח.

גמרא **והא לא מינטר** – אויר הגג, דאתי זיקא ושדי ליה מקמי דלינח. ובי לא שדיה זיקא, ואידע לו דבר אחר, שבא כלב וקלטו או נשמים מחקוהו – אמאי קתני מגורשת מן האויר? הא בעינן אויר שסופו לנוחַ! **בפחות משלשה טו'** – אויר דמנתיתין בהכי עסקינן, דהוי כמאן דנח. והלכך קנאתו בהנחתו, דכיון דהגג גבוה עשרה הוא – הויא לה חצר המשתמרת לכל דניחא בגויה. **והא לא מינטר** – דקא סלקא דעתך שהגג גבוה מחמת החצר, והיכי קתני: כיון שיצא מרשות הגג מגורשת? הא אין סופו לנוח, אפילו לא באת דליקה, דאתי זיקא ודחיי ליה חוץ למחיצותו! **שהיו מחיצות התחתונות** – של חצר. **עודפות** – על מעקה של גג, דכי נפיק מגג – מטא לאויר מחיצות חצר. ומשום הכי בעינן עודפות. דהאי דקאי בתוך מחיצות מעקת הגג וזרקו כלפי מעלה כדי שיעבור את המעקה – יפול לחצר. **קלוטה** – בתוך האויר. **כמי שהונחה** – לארץ. דתניא: הזורק בשבת מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד באמצע – רבי מחייב וחכמים פוטרים. **ואמר ליה רבי זירא לרבי אבי בו'** – נרסינן בה כדשני עולא: אפילו תימא רבנן בו'. **דרך ירידה** – בשזרקו כלפי מעלה, כדי להעבירו את המעקה, לא נמחק עד שהגיע לחזור ולירד. **אבל נמחק דרך עלייה** – אף על פי שיצא מאויר הגג לאויר חצר, ומחיצות התחתונות עודפות. **אינה מגורשת** – דדרך סילוקו לא מיקרי נתינה, אלא דרך הנחתו לבא לרשותה. **שקדם גט לתליקה** – שקדמה זריקת הגט בחצר קודם שתהא הדליקה באויר החצר. **רשויות חלוקות לגיטין** – אם השאילה הבעל מקום בחצירו לקבלת גיטה – לא השאילה גגו או ביתו, ולא אמרינן לא קפיד, דתרי מקומות לא מושלי. משום דמיימיי עלה ראיה ממתניתין נקט לה הכא. **הא כראיה והא כראיה** – ריישא בגג דירידה וחצר דירידה, ובעינן אויר הגג. **סיפא בגג דירידה וחצר דירידה** – מיגרשא לאויר חצר. אבל אי תרוייהו דירידה, ואושלה מקום – אימא לך דלא קפיד. **שלש מדות בגיטין** – חלוקות מדין שאר איסורין. **הני מילי** – דפליגי רבנן. **והא דאמר רב חסדא נעץ קנה** – בחצר, גבוה ממחיצת החצר. **ונח** – מרשות הרבים. **ונח על גביו חייב** – דהויא לה הנחה ברשות היחיד, שאויר רשות היחיד עולה עד לרקיע. אף על גב דאויר רשות הרבים אינו למעלה מעשרה, דאמרינן במסכת שבת (ו,ב ח,א). **הני מילי** – דהוי כמונח לארץ – לענין שבת. **אבל** – אם היה חצר של אשה, וקנה נועץ גבוה מן המחיצות – אינה מגורשת, שאין סופו לנוח לארץ, דרמי ליה זיקא חוץ למחיצות. **דגיטא** – משום חצר המשתמרת הוא, דומיא דידה. **והא לא מינטר.**

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה כו' – ואם תאמר: והא שמואל לומר: דהכא להוליך מגג לבית קאמר. ואם תאמר: אם כן אמאי נקט מגגו של חבירו? אפילו מגג של עצמו לא יקלוט להוליך לביתו, לפי שגגו נפרץ לגג של חבירו שהוא אסור לו! ויש

וְהָא דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: לֹא יַעֲמוֹד אָדָם בְּגַג זֶה וְיִקְלוֹט מֵי גְּשָׁמִים מְגַּגּוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ, שֶׁכָּשֵׁם שֶׁשְּׁיוּרֵי חַלּוֹקִין מִלְּמַטָּה כָּךְ דִּיּוּרֵי חַלּוֹקִין מִלְּמַעְלָה, הֲנֵי מִילֵּי לְעִנְיַן שַׁבָּת, אֲבָל לְעִנְיַן גֵּט - מְשׁוּם קְפִידָא הוּא, וְכוּלֵּי הַאי לָא קַפְּדֵי אֱנָשִׁי. אָמַר אַבַּיֵי: שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לִפְנִים מִזּוֹ, פְּנִימִית שֶׁלָּהּ וְחִיצוֹנָה שֶׁלּוֹ, וּמְחִיצוֹת הַחִיצוֹנוֹת עוֹדְפוֹת עַל הַפְּנִימִיּוֹת, וְזֶרְקוֹ לָהּ, בֵּינַיִם שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר מְחִיצוֹת הַחִיצוֹנָה - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת, מַאי טַעְמָא? פְּנִימִית גּוּפָהּ בְּמְחִיצוֹת הַחִיצוֹנָה קָא מִינְטְרָה; מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקוּפּוֹת, שְׁתֵּי קוּפּוֹת זוֹ בְּתוֹךְ זוֹ, פְּנִימִית שֶׁלָּהּ וְחִיצוֹנָה שֶׁלּוֹ, וְזֶרְקוֹ לָהּ, אֲפִילּוּ הִגִּיעַ לַאֲוִיר פְּנִימִית - אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת; מַאי טַעְמָא? דְּהָא לָא נָח. - וְכִי נָח מַאי הֲוֵי? בֵּילָּיו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר הוּא! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בִּקּוּפָּה שֶׁאֵין לָהּ שׁוּלַיִם.

משנה בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: פּוֹטֵר אָדָם אִשְׁתּוֹ בְּגֵט יָשָׁן, וּבֵית הִלֵּל אוֹסְרִין. וְאֵיזֶהוּ גֵט יָשָׁן? כָּל שֶׁנִּתְיַחֵד עִמָּהּ מֵאַחַר שֶׁכָּתְבוֹ לָהּ. **גמרא** בְּמַאי קָמְיַפְּלְגִי? בֵּית שַׁמַּאי סְבְרִי, לָא אָמְרִינַן: גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ גִּיטָּהּ קוֹדֶם לְבִנָּהּ; וּבֵית הִלֵּל סְבְרִי, אָמְרִינַן: גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ גִּיטָּהּ קוֹדֶם לְבִנָּהּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: אִם נִישֵּׂאת - לֹא תֵצֵא. וְאֵיפָא דְּאָמְרִי, אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל: אִם נִתְגָּרְשָׁה - תֵּינָשֵׂא לְכַתְּחִלָּה.

משנה כָּתַב לְשׁוּם מַלְכוּת שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת, לְשׁוּם מַלְכוּת מָדַי, לְשׁוּם מַלְכוּת יָוָן, לְבִנְיַן הַבַּיִת, לְחוּרְבַּן הַבַּיִת, הֲרֵי הִיא מְגוֹרֶשֶׁת - תֵּינָשֵׂא לְכַתְּחִלָּה. כָּתַב בְּמִזְרָח וְכָתַב בְּמַעֲרָב, בְּמַעֲרָב וְכָתַב בְּמִזְרָח - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְצְרִיכָה גֵּט מִזֶּה וּמִזֶּה; וְאֵין לָהּ לֹא כְּתוּבָּה וְלֹא פֵּרוֹת וְלֹא מְזוֹנוֹת וְלֹא בָּלְאוֹת וְלֹא עֲלֵי זֶה וְלֹא עֲלֵי זֶה, אִם נִטְלָה מִזֶּה וּמִזֶּה הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת, וְהַיּוֹלֵד מִמִּזֶּה וּמִזֶּה; וְלֹא זֶה וְזֶה מְמַאֲנִין לָהּ, וְלֹא זֶה וְזֶה זַכָּאִין לָהּ בְּמְצִיאָתָהּ וְלֹא בְּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ וְלֹא בַּהֲפָרַת נְדָרֶיהָ; הָיְתָה בַּת יִשְׂרָאֵל - נִפְסֶלֶת מִן הַכְּהוּנָּה, בַּת

והא דאמר רב יהודה לא יעמוד אדם על גגו ויקלוט מי נשמים — הצפין על גגו של חבירו, דהוי מוציא מרשות לרשות אם לא יעירבו. שאף על פי שאינם דרים על הגגות — שייך נמי בהו איסור חילוק רשות. תני מילי — דחלוקת רשויות בתים לעניין שבת. **אבל בניסין** — היו לו שני גגין סמוכין זה לזה, והשאילה מקום בזה לקבל את גיטה, וקיבלתו בזה — לא אמרינן הכא רשויות חלוקות. דהא דאמרן לעיל: תרי מקומות לא מושלי אינשי — משום שפקידא הוא, יש משאיל וחצרו ומפקיד על ביתו. אבל כולי האי גגין סמוכין, ואין תשמיש רגיל בהן — לא קפדי אינשי. **במחיצות החיצונות קא מינטרה** — רגילה להשמר. הלכך משועבדות זו לזה, וקנו לה. **והא לא נח** — ואין מחיצות כלי עשוין לאוירן לשמור, דאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו. **הכי גרסינן: וכי נח מאי הוי בו. שאין לה שוליים** — פנ"ע, דפנימית מונחת על גבי קרקע. **גיטה קודם לבנה** — שמא ישהה את הגט שנתנים ושלש בין כתיבה לנתינה, ויהיו לה בנים ממנו בתוך הזמן, ואחר כך יגרשנה בו. ולימים בשישתכח הדבר, יראו זמן הגט קודם ללידת הבן, ויהו סבורין שניתן לה משעת כתיבה, ויאמרו: מן הפנויה נולד, משגרשה, והוי פגם. **אם נתגרשה** — בגט ישן, והלך בעלה למדינת הים — תניגשה לכתחלה. **משנה כתב לשם מלכות שאינה הוגנת** — מי שהיה בבבל וכתב: בשנת כך וכך למלכות אחרת, ובגמרא מפרש אמאי קרי לה שאינה הוגנת. או שכתב לשם מדי כו' - לפי שצריך לכתוב לשם מלכות שנבחב בה, כדמפרש בגמרא. **או שכתבה לבנין הבית או לחורבנו פסול** — מפני שלא כתב לשם המלכות. **תצא מזה ומזה** — אם ניסת בגט זה — תצא מן הראשון ומן השני, וצריכה גט שני מן הראשון וגט מן השני. ואף על פי שקדושי שני לא הוו קדושין. וביבמות (פח,א) מפרש טעמא: גזרה שמא יאמרו גירש ראשון גט גמור, ונשא שני, ונמצאת אשת איש יוצאה בלא גט. **ולא פירות** — דין פירות שתקנו לה לאשה, פירקנוה משביעה תחת פירות, ועל אלו אין לה כלום. **ולא בלאות** — הקיימים מבגדים שהכניסה לו. וקנסא דהוא דקנסוה, כדמפרש ביבמות (צא,א) דאיבעי לי אקרוייה לגיטא. **והולד מטמר מזה ומזה** — אם החזירה הראשון וילדה לו בן — הוי ממזר מדרבנן. וביבמות (פט,א) אמרינן דאסור בממזרת, הואיל וכשר מן התורה. **מטמאין לה** — אם כהנים הם. **נפסלת מן הכהונה** — דזונה היא, דסתם זונה היינו אשת איש שמזנה תחת בעלה לאחרים, והדיינו נפקת ברא.

בת

משכיר. **דהא** לא נח – פירש בקונטרס: ואין מחיצות של כלי עשויות אלא להניח בתוכן.

משמע מפירושו דאויר כלי אינו קונה. ואין נראה דבפרק בתרא דעבודה זרה (עא,ב) אמר גבי יין נסך: מיכי מטא לאויראי דמנא – קנייה, יין נסך לא הוי עד דמטא לארעיה דמנא. משמע דאויר כלי קונה! אלא נראה דהכי פירושו: דהא לא נח באויר כלי. אבל גבי חצרות, אף על גב דלא נח תוך מחיצות הפנימיות, כיון שהוא תוך מחיצות החיצונה – מגורשת, כיון דמחיצות החיצונות הם קבועות, כדפירשנו לעיל. ורגרסין גבי חצרות: כיון שהגיע לאויר מחיצות הפנימית, פירוש: בגגד הפנימי, למעלה ממחיצותיה, ותוך מחיצות חיצונה. וגבי קופות גרסי: אפילו הגיע לאויר פנימית, פירוש: למעלה ממחיצותיה, דאי הוה בתוך חלל קופה הפנימית – הויא מגורשת, דתפרישית. ואית ספרים דגרסי גבי חצרות: כיון שהגיע לאויר מחיצה חיצונה. ולפי פירוש זה, כיון דגבי קופות נקט פנימית – הוי משמע אפילו מונח בחלל פנימית אינה מגורשת עד שינוח בשוליו, כדפירש בקונטרס. ולא יתכן, דאויר כלי קונה, כדפרישית. **בית** שמאי סברי לא אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה – בירושלמי מפרש דאולי לטעמייהו, דבית שמאי אית להו בפרק "המגרש" (גיטין ע,א): לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, הלכך מוזהמת היא בעיניו, ואינו בא עליה. ובית הלל אית להו אפילו הקדיחתו תבשילו יכול לגרשה, ואינה מוזהמת בעיניו, ויאמרו כי בא עליה. וכי האי גוונא פליגי לקמן (פא,א) במגרש ולנה עמו בפונדקי, למאן דמוקי לה בלא ראוה שנבעלה. **כתב** לשם מלכות שאינה הוגנת – אומר רבינו אלחנן: דלהכי קרי לה "שאינה הוגנת" – לאשמועינן דאף על פי שאין לה לא כתב ולא לשון, אף על פי כן מתקנאין בה.

ולא בלאות – פירש בקונטרס: בלאותיה קיימים. ואין נראה, דבהדיא אמרינן בסוף פרק "אלמנה ניזונין" (כתובות קא,א): זיינתה – לא הפסידה בלאותיה קיימין. אלא בשאין קיימין איירי הכא. **וצריכה** גט מזה ומזה – פירש בקונטרס: אף על פי שקדושי השני לא הוי קדושין, כדמפרש ביבמות (פח,ב): גזרה שמא יאמרו גירש ראשון גט גמור, ונשא שני, ונמצאת אשת איש יוצאה בלא גט. ואינו נראה לדרב רבי יוסף: דהתם ודאי היא אשת ראשון אינה מקודשת לשני, אבל הכא מן התורה צריכה גט משני, שהרי גט גמור היה אותו שגירש בו ראשון, ואינו פסול אלא מדרבנן.

שינה

בת לוי מן המעשר – קנסא הוא, כדמפרש התם (יבמות צא,א). **מן התרומה** – כדאמרינן בסוטה (כח,א) מ"ונטמאה" "ונטמאה" שלש פעמים, אחד – לבעל, ואחד – לבועל, ואחד – לתרומה. **ואין יורשין של זה** – בנים שהיו לה ממנו. **יורשין כתובתה** – ביבמות (צא,א) פרכינן: כתובה מאי עבידתה? הא קתני: אין לה כתובה! ומשני: כתובת בנין דיכרין, שתקנו חכמים שירשו בניה יתר על חולקהן דעם אחיהן כשמתה בחיי בעלה, ואף על פי שבעלה יורשה – הכא לא שקלי, דקנסא קנסו. **אחיו** – של שני חולץ מדרבנן, כדפירשנו גבי גט, שמא יאמרו גירש זה ונשא זה. **ואחיו של ראשון צריך לחלוץ מן התורה. ולא מייבמין** – משום קנסא. **שינה שמו ושמה** – בגט. **וכל הדרכים** – המפורשים למעלה במשנתינו. **כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות** – חמש עשרה עריות שאמרו חכמים שצרותיהן מותרות לינשא לשוק בלא חליצה, כשמתו בעליהן בלא בנים. **הלכו הצרות** – של עריות. **ונישאו** – לשוק. **ונמצאו** – העריות איילונית, ואינלאי מילתא שהיו קדושי דמת בטעות, ונמצאו שלא היו אלו צרותיהן, ולא פטרום העריות האלו מן החליצה. **הצא מזה** – מבעל שנישאת לו. **ומזה** – מן הייבם. **וכל הדרכים האלו בה** – וביבמות (צב,א) מוקמינן לה כרבי עקיבא, דאמר: יש ממזר מחייבי לאוין. **והלכה צריכה** – **ונישאת לאחר** – וקיימא לן: ביאת האחת פוטרת צרתה. **ונמצאת** – זו שנתייבמה. **איילונית** – ואין לה יבומים, שהרי לא אשת המת היתה, ונמצא שלא נפטרה צרתה, ונישאת לשוק בלא חליצה. **הצא מזה ומזה** – מבעל זה ומייבמה הראשון. **כתב סופר** – אחד גט לאיש לגרש בו אשתו. **ושובר** – לאשתו, שתמסור לבעל בשיפרע לה כתובתה. וטעה הסופר בשמסר להן השטרות, ונתן גט לאשה ושובר לאיש, והם מסרו זה לזה, והלכה זו ונישאת, כסבורה שזה גט שמסר לה בעלה, וזה סבור שמסרה לו אשתו שובר. **יוצא מתחת ידי האיש** – שמוציאו לפנינו להראות שוברו – והרי הוא גט. **אם לאלתר** – בגמרא מפרש. **לא כל חיטמו** – אין הכל בדבריו להאמינו. **לאחר זבוחו של שני** – שנשאת, דאמרינן: קנוניא היא ביניהם והחליפו השטרות לאחר שניסח. **גמרא** שאין לחם **לא כתב ולא** לשון – אלא משל אומה אחרת. **משום שלום מלכות** – שיהא לנו שלום עמהם, שיאמרו: חשובים אנו בעיניהם שבוחבים שטרותיהם בשמינו. **יוציא והולך ממזר** – בתמיה. **רבי מאיר לטעמיה** – סתם משנה. ולקמן נמי אמרינן: זו דברי רבי מאיר. **משום דשלוחא** – עבשיו היא מולכת, לפיכך יתקנא בה המלך על מלכות זו, ויקפיד עמנו. **מאי דהוה הוה** – בבר עברו, ואבדה קנאתם, שאין מתקנא בהן. דהא דתקני מתניתין: "לשום מלכות מדי ויון" – שמונה למנין שהתחילה מדי למלוך בימי דריהו, או למנין שהתחילה יון למלוך. **ואיבא שם מלכות** – הלכך חיישינן דלמא קפיד המלך הזה. **כי יתיבתו בהיני** – לכתוב שטר. **כתבו** – בתוכו שבהיני נכתב, ואף על גב דמימסרן בו.

ז

שינה שמו ושמה בו' – לא שינה ממש, כדאמר בפרק שני (כ) וכן שם עירו ושם עירה – לא ששינה ממש, אלא שיש לאותה העיר שני שמות בשני מקומות. **ושם** עירו ושם עירה – אומר רבינו יצחק: דהיינו דווקא עיר שדרין בה, אבל עיר שולמ בה – אפילו שינה כשר, כיון שאין צריך לכותבו כלל. שהקדמונים שהרגילו לכותבו – משום שאם יארע שיש שם יוסף בן שמעון אחר יהיה בו סימן על ידי מקום לידה. ותדע, כי כמה פעמים כותבים מקום הלידה על פי הבעל או האשה, ואם שינה פסול – לא היה נכון לכותבו אלא על פי עדים. ולא דמי לאשתמודעינהו, דאפילו מפי קרוב או אשה נאמן, ב"החולץ" (יבמות לט,ב) – דשם קל הדבר לברר, ועביד לאינלוויי טובא. ועוד, דאשתמודעינהו צריכין להעיד כדי שלא תתעגן, אבל כאן מה לנו לתקן לכתוב אלא על פי עדים. ולא דמי כיון שעל ידי כך יכול לבא לידי פסול אם ישנה? אלא ודאי, אפילו שינה – כשר. ורבינו תם דביא ראיה שאין שטר נפסל כשנשתנה בו דבר שאין צריך, מדאמר בפרק שני דכתובות (כד,ב) דאין מעלין משטרות ליחסין – דלאו אבולה מילתא קא מסדרי, אלא אמנה שבשטר, ולא על מה שכתוב שהוא כהן. אלמא, אפילו אינו כהן – השטר בשר. וסברא הוא דעדים לא קיימי אלא על עיקר מעשה. ומעשה באחד ששינה בנו מקום לידתו, והצטיירו רבינו יצחק. והרבה פעמים בשלא היה להם ברור מקום הלידה היה אומר: אל תבהבוהו כלל. ומקום עמידה נמי אין צריך לכתוב, דהא כל גיטין הבאים ממדינה הים אין כותבין מקום עמידת האשה. ולהכי לא מוקי ליה בבעל ובשינה מקום עמידתו, כדמוקי אסופר, משום דפשיטא דאין צריך לכתוב מקום עמידתו. **מפני** מה תקנו מלכות בגיטין – ואם תאמר: והא אמרינן בפרק קמא דמסכת עבודה זרה (י,א): ובגולה אין מונין אלא למלכות יון בלבד, אלמא לא חיישינן לשלום מלכותו! ואומר רבינו יצחק: דרוקא בגיטין יש לחוש לשלום מלכות, שמקפידין, לפי שהוא דבר גדול שמפרידין איש מאשתו. **כי** יתיבתו בהיני כו' – ואומר רבינו יצחק: דאלו שתי מקומות שמזכיר הן זה לזה, כדאמרינן בפרק שלישי דביצה (כה,ב): רב הונא הוו מכתבי ליה מישלי לההיני ומהיני לישלי – משמע דקרובות הן זו לזו. ולרבותא נקטינהו הני, דאף על פי שאין דומה כל כך לשיקרא, כיון שיכול לבא מזה לזה ביום אחד – יש לחתמיה. ואומר רבינו יצחק: דאף על גב דבגט פסלינן היה במזרח וכתב במערב, והוא הדין עדים שלא יחתמו – מכל מקום בשאר שטרות אם כתב שילי בהיני – כשר, כדאמרינן ב"אחד דיני ממונות" (סנהדרין לב,א): שטר שכתבו באחד בניסן בשמשיטו, ובאו עדים ואמרו: באחד בניסן עמנו הייתם – כשר, דהיינו שמא איזדרוהו וכתבוהו. אלמא, אף על פי שלא היה בעיר ביום הכתוב בשטר – כשר. מכל מקום אומר רבינו יצחק: שאין עושין יפה אותם שרגילים לכתוב כתובה בעיר אחרת שאין מקום החופה, אף על פי שלא יהיה הסופר שם ביום החופה, דלכתחילה צריך ליזהר אף בשאר שטרות, כדאמר ליה רב לספריה: כי יתיבתו בהיני וכו'. אך קשה לרבינו יצחק: דבפרק "גט פשוט" (בבא בתרא קכ,א) משמע דגיטין מאחרתי בשרים, דאמר: גט מקושר שעדיו מתוכו – כשר, לפי שיכול לעשותו פשוט. ואז הוה מאוחר, דבמקושר מלך שנה מונין לו שנים (שם קסד,ב). וביבמות נמי בפרק "רבן גמליאל" (נב,א) אמר: לכשאבנטנה אגרשנה – ה"ז גט, אף על פי שכתב מן האירוסין זמן של אחר נישואין. אם כן אמאי אמרינן הכא היה במזרח וכתב במערב? והלא אם יראו שלא היה סופר בעיר ביום כתיבת הגט – יאמרו שאחרוהו וכתבוהו! ודוחק הוא לומר דגט מאוחר לעולם פסול, והדיא דמקושר שכתב עדיו מתוכו – לא איירי בגט אשה אלא מיירי בשטר, והדיא ד"כשאבנטנה אגרשנה" – שכתבו בו ביום של נישואין, קודם הנישואין. דלא משתמנית בשום מקום שיהא גט מאוחר פסול! ויש לומר: שמא גט מאוחר אינו כשר אם לא יהיו לבסוף באותה העיר ביום שכתוב בגט הסופר והעדים. ועוד יש לומר: דגט מאוחר ודאי כשר טפי שכתוב מקום שעומד בשעת כתיבה, אף על פי שכשיבא הזמן הכתוב בו לא יעמדו שם הסופר והעדים – יתלו שאיזדרוהו וכתבוהו. אבל היה במזרח וכתב במערב, שאינו כותב מקום שעומד באותה שעה – פסול, משום מיחזי כשיקרא. ועוד: כי פעמים נודע שלא איזדרוהו, ויסברו העולם שהקדימוהו.

ז

זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים הולד כשר – פירש בקונטרס: דאשלום מלכות קאי.

ובשה לרבינו חנן: דאם כן פליגי אדרב יהודה אמר שמואל דלעיל, דאמר: אבל חכמים אומרים אפילו לא כתב אלא לשם סנטר שבעיר – דרי זו מגורשת, ותניא לכתחילה, אף על פי שלא נכתב לשם מלכות. אם כן היאך אנו כותבין בגיטין לבריאת עולם? הא קיימא לן כרב באיסורי, ולדידיה אסור לגרש בו לכתחילה! ולספרים דגרסי לעיל: אמר רב יהודה אמר רב – קשה דרב אדרב! ונצטרך לומר דאמוראי נינהו אליבא דרב, ואומר הרב רבי אלחנן: דלא קשה מידי, דבסנטר העיר כשר טפי, לפי שהוא ממלכות העיר, אבל לשם מלכות אחרת – אסור לגרש בו, ובדיעבד הולד כשר. ומשום דרבי מאיר בעי מלכות חשובה קאמר: אבל חכמים אומרים אפילו סנטר, דגרע – הויא מגורשת ביון דהוא מאותה מלכות, ועדיף ממלכות אחרת, ומה שאנו כותבין לבריאת עולם – משום דהשתא ליכא שלום מלכות בכך, שאפילו גוים אינם מונין לשנות מלכים. אבל בימי חכמים היו רגילין למנות לשנות מלכים, כדאמרינן ב"גט פשוט" (בבא בתרא קסד,ב): מנהגה של אומה זו מלך שנה מונין לו שתים. פירוש: שהיו כותבין בן בשטרותיהן לכבוד המלך, לומר: מלך הרבה. והרב רבי יוסף פירש: דעבשיו אין המלכות מקפדת, ולהכי לא כתבינן לשנות מלכים. תדע, דהא רבי מאיר מודה דכתבו לשם איסטנדרא בשר – משום דאין מלכות מקפדת. ורבינו הם מפרש: דלאו אשלום מלכות קאי "זו דברי רבי מאיר", אלא א"הויה במורדת – במערב". אבל לשום מלכות אחרת – מותר לגרש בו לכתחילה לרבנן, ולא פליג אדרב יהודה דלעיל. ר"מגורשת" – היינו שתתגרש בו לכתחילה קאמר, אפילו נכתב לשם סנטר, דזילא בהו מילתא, וכל שכן השתא שמותר לכתוב לבריאת עולם, דלא זילא בהו מילתא כלל, דלא מתקנאים בזה. וקיימא לן כחכמים, ואף על גב דסתם לן תנא כרבי מאיר – מכל מקום מדקאמר לעיל: ומשום שלום מלכות הולד ממזר? אין, רבי מאיר לטעמיה כו', וכן בפרק קמא (גיטין ה,ב): משום דלא אמר "בפני נכתב ובפני נחתם" יוציא והולד ממזר? ומשנינן: אין, רבי מאיר לטעמיה כו'. משמע דלית להלכתא כוותיה. והשתא אתי שפיר דקאמר: דיקא נמי דמודים חכמים לרבי מאיר בשינוי שמו ושמה, מדלא ערעינהו בהדיי "היה במורדת" כו' דרמינא ליה, ומיהו, קשה לפירוש רבינו חנם: דלקמן בפרק בתרא (פו,א) פריך אההיא דשלשה גיטין פסולין: ותו ליבא? והא איבא שלום מלכותו! הכא במאי עסקינן, הכא – הולד כשר. דניחא לרבי מאיר, אלא לרבנן דאמרי הולד כשר מאי איבא למימר? אלמא משמע דשלום מלכות דווקא בדיעבד הולד כשר לרבנן, אבל לכתחילה – אסור לגרש בו! ורבינו חם גריס לקמן, וכן נמצא בפירוש רבינו חננאל: והא איבא שלום מלכות וכו', ולא פריך משלום מלכות אלא מבבא שאחריה, דהיה במורדת וכתב במערב. **נישאו** אין זינו לא לימא תיזבוני תיובתא דרב המנונא – פירש בקונטרס: דנישאו גזרינן שמא יאמרו חלץ זה ונשא זה וגירש, ונמצא זה מחזיר חלוצתו. אבל זינו, דפריצותא בעלמא הוא – לא חשדי לה בחלוצה. וקשה לרבינו יצחק: דמאי קאמר בסמוך דמיזלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים, כיון דדך גזירה נפוצ שייבא בה. דלשון מיזלפא משמע דהכא לא שייבא ההיא גזירה! ועוד: לאיבא דאמרי נישאו והוא הדין לזינו, מאי סלקא דעתך? כיון דההיא גזירה דמיזלפא באשה שהלך בעלה בה לא שייבא אלא בנישאו! ועוד: אמאי לא דייק נמי התלמוד ב"האשה רבה" (יבמות צב,א) גבי: אמרו לה "מת בעליך" ונישאת, ונישאת – אין, וזינתה – לא, כדדייק הכא! ואומר רבינו יצחק: דאי שומרת יבם שזינתה מותרת לייבם, דלא כרב המנונא – בנישאת נמי לא גזרינן בה שמא יאמרו חלץ זה ונשא זה ונמצא מחזיר חלוצתו, כיון דזינתה במזיד לא מיתסרא. ודהכי אמרינן ב"האשה רבה" (שם צד,א) גבי מי שהלך אשתו למדינת הים, דאשה שהלך בעלה למדינת הים – אסור להחזירה, משום דבמזיד מיתסרא – בשוגג נמי גזרו בה רבנן, שמא יאמרו גירש זה ונשאה זה. והכי פירושו: נישאו אין – מדלא נקט זינו, דהוה משמע תרוייהו, ונקט נישאו – שמע מינה בנישאו דוקא, אבל זינו – לא, משום דמיזלפא באשה שהלך וכו'. אבל בנופה לא שייבא דך גזירה, כיון דבמזיד לא מיתסרא. ומשני: נישאו, והוא הדין לזינו. וכיון דזינתה אסורה ליבם, כדרב המנונא, בנישאת נמי גזרינן בה, שמא יאמרו חלץ זה ונישאת. איבא דאמרי נישאת והוא הדין לזינו – השתא לא מסתבר טעמא דמיזלפא בה', ולהכי קאמר: לימא מסיע ליה לרב המנונא, דאי בזינו שריא – בנישאת נמי ליכא למיגזר בה בנופה. ודהיי: אף על גב דליכא למיגזר בה, מכל מקום מיזלפא באשה שהלך בו'. והוא הדין דהוי מצי למידחי: הא מני – רבי עקיבא היא, דתשוי חייבי לאוין בערוה, ורב המנונא אליבא דרבנן קאמר, כדדחי ליה בסוטה בפרקשני (יח,ב). אלא עדיפא מיניה קא דחי, שאין צריך להעמידה ברבי עקיבא, דאפילו הכי ליכא סיועיה לרב המנונא. מיהו, מצא רבינו יהודה בתוספתא דקתני על מתניתין: דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. דמשמע דברבנן לא מתוקמא מתניתין. לפי זה הולכת על התלמוד שלנו. **כתב** גט לאיש ושובר לאשה – ליכא למידק מהכא דכותבין שובר, דהיכא דלא אפשר – ודאי כותבין, כדאמר ב"הכותב" (כתובות פט,ב).

זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילּוּ לֹא כָתַב אֶלָּא לְשֵׁם סַנְטָר שֶׁבָּעִיר - הֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת. הָהוּא גִּיטָּא דַּהֲוָה כָּתִיב בֵּיהּ לְשֵׁם אִיסְטַנְדָּרָא דְּבַשָּׂרָא, שְׁלָחֵהּ רַב נַחְמָן בַּר רַב חִסְדָּא לְקַמֵּיהּ דְּרַבָּה: כִּי הַאי גַּוְונָא מַאי? שָׁלַח לֵיהּ: בָּהָא אֲפִילּוּ רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה; מַאי טַעְמָא? מֵאוֹתָהּ מַלְכוּת הוּא. - וּמַאי שְׁנָא מִסַּנְטָר שֶׁבָּעִיר? - הָתָם זִילָא לְהוּ מִילְּתָא, הָכָא שְׁבֵיחָא לְהוּ מִילְּתָא. אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: הַוָּלַד כָּשֵׁר; וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר, שֶׁאִם שִׁנָּה שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם עִירָהּ - שֶׁהַוָּלָד מַמְזֵר. אָמַר רַב אַשִׁי, אַף אֲנַן נְמִי תְּנִינָא: שִׁנָּה שְׁמוֹ וּשְׁמָהּ, שֵׁם עִירוֹ וְשֵׁם עִירָהּ - תֵּצֵא מִזֶּה וּמִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ; הָא מַאן קָתָנֵי לָהּ? אֵילֵימָא רַבִּי מֵאִיר, לְעֵרְבִינְהוּ! וְלֵיתְנִינְהוּ! אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ רַבָּנַן, שְׁמַע מִינַּהּ. "כָּל עֲרָיוֹת שֶׁאָמְרוּ" כו'. נִישֵּׂאוּ אֵין, זִינּוּ לָא; לֵימָא תֵּיתְבֵי תִּיוּבְתָּא דְּרַב הַמְנוּנָא, דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא: שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּינְּתָה - אֲסוּרָה לְיִבְּמָהּ? - לָא, נִישֵּׂאוּ וְהוּא הַדִּין לְזִינּוּ, וְהַאי דְּקָתָנֵי נִישֵּׂאוּ - לְישַׁנּוֹיֵי מֵעֲלָיָא נָקָט. וְאֵיבָא דְּאָמְרֵי: נִישֵּׂאוּ וְהוּא הַדִּין לְזִינּוּ; לֵימָא מְסַיַּע לֵיהּ לְרַב הַמְנוּנָא, דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא: שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּינְּתָה - אֲסוּרָה לְיִבְּמָהּ? - לָא, נִישֵּׂאוּ וְהוּא הַדִּין לְזִינּוּ; לֵימָא מְסַיַּע לֵיהּ לְרַב הַמְנוּנָא, דְּאָמַר רַב הַמְנוּנָא: שׁוֹמֶרֶת יָבָם שֶׁזִּינְּתָה - אֲסוּרָה לְיִבְּמָהּ? - לָא, נִישֵּׂאוּ דְּוָקָא, מִשּׁוּם דְּמִיחַלְּפָא בְּאִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעֲלָהּ לְמְדִינַת הַיָּם. "הַפּוֹנֶם אֶת יְבָמְתּוֹ" כו'. וְצָרִיכָא; דְּאִי אַשְׁמְעִינַן בְּהָךְ קַמַּיְיתָא, מִשּׁוּם דְּלָא אִיקְּפִיד מִצְוַת יִבּוּם, אֲבָל הָכָא דְּאִיקְּפִיד מִצְוַת יִבּוּם - אֵימָא לָא; וְאִי אַשְׁמְעִינַן הָכָא, מִשּׁוּם דְּקָא רָמֵיָא קַמֵּיהּ, אֲבָל הָתָם דְּלָא רָמֵיָא קַמֵּיהּ - אֵימָא לָא, צְרִיכָא. "כָּתַב הַסּוֹפֵר וְנָתַן גֵּט לְאִשָּׁה וְשׁוֹבֵר וכו'. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם לְאַלְתַּר יָצָא" וכו'. הֵיכִי דָּמֵי לְאַלְתַּר, וְהֵיכִי דָּמֵי לְאַחַר זְמַן? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל זְמַן שֶׁיּוֹשְׁבִין וַעֲסוּקִין בְּאוֹתוֹ עִנְיָן - זֶהוּ לְאַלְתַּר, עָמְדוּ - זֶהוּ לְאַחַר זְמַן; וְרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה אָמַר: לֹא נִישֵּׂאת - זֶהוּ לְאַלְתַּר, נִישֵּׂאת - זֶהוּ לְאַחַר זְמַן. תָּנֵן, לֹא כָל הַיָּמִים מִן הָרִאשׁוֹן לְאֲבֵד זִכְּוּתוֹ שֶׁל שֵׁנִי; בְּשֶׁלָּמָּא לְרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה - הַיְינוּ דְּקָתָנֵי שֵׁנִי, אֶלָּא לְשְׁמוּאֵל מַאי שֵׁנִי?

זו דברי רבי מאיר – דגט נפסל משום שלום מלכות. **סנטר** – מפרש בבבא בתרא (סח,א): בר מחוזניא, זקן הממונה להזיח בקי בנחלת שדה כל איש ואיש. **איסטנדרא דבשרא** – שלטון של בשר, עבדו של מלך. **נמאי שנא מסנטר דעיר** – דשמעינן לרבי מאיר דפליג. **זילא להו מילתא** – שאין שולטנות גרועה מזו, ובושת הוא למלך שנזכר זה והניחו כל שאר משרתיו. **שביחא** – לפי ששולטנותו חשובה. **הולד כשר** – אשלום מלכות קאי. **ליערבינהו וליתנינהו** – בהדי משנה שם מלכות, דחד פסולא הוא. **זינו לא** – אינה אסורה להתייבם, דניישאו חמור, שמא יאמרו חלץ זה ונישאת, וחזר לכנוסה משנתגרשה, והוה ליה נושא את חלוצתו, דקם ליה ב"לא יבנה". **דמיזלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים** – ובאו ואמרו לה: מת בעליך, ונישאת, דאסרינן לה למיהדר, ואף על פי שבאונס, משום שמא יאמרו: גירש ראשון, ונשא זה, וחזר הראשון והחזירה לאחר גירושי שני, ונמצא מחזיר גרושתו משניהם. הכי נמי אמרינן הכא: שמא יאמרו חלץ זה ונשא זה כו'. אבל זנות לית ליה קלא כולי האי, ומידע ידעי דפריצותא הואי, ולא חשדי לה בחלוצה. **דלא אקיים מצות יבום** – שעל ידי הערוה נישאת הצרה לשוק. הילכך, כי אגלאי דלאו צרת ערוה הואי — קנסינן לה משום דלא המתינה, ואסרינן לה אחים. **אבל** — סיפא, דאיקיים מצות יבום, בשניהם זו לשוק על ידי שנתייבמה צרתה, אימא תו לא הוה לה לאמתוני, ולא נקנסה. **ואי** — תנא סיפא — משום דרמיא קמיה, שתיהן נפלו תחילה להתייבם כאחת, ובשניתייבמה האחת קודם שתביא שתי שערות — היה לה לצרתה להמתין עד שתראה שיהו יבומי חברתה בשרין, דניחו דאתרמאי קמיה — צריכה לצאת מידי זיקתו בייבום ודאי. **אבל** — צרת ערוה, מתחילה נפילתן היתה הצרה הזו סבורה דלא רמיא קמיה ליבום, שהרי הערוה מוציאתה מידי זיקתו, הלכך, לא הוה לה לאסוקי אדעתא ולאמתוני שמא תמצא הערוה אילונית, הואיל ומסולקת היא ממנו — לא מסקא אדעתא, ולא לינקטה מלהתייבם ומליטול כתובה, דהא אנוסה היא — קא משמע לן. **באותו ענין** — בדברי גירושיה.

זכות הראויה – משיצאתה מלפני העדים בחזקת מגורשת — זכתה לנישא לשני. **איש פלוני בתן** – מעשה בא לפניו שכתב כתן לגרש את אשתו, ויצא קול בעיר על כך שכתב לה גט. **טהו** — מי מפקינן לה מיניה משום קלא, שלא יאמרו: נגישה והחזירה, ונמצא כתן מחזיר גרושתו. **תצא** — מפני הקול. אבל הדבר צריך בדיקה קודם שנרגיזנה ממנו.

דאי מבטלינן קלא – אם נוכל לשתק בני העיר, ולהוציאה מן הקול הזה — לא תצא מבעלה. **ובנהדרא לא מבטלי קלא** – לא היו נוהגין דייני העיר לשתקם, מפני החשד שלא יוציאו קול שמחזיקים ידי עוברי עבירה. דדבי אמרינן ב"המגרש" (גיטין פט,א): בסורא מבטלי קלא, בנהרדעא לא מבטלי קלא. **דאי** קרו לנתינה **בתיבה** — אם רגילין בעיר לקרות לנתינה "בתיבה" — הוי קול, שהרי אומרים שכתב לה, והאי "בתב" נתן הוא, דהא קרו לנתינה "בתיבה". ואי לא קרו לנתינה "בתיבה"? ומאן לימא לן דהאי "כתב" דקא אמרי "נתן" הוא? דלמא כתיבה בעלמא הוא! ומשנינן: **אי מינליא מילתא** – שרגילין בני העיר לקרות לנתינה "כתיבה", אף על גב דלכתיבה לחודא נמי קרו "כתיבה" מדמרינן למיחש לקלא, ואמרינן: כתב ונתן קאמרי, ותצא מפני חשד הקול. **כל קלא דיתר נשואין כו'** – אף על פי ששנינו ב"המגרש" (גיטין פח,ב) דחיישינן לקלא, דתנן: יצא שמה בעיר מקודשת לפלוני – מקודשת, ואסורה לינשא לאחר, עד שיתן לה אותו פלוני גט. הני מילי בשיצא הקול קודם שתנשא לאחר, אבל יצא לאחר נשואין — לא חיישינן ליה. וזו נשואה ועומדת לכהן זה הרי ימים ושנים, ומפני שיצא עליה קול ירגישו נרגיעה מתחתיה? דא קלא דיתר נשואין הוא. **מאי תצא נמי תצא** — משני — אם מת כהן זה ונשאה כהן אחר — תצא, שהרי יצא עליה קול גרושה זה כמה שנים. ופרכינן: והרי אתה מוציא לעז על בניו של ראשון לומר חללים הם, שהרי הרגיזוה מן השני, שבדקו אחד הדברים ונמצאו אמת. **אתי למיטר מסוף למיתה נרשה** — הראשון, לפיכך חכמים מוציאים אותה מן השני. ולא אתי לאחוזקי קלא קמא בהבי, הואיל ומראשון לא אפקוה, ואין לעז. **בית שמאי** – שהיו מחמירים בקודשת יותסין, שאוסרין אותה לכהונה מפני כתיבת הגט. **שמיעך לה** — ששחק עמה, לא חיישינן שמא בא עליה. **דרך טרקסמון** — דרך הכבושה מחוץ לכיכר לפנים. ודומה לי שהוא לשון יוני, כמו "טרקסין" (יומא נא,א). **כדי לחייבו במעשר** — דקיימא לן: אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית, ודעיל ליה דרך שער – ולאפוקי דרך חצרות דרך גגות דלא. **ויליף מ"ואכלו בשעריך"** בבבא מציעא ב"השוכר" (פה,א). **משנה** צריכה **נט שני** — מפרש בגמרא. **לבו גם בה** – פרישוך"ן בלע"ז. **גמרא בשראוה שנבעלה** – בית שמאי סברי: אדם עושה בעילתו בעילת זנות, וכל כמה דלא אמר: הריני בועל לשם קדושין – לא אמרינן בעל לשם קדושין בעל.

לא כל הימנו לאבד זכותו של שני – ואם תאמר: לרב אדא בר אהבה, דמוקי לה בשניהם, מה שפירש בקונטרס משום חששא דקנוניא – מה קנוניא שייך? דבין דעשאה לשני – לא מצי להחזירה, דתניא מזה ומזה: דפעמים דאין הבעל שם על לבו שאסור להחזירה, ועשה קנוניא.

ובנהדרא לא מבטלי קלא – אפילו על ידי עדים. והא דאמרינן ב"חוקת הבתים" (בבא בתרא לב,א) דבפרק שני דכתובות (כב,ב) גבי מעלין לבהונה על פי עד אחד דמבטלין קלא – התם משום דנפשל מתרומה לעולם, אבל משום דנאסרה לבעלה משום גרושה – אין לבטלו. אי נמי: שאני התם, דלתרומה דרבנן אין לחוש אי מבטלי קלא. **דורות** אחרונים רבי דוסא – אף על גב דר"אלו נערות" (כתובות לו,ב) קאמר רבי יוחנן: רבי יהודה ורבי דוסא אמרו דבר אחד. והכא קאמר רבי יוחנן גופיה: בא וראה שלא בדורות בו' – גם על עצמו היה קורא תגר. אי נמי: לאו דבר אחד ממש קאמר, שלא היה מיקל כמו רבי דוסא. ובבמה מקומות אמרינן "אמרו דבר אחד", אף על פי שאינן שוין.

ובי מה עשה זה שרבי זה – לרבותא נקט, דאפילו רבנים ששטופין בזימה, כדאמרינן בפרק שני דקדושין (מט,ב): עשרה קבין יצוה ירדו לעולם, תשעה נטלו ערבים ואחת לכל העולם – אפילו הכי ליכא למיחש. **טרקסמון** – לשון שער, כמו "טרוקו גלי" (ברכות כח,א). ובערוך פירש: טרקסמון – מין ירק, דבמשניות חשיב ירק שעמו טרקסמון. רוצה לומר: דרך שמכניסין ירק שפטור ממעשר. ואין נראה, דאם כן הוה ליה למינמר "ירק" סתם, ועוד צריך עיון במשניות אם דרך טרקסמון פטור אפילו מדרבנן. **דרך** גגות כדי לפטור מן המעשר – היינו דזוקא אכילת עראי, אבל אכילת קבע – אסורה, כדאמר רבי אושעיא (פסחים ט,א): מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה, כדי שתהא בהמתו אוכלת ופטורה מן המעשר. ואכילת בהמה אכילת עראי הוא, כדתנן (פאה פרק ראשון משנה ו): מאכילין לבהמה ולחיה ולעוף עד שיתמרח בברי. **ורבי** יוחנן אמר אפילו חצר קובעת – ואם תאמר: ורבי יוחנן מי לא אמר: בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות ודרך קרפיפות כדי לפוטרן מן המעשר; דאמר רבי יוחנן: אין המבטל מהחייב במעשר עד שיראה פני הבית, שנאמר: "בערתי הקדש מן הבית", ורבי יוחנן אמר: אפילו חצר קובעת, שנאמר: "ואכלו בשעריך ושבעו". **משנה** המגרש את אשתו ולבה עמו בפונדקי, בית שמאי אומרים: אינה צריכה הימנו גט שני, ובית הלל אומרים: צריכה הימנו גט שני. אימתי? בזמן שנתגרשה מן הנשואין. ומודים, בנתגרשה מן האירוסין - שאינה צריכה הימנו גט שני, מפני שאין לבו גם בה. **גמרא** אמר רבה אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשראוה שנבעלה, - זכות הראויה לשני. **משנה** כתב לגרש את אשתו ונמלך, בית שמאי אומרים: פסלה מן הכהונה, ובית הלל אומרים: אף על פי שנתנו לה אנשי מצפה כתובתה מאה מנה ולא נתנאי - לא פסלה מן הכהונה. **גמרא** שלח ליה רב יוסף ברייה דרב מנשה מדויל לשמואל: ילמדנו רבינו, יצא עליו קול "איש פלוני כתב גט לאשתו", ויושבת תחתיו ומשמשתו, מהו? שלח ליה: תצא, והדבר צריך בדיקה. מאי היא? אילימא דאי מבטלינן קלא או לא מבטלינן - והא נהרדעא אתרייה דשמואל היא, ובנהרדעא לא מבטלי קלא! אלא, דאי קרו לנתינה "כתיבה". - וכי קרו לנתינה "כתיבה", לכתיבה גופה מי לא קרו לה "כתיבה"? - אין, דאי מינליא מילתא דקרו לנתינה "כתיבה", דלמא נתן קאמרי. תצא?! והאמר רב אשי: כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה! - מאי תצא? נמי תצא משני. - אם כן, אתה מוציא לעז על בניו של ראשון! - כיון דמשני הוא דמפקינן לה מראשון לא מפקינן לה, אתי למימר: קמוך למיתה גרשה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה בר אילעי: בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים - בית שמאי, דורות האחרונים - רבי יוסא; דתניא: שבניה אומרים בתרויהו, דברי רבי יוסא. אמר רבי יוסא: וכי מה עשה לה ערבי זה, מפני שמעיך לה בין דדיה פסלה מן הכהונה? ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה בר אילעי: בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות ודרך קרפיפות כדי לפוטרן מן המעשר; דאמר רבי יאי: אין המבטל מהחייב במעשר עד שיראה פני הבית, שנאמר: "בערתי הקדש מן הבית", ורבי יוחנן אמר: אפילו חצר קובעת, שנאמר: "ואכלו בשעריך ושבעו". **משנה** המגרש את אשתו ולבה עמו בפונדקי, בית שמאי אומרים: אינה צריכה הימנו גט שני, ובית הלל אומרים: צריכה הימנו גט שני. אימתי? בזמן שנתגרשה מן הנשואין. ומודים, בנתגרשה מן האירוסין - שאינה צריכה הימנו גט שני, מפני שאין לבו גם בה. **גמרא** אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשראוה שנבעלה,

בית שמאי סברי אדם בועל בעילת זנות – ואף על גב דביממות פרק "בית שמאי" (קו,א) אמרי בית שמאי דאין ממאנין אלא ארוסות, ולא נשואות, ומפרש רב יוסף ורבה טעמא דבית שמאי – משום דאין אדם בועל בעילת זנות, ולהכי נשואות אין יכולות למאן, דלאו אדעתא דהכי נסבה. איבא למימר: דהתם, בין שראינו שקידשה – ודאי אינו רוצה לבעול בעילת זנות. אבל הכא, שלא ראינו הקדושין – סברי דבעול בעילת זנות. ובית הלל סברי דלעולם אין אדם בועל בעילת זנות. ואף על גב דאית להו התם אפילו נשואות ממאנות – היינו משום דבין שעל ידי קדושין ונשואין בא עליה – לא חשיב ליה בעילת זנות, כדאמרינן התם.

בגט קרח תצא מזה ומזה – הא דלא תני לה בהדי הנהו דלעיל, אומר דרב רבי יוסף: דאיידי דתנא לעיל: כתב סופר גט כו' – תנא: כתב לגרש את אשתו, והדר תנא: דמגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי, דהוי נמי פלוגתא דבית שמאי ובית הלל כמו כתב לגרש כו', והדר תנא גט קרח.

וכל הדרכים האלו בה – לקמן בפרק בתרא (פו,א) מוקי לה כרבי מאיר, אבל לרבנן – תצא, והולד בשר.

צא

1 **בֵּית** שַׁמַּאי סָבְרֵי אָדָם בּוֹעֵל בְּעִילַת זְנוּת – וְאַף עַל גַּב דְּבִימָמוֹת פֶּרֶק "בֵּית שַׁמַּאי" (קו,א)
2 אָמְרֵי בֵּית שַׁמַּאי דְּאֵין מְמַאֲנִין אֶלָּא אֲרוּסוֹת, וְלֹא נְשׂוּאוֹת, וּמְפָרֵשׁ רַב יוֹסֵף וְרַבָּה
3 טַעְמָא דְּבֵית שַׁמַּאי – מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם בּוֹעֵל בְּעִילַת זְנוּת, וְאִיבָּא קְדוּשִׁין. וּמוֹדִים
4 – בְּמִן הָאֵירוּסִין, דְּכָל כַּמָּה דְּלֹא חָזְנוּ – לֹא אָמְרִינַן בָּעֵל, דְּהָא לֹא גַּיֵּיסִי אֲהַדְּדֵי. הֵיכִי דְּ**בִי** – כְּלוֹמַר, כֵּיוָן דְּרָאוּ שֶׁנִּתְיַיחֲדוּ
5 – אֵין צָרִיךְ עֵדוּת שֶׁל בִּיאָה גָּדוֹל מִזֶּה, וְדִי אֵינָן
1 סְהֲדֵי כֵּיוָן דְּגַיֵּיסִי אֲהַדְּדֵי – לֹא פְּרִישׁ זֶה מִזֶּה. **מִי**
2 **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן חַבִּי** – כְּדִלְעֵיל, דְּהֵיכָא דְּלָא
3 רָאוּהוּ שֶׁנִּבְעֲלָה לֹא בְּעֵי גֵּט. **מִשְׁנָה** גֵּט קֶרַח –
4 מִפְּרָשׁ בְּסֵפֶר בְּמִתְנִיתִין: שֶׁקִּדְּשָׁהּ מֵרוּבֵּין מִעֵדִּיו,
5 בְּבָבָא בְּתְרָא (קסז,א) אֲמְרִינַן דְּתִקְּנוּ רַבָּנָן גַּט
6 מְקוּשָׁר מִשּׁוּם כֹּהֲנִים קְפָדָנִים, שֶׁהֵיוּ כּוֹתְבִין גַּט
7 פִּתְאוֹם לְנְשׂוּתִיהֶן, וּמִתְחָרְטִין לְאַחַר זְמַן, וְאֵין
8 יְכוֹלִים לְהַחְזִירָן, וְתִקְּנוּ לָהֶם גַּט מְקוּשָׁר, שֶׁאֵינוֹ
9 נוֹחַ לִיכָּתֵב מִהֲרָה, שֶׁמָּא בְּתוֹךְ כָּךְ יִתְפַּיְּסוּ,
10 וְחוֹזְרִים עֵדְיוֹ מִבִּרְיָתוֹ. וְכוֹתֵב שִׁיטָה אוֹ שְׁתַּיִם
11 וְכוֹרְכִן עַל הַחֹתֶם וְתוֹפֵר, וְעַד אַחַד חוֹתֵם עַל
12 הַכְּרָךְ מִבַּחוּץ. וְחוֹזֵר וְכוֹתֵב שְׁנֵי שִׁיטִין אוֹ יוֹתֵר
13 מִבִּפְנִים, וְכוֹרְכוֹ עַל הַחֹתֶם, וְחוֹתְמוֹ עַד שְׁנֵי עַל
14 הַכְּרָךְ מִבַּחוּץ, וְכֵן עַד שְׁלִישִׁי. וְאִם יֵשׁ קֶשֶׁר בְּרֹאשׁ
15 וְאֵין עַד אֶחָד מַאֲחִירוֹ — זֶה קֶרַח, וּפְסוּל.
16 כְּדִמְפָרֵשׁ בַּגְּמָרָא מִשּׁוּם "כּוּלְכֹּם", דְּמִסְתַּמָּא
17 לְמִנְיַן קְשָׁרִיו הֵיוּ עֵדָיו מְתוּחָלִין, וְחִישִׁינַן דִּלְמָא
18 אָמַר לְהוּ "כּוּלְכֹּם תְּהֵוֵי" הָהֵי אֶחָד שֶׁלֹּא יַחְתֹּם.
19 **הַכֹּל** מְשַׁלִּימִין עָלָיו — וְאֵפִילּוּ פְּסוּלִין, דְּלֵיתָא
20 לְהָא הַשְׁלָמָה אֶלָּא מִשּׁוּם חֲשִׁשָׁא בְּעִלְמָא, שְׁנָא
21 כְּשִׁיעֲבּוּד לְאַחַר זְמַן בֵּית דִּין יְפִסְלוּהוּ, שֶׁיִּהוּ
22 סְבוּרִים שֶׁהַזְּמַן הַבָּעוּל עֵדִיו לְמִנְיַן קְשָׁרִיו, וְלֹא
23 תַּחְמֹז בְּי כּוֹלֹם. **אֶלָּא קְרוּם שֶׁהוּא רְאוּי לְהֵעִיד** —
24 בְּעִדּוּת אַחֶרֶת, שֶׁאֵין עָלָיו פְּסוּל עִדּוּת אֶלָּא
25 קוֹרְבָה. אֲבָל גַּבֵּי גּוּגְלִין — לֹא. וְטַעְמָא מִפְּרֵשׁ
26 בַּגְּמָרָא. **גְּמָרָא** קְרוּם נִמְי אֶתוֹ לְמִיפְסַל בְּשֵׁר
27 לְעִדּוּת — אֶלָּא מִדְּמַכְשֵׁר בְּקֹרוּב — שְׁמַע מִינָּה
28 בְּקִיאֵי אִינְשֵׁי בְּהִלְכוֹת עִדּוּת, וְלֹא אָתוֹ לְאַכְשׁוּרֵי
29 פְּסוּלִים וּקְרוֹבִים. לְאַסּוּקֵי לֵיחֹתְמֵי? — דְּאָמְרִי:
30 מֵהָאִיתְמְהוּ בְּגִיטָּא — עֵד אֶחָד לְאַכְשׁוּרֵי פְּסוּל
31 בְּת יִשְׂרָאֵל. **אֶלָּא** — לְעוֹלָם טַעְמָא מִשּׁוּם דְּאָתֵי
32 לְאַכְשׁוּרֵי לְעִדּוּת, וְדִקְשָׁיָא לָךְ קְרוּם נִמְי — לֹא
33 דְּמִי, דְּעָבֵד אֵיכָא לְמֵימַר שֶׁהִרְחִירָהּ. הֵיכִי דְּ
34 אֲפִילּוּ הַמְּבִירִים אוֹתוֹ שֶׁהוּא עָבֵד וּבְקִיאִין
35 בְּהִלְכוֹת עִדּוּת — אִתּוֹ לְאַכְשׁוּרֵיהּ לְעִדּוּת,
36 דְּאָמְרִי: מֵהָאִיתְמְהוּתָא — שְׁמַע מִינָּה שֶׁהִרְחִירָהּ
37 מֵרִיחַ. וְכֵן גּוֹלֵן, אִתּוֹ לְמֵימַר: מֵהָאִיתְמְהוּתָא —
38 שְׁמַע מִינָּה תְּשׁוּבָה עָבֵד. **אֵין** מְשַׁלִּימִין עָלָיו —
39 לִשְׁלִישִׁי פְּסוּל, אֶלָּא כָּשֵׁר אוֹ קָרוֹב. דִּגּוּ מִקּוֹשֵׁר
40 צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה עֵדִים, כְּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק "גֵּט פְּשׁוּטוֹ"
41 דְּרַבִּנָן תִּקְּנוּ שְׁמָא בְּתוֹךְ כָּךְ שֶׁלֹּא יִמְצָא שְׁלֹשָׁה
42 עֵדִים יִנּוֹחַ בְּעִטּוֹ. כָּל שְׁלֹשָׁה בְּמִקּוֹשֵׁר — כֵּיוָן
43 דְּעִיקְּרוֹ בִּשְׁלֹשָׁה. **כְּשֵׁנִים בְּפְשׁוּטוֹ דְּמֵי** — וְאַמַּאי
44 מִכְשְׁרִת קְרוֹבִים? נִכְתֹּב קֶרַח קְשָׁרִיו שִׁבְעָה — כְּלוֹמַר,
45 שֶׁקִּשְׁרִיו שִׁבְעָה כּוֹ'. **עַד כַּאן** מְחַלּוֹקֶת בֶּן נָנָס
46 וְרַבִּי עֲקִיבָא — שֶׁאִם הִשְׁלִים עַבְד כּוֹ', חוֹלֵד בְּשֵׁר
47 נְרִיסִין בֶּן נָנָס. **רַב יוֹסֵף מֵתְנִי** — בְּמִילְתֵיהּ דְּרַבִּי
48 זֵירָא אָמַר רַבָּה בַּר שְׁאִילְתָּא: אֲבָל קְשָׁרִיו שְׁלֹשָׁה
49 וְעֵדָיו שְׁנַיִם — אֵין מְשַׁלִּימִין עָלָיו אֶלָּא בְּשֵׁר. **לֹא**
50 **הוּכְשְׁרוּ בּוֹ** — אִם הָיָה קֶרַח. דִּבְשְׁנֵי קְשָׁרִים אֵין
51 מְשַׁלִּימִין בּוֹ שְׁנֵי קְרוֹבִים, אֶלָּא אֶחָד קָרוֹב וְאֶחָד

דְּבֵית שַׁמַּאי סָבְרֵי: אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת,
וּבֵית הִלֵּל סָבְרֵי: אֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת.
אֲבָל לֹא רָאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה - דִּבְרֵי הַכֹּל אֵינָהּ צְרִיכָה
חֲיִשּׂוּאִין, אֶלָּא מַתְנִיתִין בְּשֶׁלֹּא רָאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה, וְרַבִּי
יוֹחָנָן דְּאָמַר כִּי הַאי תַּנָּא; דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן
אֶלְעָזָר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל שֶׁלֹּא
רָאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה - שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה חֲיִשּׂוּאִין, גֵּט שֵׁנִי, עַל
מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁרָּאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי
אוֹמְרִים: אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת, וּבֵית הִלֵּל
אוֹמְרִים: אֵין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ בְּעִילַת זְנוּת.

וּמַתְנִיתִין, דְּאוֹקְמְנָא בְּלֹא רָאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה, בְּמַאי פְּלִיגִי? דְּאֵיכָּא עֵדִי יִחּוּד וְלֵיכָּא עֵדֵי בִּיאָה,
בֵּית שַׁמַּאי סָבְרֵי: לָא אָמְרִינַן הֵן הֵן עֵדֵי יִחּוּד וְהֵן הֵן עֵדֵי בִּיאָה, וּבֵית הִלֵּל סָבְרֵי: אָמְרִינַן הֵן
הֵן עֵדֵי יִחּוּד וְהֵן הֵן עֵדֵי בִּיאָה, וּמוֹדִים בְּנִתְגָּרְשָׁה מִן הָאֵירוּסִין - שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה חֲיִשּׂוּאִין גֵּט
שֵׁנִי, דְּכֵיוָן דְּאִית לְבֵי נַמֵּי בָּהּ, לָא אָמְרִינַן הֵן הֵן עֵדֵי בִּיאָה. וּכִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן הָכִי? וְהָאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן: הֲלָכָה כְּסֵתָם מִשְׁנָה, וְאוֹקְמְנָא לְמַתְנִיתִין בְּשֶׁלֹּא רָאוּהָ שֶׁנִּבְעֲלָה! - אָמְרֵי נִינְהוּ
וְאֵלֵּיבָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן. **מִשְׁנָה** כְּנָסָהּ בְּגֵט קֶרַח - תֵּצֵא מִזֶּה וְלֹא מִזֶּה, וְכָל הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ בָּהּ. גֵּט
קֶרַח? הַכֹּל מַשְׁלִימִין עָלָיו, דִּבְרֵי בֶן נָנָס. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין מַשְׁלִימִין עָלָיו אֶלָּא קְרוֹבִים
גְּמָרָא מַאי טַעְמָא? דְּגֵט קֶרַח הַכֹּל מַשְׁלִימִין עָלָיו". "גֵּט קֶרַח הַכֹּל מַשְׁלִימִין עָלָיו". וְרַבִּי עֲקִיבָא, עֶבֶד מַאי
טַעְמָא לָא? - דְּאָתוֹ לְמִימַר כָּשֵׁר לְעֵדוּת. - קָרוֹב נַמִּי אָתוֹ לְמִימַר כָּשֵׁר לְעֵדוּת! אֶלָּא, עֶבֶד
הֵיינוּ טַעְמָא - דִּדְלָמָא אָתוֹ לְאַפּוֹקֵיהּ לְיוֹחָסִין. - גַּוְלָן דְּבַר יוֹחָסִין הוּא לְיהַכְשְׁרֵי! אֶלָּמָה תָּנֵן,
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין מַשְׁלִימִין עָלָיו אֶלָּא קְרוֹבִים הָרְאוּיִין לְהָעִיד בְּמָקוֹם אֶחָד, קָרוֹב אִין,
גַּוְלָן לָאו! אֶלָּא, עֶבֶד הֵיינוּ טַעְמָא - דְּאָתוֹ לְמִימַר שְׁחִרְיוּרֵי שְׁחִרְיֵהּ, גַּוְלָן נַמִּי אָתוֹ לְמִימַר
תְּשׁוּבָה עָבַד; קָרוֹב מַאי אִיכָּא לְמִימַר? קָרוֹב, כּוּפֵּי עָלְמָא יָדְעֵי דְּקָרוֹב הוּא. אָמַר רַבִּי זֵירָא
אָמַר רַבָּה בַּר שְׁאִילְתָּא אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא אָמַר רַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה: גֵּט קֶרַח - קְשָׁרָיו
שִׁבְעָה וְעֵדָיו שִׁשָּׁה, שִׁשָּׁה וְעֵדָיו חֲמִשָּׁה, חֲמִשָּׁה וְעֵדָיו אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה וְעֵדָיו שְׁלֹשָׁה - עַד
כָּאן מַחְלוֹקֶת בֶּן נָנָס וְרַבִּי עֲקִיבָא; אֲבָל קְשָׁרָיו שְׁלֹשָׁה וְעֵדָיו שְׁנַיִם - דִּבְרֵי הַכֹּל אֵין מַשְׁלִימִין
עָלָיו אֶלָּא קָרוֹב. אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא לְרַבָּה בַּר שְׁאִילְתָּא: מִכְּדֵי כָּל שְׁלֹשָׁה בְּמִקּוֹשָׁר כִּשְׁנַיִם
בְּפְשׁוּטוֹ דְּמֵי, מָה הָתָם קָרוֹב לָא, אַף הָכָא נַמִּי קָרוֹב לָא! אָמַר לֵיהּ: אַף לְדִידִי קַשְׁיָא לִי
וְשָׁאִילְתֵּיהּ לְרַב הַמְנוּנָא, וְרַב הַמְנוּנָא לְרַב אַדָּא בַּר אַהֲבָה, וְאָמַר לֵיהּ: הָנַח לְשִׁלְשָׁה בְּמִקּוֹשָׁר,
דְּלָאו דְּאוֹרַיְיתָא. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: גֵּט קֶרַח - קְשָׁרָיו שִׁבְעָה וְעֵדָיו שִׁשָּׁה, שִׁשָּׁה וְעֵדָיו חֲמִשָּׁה,
חֲמִשָּׁה וְעֵדָיו אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה וְעֵדָיו שְׁלֹשָׁה - עַד כָּאן מַחְלוֹקֶת בֶּן נָנָס וְרַבִּי עֲקִיבָא; הִשְׁלִים
עָלָיו עֵבֶד - בֶּן נָנָס אוֹמֵר: הַוָּלָד כָּשֵׁר, וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַוָּלָד מַמְזֵר; אֲבָל קְשָׁרָיו שְׁלֹשָׁה
וְעֵדָיו שְׁנַיִם - דִּבְרֵי הַכֹּל אֵין מַשְׁלִימִין עָלָיו אֶלָּא קָרוֹב. רַב יוֹסֵף מַתְנִי: כָּשֵׁר. וְתַנְיָא: קָרוֹב!
אָמַר רַב פָּפָּא, תְּנֵי: כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא הוֹכְשְׁרוּ בּוֹ אֶלָּא עֵד אֶחָד קָרוֹב בִּלְבַד, אֲבָל
תְּרֵי לָא, דִּלְמָא אָתֵי לְקַיּוּמֵי בְּתְרֵי קְרוֹבִים וְחַד כָּשֵׁר. אָמַר רַב אַשִׁי: מִתְנִיתָא נַמִּי דַּיְקָא,

דקא

כשר, ואפילו היו תחומים בו כבר שלשה כשרים. **דלמא אתי** לקיומיה — היום, ולמחר אם יקרא עליו ערער לפוסלו, וביאחזו לבית דין והעדים בפנינו, ויבאו עדים מן השוק שיכירו שלש מן התחימות הללו וקיימוהו בבך, ושמא לא יכירו אלא חתימת שני הקרובים ואחד מן הכשרים, ובית דין אינן יודעין שהן קרובים – וקיימוהו בעדות פסולה. **מתניתא נמי דיקא** — דקר בריייתא דקתני קשריו שבעה ועדיו ששה, או קשריו ששה ועדיו חמשה כו' – לא אישתמיט ותנא בחד מיניהו שני קרחות, בגון קשריו חמשה ועדיו שלשה – שמע מינה לא פליגי בה, דאפילו קרוב לא מיתכשר.

דקא

אֵיזֶה מָקוֹם קָרוֹב? אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל: מֵאוֹן חָבִית וּלְפִיהָ. וְלֹא חֲמֵי לֵיהּ? אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: מִין קָטָן הוּא וּשְׁפִיפוֹן שְׁמוֹ, וְהוּא דּוֹמֶה לִשְׁעָרָה׃

תָּנֵי: חַמִּים בְּקַרְקָעוֹת – אַרְבָּעִים סְאָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר: כְּדֵי שֶׁתְּהֵא חָבִית שִׁיחִין מִתְמַלֵּא מֵהֶן. חַיִּין, בֵּין בְּכֵלִים בֵּין בְּקַרְקָעוֹת – כָּל שֶׁהוּא. חַיִּין, כָּל זְמַן שֶׁהוּא תּוֹסֵם – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גִּלּוּי. כַּמָּה תּוֹסֵם? עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּמַעֲשֶׂה שֶׁמָּצְאוּ נָחָשׁ

[דף מ"ד ע"א]

בְּצַד הַבּוֹר שֶׁל יַיִן, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה וְהִתִּיר.

מַעְיָן, כָּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹשֵׁךְ – אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גִּלּוּי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא: מַעֲשֶׂה שֶׁיָּרַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֵצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אַבָּא לְבֵית שְׁרָיַין, וְהֶרְאָהוּ גֵּיבֵי שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ אֶלָּא שְׁלוֹשֶׁת לוֹגִין מַיִם, וְהָיוּ הַגְּשָׁמִים מְטַפְטְפִים וְיוֹרְדִין, וְשָׂחָה וְשָׂתָה, וְאָמַר: כָּזֶה אֵין בּוֹ מִשּׁוּם גִּלּוּי. וְעַד הֵיכָן? רַבִּי מָנָא בַּר תַּנְחוּם בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָא: עַד כְּדֵי שֶׁתָּפוּחַ הַכָּרִית. רַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַב: עַד כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּרַגְלֵי עַוָּוז. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: מִכַּיָּון שֶׁהַתֹּר מַה שֶּׁבַּשָּׂדֶה – הֻתַּר מַה שֶּׁבַּבַּיִת.

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הַגִּילּוּיִין – נוֹהֲגִין בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּץ לָאָרֶץ, בֵּין בִּימוֹת הַחַמָּה בֵּין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים׃

אָמַר רַבִּי יוּדָא בֶּן פַּזִּי: מַאן תָּנָא נִיקּוּרִין? רַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא מֵקִיא. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מַה אַפֶּכְלָן מִצּוֹת גַּבֵּי נִקּוּרִים. וְלֹא בֵּן תָּנֵי: רָאָה צִפּוֹר נוֹקֶרֶת בַּתְּאֵנָה, וְעָכְבָר בַּאֲבַטִּיחַ – חֲרֵי זֶה אָסוּר. אֲנִי אוֹמֵר מָקוֹם הַנָּקֵר אָכְלוּ. וְאָמַר רַבִּי בָּא: דְּהוּא אָמַר נָחָשׁ חוֹזֵר וּמֵקִיא. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: מַה אִכְפַּת לָן לְמִצּוֹת לְגַבֵּי נִיקּוּרִין וּלְעִנְיַן טְרֵפָה.

וְאָמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבָּנָן דְּתַמָּן: שְׁחָטָהּ וְחָטְפוּ וְזָאֲבִים בְּנֵי מֵיעֶיהָ – כְּשֵׁירָה שֶׁחֲזָקַת בְּנֵי מֵעַיִם כָּשֵׁר. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא נִקְּבוּ חֲזָקַת בְּנֵי מֵעַיִם כָּשֵׁר, וְהָכָא אַתְּ אָמַרְתָּ הָכֵין? חוֹמֶר הוּא בְּסַכָּנַת נְפָשׁוֹת וְיָרְדוּ בְּנִיקּוּרִין כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. תָּנֵי רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: אוֹכֵל אָדָם תְּאֵנִים וַעֲנָבִים עַרְבַּיִם בַּלַּיְלָה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁנֶּאֱמַר שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה׳׃

רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַב: דָּג נָקוּר – אָסוּר. רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי טָבִי בְּשֵׁם רַב: דָּג נָקוּר חַי – אָסוּר, וּמְלִיחַ עַל יְדֵי מְלִיחָה מִתְחַלְחֵל. מֵת, נוֹטֵל מָקוֹם הַנָּקֵר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיא בַּר בָּא: אֲבַטִּיחַ שֶׁנִּקַּר שֶׁנִּיתְמַסְמְסוּ בְּנֵי מֵיעֶיהָ – אָסוּר. חַד בַּר נַשׁ הֲוָה טָעוּן מִלְפְּפוֹן נָקוּר, וְאָכִיל מִינֵּיהּ לְעַשָּׂרָה בְּנֵי נַשׁ וּמִיתוּן, עָבְרַת רִירִין עֲלוֹי וּפְסָקְתֵּיהּ.

חַד בַּר נַשׁ הֲוָה סָנֵי קוּפַּד דְּאִימָר, חַד זְמַן הֲוָה אָבֵיל קוּפַּד, עָבַר חַד וְאָמַר לֵיהּ דְּאִימָר הוּא, וְאִיתְבַּלְעַם

וּמִית. חַמָּרַיָּיא שְׁרוֹן בְּפוּנְדָקָיָא, אָמְרִין לוֹן: תָּבוּ לָן טְלוֹפְחִין וְיֵהָבוּן. אָמְרִין לוֹן: תָּבוּ לוֹן תֵּינָן וְיֵהָבוּן. אָמְרִין לוֹן: קַדְמָיָא חֲווֹן טָבִין מֵהָאִילֵּין. אָמְרִין לוֹן: שְׁוֵורְתֵּיה דְּחִיוֵי אַשְׁכַּחְנָן בְּהוֹן, וְאִיתְכַּלְעָסוּן וּמִיתוּן.

כְּתִיב **בְּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ**. רַבִּי אוֹמֵר: זֶה הַכָּלָב. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אוֹמֵר: זֶה הַנָּחָשׁ. רָעָיָא חָלְבוּן חָלָב וְאָתָא חִיוָויָא וְאָכַל מִינֵּיהּ, וַהֲוָה כַּלְבָּא מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ, כַּד אָתוֹן יֵיכְלוּן מִישְׁרֵי נָבַח בְּהוֹן וְלֹא אִתְבּוֹנְנוּן, בְּסוֹפָהּ אָכֵיל וּמִית.

חַד בַּר נַשׁ עָבֵיד תָּם שְׁחִיק גּוֹ בֵּיתֵיהּ, וְאָתָא חִיוָויָא דְּטוּר וְאָכִיל מִינֵּיהּ, וַהֲוֵי חִיוָויָא דְּבַיִת מִסְתַּכֵּל בֵּיהּ, אָתוֹן בְּנֵי בֵּיתֵיהּ מִיכַל מִינֵּיהּ מִישְׁרֵי מְתַרְתַּר עֲלֵיהוֹן עָפָר וְלֹא אִתְבּוֹנְנוּן וּקְלַק גַּרְמֵיהּ גַּוֵּיהּ.

[דף מ"ד ע"ב]

חַד בַּר נַשׁ זָמִין חַד רַבָּן, וְאַיְיתִיב כַּלְבָּא גַּבֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ: בְּזָוִון אֲנָא חַיָּיב לָךְ! אָמַר לֵיהּ: רַבִּי, טִיבוּ אֲנָא מְשַׁלֵּם לֵיהּ, שַׁבָּיִין עָלוֹן לְקַרְתָּא, עָאל חַד מִינְהוֹן בְּעָא מִינָּהּ אִיתְתִי, וְאָכַל בֵּיצָיו:

הֲלָכָה ד מתני' חָבִית שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנּוֹלַד בָּהּ סָפֵק טוּמְאָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מֻנַּחַת בְּמָקוֹם תּוּרְפָּה – יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם הַמֻּצְנָע. וְאִם הָיְתָה מְגֻלָּה – יְכַסֶּנָּה. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מֻנַּחַת בְּמָקוֹם הַמֻּצְנָע – יַנִּיחֶנָּה בְּמָקוֹם תּוּרְפָּה. וְאִם הָיְתָה מְכֻסָּה – יְגַלֶּנָּה. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַל יְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר.

חָבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּגַת הָעֶלְיוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה טְמֵאָה, מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁאִם יָכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית בְּטָהֳרָה – יַצִּיל, וְאִם לָאו, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תֵּרֵד וְתִיטַּמֵּא וְאַל יְטַמְּאֶנָּה בְּיָדָיו. וְכֵן חָבִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁנִּשְׁפְּכָה, מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאִם יָכוֹל לְהַצִּיל מִמֶּנָּה רְבִיעִית בְּטָהֳרָה – יַצִּיל, וְאִם לָאו, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר תֵּרֵד וְתִבָּלַע וְאַל יְבַלָּעֶנָּה בְּיָדָיו. וְעַל זוֹ וְעַל זוֹ אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא זוֹ הִיא תְּרוּמָה שֶׁאֲנִי מַזְהָר עָלֶיהָ מִלְּטַמְּאָהּ, אֶלָּא מִלְּאָכְלָהּ.

וּבַל תְּטַמְּאָהּ בְּיָצַד? הָיָה עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְכִבְרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה בְּיָדוֹ, אָמַר לוֹ נָכְרִי: "תֵּן לִי אַחַת מֵהֶן וַאֲטַמְּאָהּ, וְאִם לָאו הֲרֵי אֲנִי מְטַמֵּא אֶת כֻּלָּן", רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יְטַמֵּא אֶת כֻּלָּן וְאַל יִתֵּן לוֹ אַחַת מֵהֶן וְיִטַּמֵּא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר יַנִּיחַ לְפָנָיו אַחַת מֵהֶן עַל הַפֶּלַע. וְכֵן נָשִׁים שֶׁאָמְרוּ לָהֶן גּוֹיִם עוֹבְדֵי אֱלִילִים: "תְּנוּ לָנוּ אַחַת מִכֻּם וּנְטַמְּאָה וְאִם לָאו הֲרֵי אָנוּ מְטַמְּאִין כֻּלְּכֶם", יְטַמְּאוּ אֶת כֻּלָּן וְאַל יְמְסְרוּ לָהֶם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל:

גמרא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן מִדִּבְרֵי שְׁלָשְׁתָּן, תְּלוּיָה – אָסוּר לְשׁוֹרְפָהּ.

[דף מ"ה ע"א]

חַבְרַיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְהַשְּׁנִיָּה כְּרַבִּי מֵאִיר. חַבְרַיָּיא אָמְרֵי: חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי וְלֵית רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה בָּהּ, וְהַשְּׁנִיָּה כְּרַבִּי מֵאִיר וְלֵית רַבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה בָּהּ. אָמַר

לוֹן רַבִּי יוֹסֵי: חַמּוֹן מַה אַתּוּן מָרִין, חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, הָא כְּרַבִּי מֵאִיר שׁוֹרְפִין, וּכְרַבִּי שִׁמְעוֹן שׁוֹרְפִין, וְיִרְבּוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַבִּי יוֹסֵי וְיִשְׂרוֹפוּ! וְעוֹד מִן הָדָא וַאֲנָא חֲמֵי רַבָּנָן אָתָא עוֹבָדָא קוּמֵיהוֹן וְאָמְרִין אֱיזֵיל תְּלֵי.

וְהָא אַשְׁכְּחָן דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן שׁוֹרְפִין, דְּתָנֵינַן מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁשּׁוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן רַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנָיָה וְאֵין תֵּימְרוּן לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר תְּלוּיָה, הָא תָּנֵי תְּרוּמָה תְּלוּיָה וּטְמֵאָה שׁוֹרְפִין אוֹתָהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּזְמַנָּהּ.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: תִּפְתֵּר בִּתְלוּיָה שֶׁדַּעְתּוֹ לְהִשָּׂאֵל עָלֶיהָ. אָמַר לֵיהּ: כֵּן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי רַבָּן, כָּל תְּלוּיָה דַּאֲנַן אָמְרִין הָכָא, בִּתְלוּיָה שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהִשָּׂאֵל עָלֶיהָ. אֲבָל דַּעְתּוֹ לְהִשָּׂאֵל עָלֶיהָ – טְהוֹרָה הִיא. דְּתָנֵי: תְּלוּיָה שֶׁאָמַר: "טְהוֹרָה הִיא" "טְמֵאָה הִיא" – הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה. אִם אָמַר: "הֲרֵינִי מַנִּיחָהּ עַל מְנָת שֶׁאֶשָּׂאֵל עָלֶיהָ" – טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן תִּפְתֵּר שֶׁנּוֹלְדָה לָהּ סָפֵק טֻמְאָה עִם דְּמְדּוּמֵי חַמָּה וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

[דף מ"ה ע"ב]

וְאַתּוּן אָמְרִין חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי וְלֵית רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה בָּהּ, וְהָתָנֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּבוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, אֲבָל בְּבוֹר שֶׁאֵין בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, אֲפִילוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר לְטַמְּאוֹת. וְאֵין כְּרַבִּי מֵאִיר, הָא יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת, הָא אֵין בּוֹ כְּדֵי לְהַעֲלוֹת אֲפִילוּ כָּל שֶׁהוּא אָסוּר לְטַמְּאוֹת.

וְעוֹד מִן הָדָא דְּתָנֵינַן: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵינָהּ הִיא הַמִּדָּה, וְלֵית בַּר נַשׁ אָמַר אֵינָהּ, אֶלָּא דְּהוּא מוֹדֶה עַל קַדְמָיְיתָא. מַאי כְּדוֹן תַּמָּן הַתּוֹרָה חָסָה עַל מָמוֹנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהָכָא מַה אִית לָךְ מֵימַר! וְהָכָא אֵינוֹ מַפְסִידוֹ מָמוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ עֵצִים לְשׂוֹרְפָהּ זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. לְהֶפְסֵד מְרֻבֶּה חָשׁוּ, לְהֶפְסֵד מוּעָט לֹא חָשׁוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: תִּפְתֵּר כְּמַאן דְּאָמַר מִדִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה וּמִדִּבְרֵי רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם:

רַבִּי אֵילָא וְרַבִּי זְעֵירָא תַּרְוַיְהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: חָבִית הָרִאשׁוֹנָה כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְהַשְּׁנִיָּה בֵּין כְּרַבִּי מֵאִיר בֵּין כְּרַבִּי יוֹסֵי. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: וְלֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי מֵאִיר! אָמַר לֵיהּ: נֹאמַר דְּלֹא כְּרַבִּי מֵאִיר וְנֹאמַר דְּלֹא כְּרַבִּי יוֹסֵי.

לְפִי שֶׁמָּצִינוּ רַבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בְּכָל מָקוֹם, אָמַר רַבִּי מָנָא: אָזְלִית לְקֵיסָרִין, שְׁמַעִית חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: רַבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בְּכָל מָקוֹם. וַאֲמַרִית לֵיהּ: בְּגִין שֶׁהִיא תְּלוּיָה דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ: אֵין.

אֲנָא פָּתַר לָהּ שֶׁנִּטְמְאָה בַּמְּדוֹר שֶׁל גּוֹיִם, מַה אִית לְךָ? דְּתָנֵי: מְדוֹר שֶׁל גּוֹיִם – תּוֹלִין. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹרְפִין. רַבִּי חוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: רַבִּי מֵאִיר שׁוֹרֵף תְּלוּיָה בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה,

דְּתָנֵי: תְּרוּמָה תְּלוּיָה וְטֻמְאָה שׁוֹרְפִין אוֹתָהּ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּזְמַנָּהּ. וְיִשְׂרֹף בְּשַׁחֲרִית! תִּפְתֵּר בְּשֶׁנִּתְעַצֵּל וְלֹא שָׂרַף. תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דְּלֹא תָּנֵינַן שַׁחֲרִית, וְלֹא בְּשֶׁנִּתְעַצֵּל וְלֹא שָׂרַף. אָמַר רַבִּי מָרִי אָחִוי דְּרַבִּי יוֹסֵי: תִּפְתֵּר שֶׁנּוֹלַד לָהּ טֻמְאָה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד.

[דף מ״ו ע״א]

אָמַר רַבִּי אֵילָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּבְכוֹרוֹת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דִּתְרוּמוֹת, לֹא הָדֵין מוֹדֶה לְדֵין וְלֹא הָדֵין מוֹדֶה לְדֵין. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: מִסְתַּבְּרָא רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדֶה לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֹא מוֹדֶה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן.

רַבִּי בּוֹן בַּר חִיָּיא בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא: עַל דַּעְתָּךְ דְּתֵימַר רַבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֵי לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְהָתָנֵינַן: מוֹדִין רַבִּי לְיֹעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁשּׂוֹרְפִין זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, וְיִשְׂרֹף שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת! אָמַר לֵיהּ: תַּמָּן טְהוֹרָה הִיא דְּבַר תּוֹרָה, תְּרוּמָה בְּעֵינָהּ הִיא, אַתָּה הוּא שֶׁגָּזַרְתָּ לְשׂוֹרְפָהּ. בְּכָל מָקוֹם וְלֹא נִפְסְלָה בְּהֶסַּח הַדַּעַת? לֹא בֵּן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֶסַּח הַדַּעַת – דִּבַּר תּוֹרָה! חָבִית שְׁנָיָיהּ כְּרַבִּי מֵאִיר תּוֹרָה, אֲחִיזַת דָּם כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן תּוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ שֶׁהוּא מְשַׁמְּרָהּ שֶׁלֹּא תִּגַּע בְּטָהֳרוֹת אֲחֵרוֹת. חָתִיב רַבִּי יִצְחָק בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא בְּרַבָּה: הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים! אָמַר לֵיהּ לְכָשֶׁיִּתְּנֶנָּהּ.

אָמַר רַבִּי מָנָא לְרַבִּי שִׁמְי: אַתּוּן אָמְרִין יוֹדֵי רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וַאֲפִילוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לֵית הִיא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ! אָמַר לֵיהּ: תַּנָּיִין אִינּוּן, תַּמָּן רַבִּי מֵאִיר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, בְּרַם הָכָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

תַּמָּן תָּנֵינַן: בְּכוֹר שֶׁאָחַז דָּם, אֲפִילוּ מֵת – אֵין מַקִּיזִין לוֹ אֶת הַדָּם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יַקִּיז וְאַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה בּוֹ מוּם. וְאִם עָשָׂה בּוֹ מוּם – חֲרֵי זֶה לֹא יִשְׁחַט עָלָיו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַקִּיז וְאַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה בּוֹ מוּם. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר אַתְיָא דְּרַבִּי יְהוּדָה כַּחֲכָמִים כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל, וּדְרַבָּנָן כְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וּדְרַבִּי שִׁמְעוֹן כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְתָנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן: יַקִּיז וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת בּוֹ מוּם וְאַתְיָא כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרָיָיא. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה **לֹא תֹאבֲלֻנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמַּיִם**, לֹא הִתַּרְתִּי לְךָ דָמוֹ אֶלָּא לְשׁוֹפְכָם.

מְתִיב רַבִּי אַבָּא מָרִי אָחִוי דְּרַבִּי יוֹסֵי: וְהָא בִּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים כְּתִיב **לֹא תֹאבֲלֻנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמַּיִם**, אָמַר

[דף מ״ו ע״ב]

רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא: לְהֶכְשֵׁר אַתְּ אָמַרְתָּ, מַה מַּיִם מַכְשִׁירִים, אַף דָּם מַכְשִׁיר. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וּשְׁנֵיהֶם מִקְרָא אֶחָד דָּרְשׁוּ, **תָּמִים יִהְיֶה לָרָצוֹן כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ**, רַבִּי שִׁמְעוֹן דָּרַשׁ, בְּשָׁעָה

שֶׁהוּא לְרָצוֹן אֵין אַתְּ רַשַּׁאי לִתֵּן בּוֹ מוּם, בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ לְרָצוֹן אַתְּ רַשַּׁאי לִתֵּן בּוֹ מוּם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִילוּ כֵּלּוֹ מוּמִין אֵין אַתְּ רַשַּׁאי לִתֵּן בּוֹ מוּם.

רַבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא: כְּלִי שֶׁתּוֹכוֹ טָהוֹר וַאֲחוֹרָיו טְמֵאִים – אֵין מְטַמְּאִין בּוֹ דָּבָר מִמַּעְט כְּדֵי לְהַצִּיל בּוֹ דָּבָר מְרֻבֶּה. וְהָתַנְיִנַן: תֵּרַד וְתִטָּמֵא וְאַל יְטַמְּאֶנָּהּ בְּיָדָיו! אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר בֶּרֶכְיָה: תִּפְתֵּר בִּשְׁנֵי כֵלִים, אֶחָד תּוֹכוֹ טָהוֹר וַאֲחוֹרָיו טְמֵאִים, וְאֶחָד תּוֹכוֹ טָמֵא וַאֲחוֹרָיו טְהוֹרִים. וַהֲרֵי מַתְנִיתִין בִּכְלִי אֶחָד טָמֵא! אָמַר רַבִּי מָנָא תִּפְתֵּר בְּבוֹר טָהוֹר, מַה דְּמַתְנִיתִין – בְּבוֹר טָמֵא. וְהָתַנְיִנַן: תֵּרַד וְתִטָּלֵע וְאַל יְבַלְּעֶנָּה בְּיָדָיו! תִּפְתֵּר שֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה לְבֵית פְּרָם. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּחַבְרָיָיא חָבִית הָרִאשׁוֹנָה וְחָבִית הַשְּׁנִיָּה, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי חָבִית שֶׁל יַיִן וְחָבִית שֶׁל שֶׁמֶן.

לֹא מִסְתַּבְּרָא אִם הָיְתָה כְּבָר טְמֵאָה. לֹא מִסְתַּבְּרָא אִם הָיְתָה שִׁפְחָה אַחַת.

[דף מ"ז ע"א]

תָּנֵי: סִיעוֹת בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, פָּגְעוּ לָהֶן גּוֹיִם וְאָמְרוּ תְּנוּ לָנוּ אֶחָד מִכֶּם וְנַהֲרֹג אוֹתוֹ, וְאִם לָאו הֲרֵי אָנוּ הוֹרְגִים אֶת כֻּלְּכֶם, אֲפִילּוּ כֻּלָּן נֶהֱרָגִים – לֹא יִמְסְרוּ נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל.

יְחִידוּ לָהֶן אֶחָד, כְּגוֹן שֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי, יִמְסְרוּ אוֹתוֹ וְאַל יֶהֱרְגוּ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: וְהוּא שֶׁיִּהֵא חַיָּב מִיתָה כְּשֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב מִיתָה כְּשֶׁבַע בֶּן בִּכְרִי.

עוּלָא בַּר קוֹשֵׁב תְּבָעֲתֵיהּ מַלְכוּתָא, עָרַק וְאָזַל לֵיהּ לְלוּד גַּבֵּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, אֲתוֹן וְאַקְפוֹן מְדִינָתָא, אָמְרוּ לָהֶן: אֵין לֵית אַתּוּן יָהֲבוּן לֵיהּ לָן, אֲנַן מַחְרְבִין מְדִינָתָא. סָלֵק גַּבֵּיהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי וּפַיְיסֵיהּ וְיָהֲבֵיהּ לוֹן. וַהֲוָה אֵלְיָהוּ זָכוֹר לַטּוֹב יָלֵיף מִתְגַּלֵּי עֲלוֹי וְלֹא אִתְגַּלֵּי, וְצָם כַּמָּה צוֹמִין וְאִיתְגַּלֵּי עֲלוֹי, אָמַר לֵיהּ: וְלָמָּסוֹרוֹת אֲנִי נִגְלֶה? אָמַר לֵיהּ: וְלֹא מִשְׁנָה עָשִׂיתִי? אָמַר לֵיהּ וְזוֹ מִשְׁנַת הַחֲסִידִים?! רַבִּי אֵימִי אִיתְצַד בְּסִיפְסִיפָּה, אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: יְכָרֵךְ הַמַּת בְּסָדִינוֹ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: עַד דַּאֲנָא קְטִיל אֲנָא מִתְקְטִיל, אֲנָא אֵיזִיל וּמְשַׁיְּזִיב לֵיהּ בְּהֵילָא, אָזַל וּפַיְיסוּן וְיַהֲבוּנֵיהּ לֵיהּ. אָמַר לוֹן: וְאֶתוּן גַּבֵּי סַבּוֹן וְהוּא מְצַלֵּי עֲלֵיכוֹן, אֲתוֹן גַּבֵּי רַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר לוֹן: מַה דַּהֲוָה בְּלִבְּכוֹן אִיעֲבַד לֵיהּ יִתְעַבִּיד לוֹן יִמְטֵא לְהַהוּא עַמָּא. לָא מְטוֹן אַפִּיפְסִירוֹס עַד דְּאָזְלוֹן כּוּלְּהוֹן.

זְעִיר בַּר חֲנִינָא אִיתְצַד בְּסַפְסִיפָּה, סָלֵק רַבִּי אַמֵּי וְרַבִּי שְׁמוּאֵל מִפֵּיסֵיהּ עֲלוֹי, אָמְרָה לְהוֹן זְנָבָיָה מַלְכוּתָא, יָלֵיף הוּא בְּרֵייכוֹן עָבֵד לְכוֹן נִיסִּין מֵעֲשׂוּקִין בֵּיהּ. עָלֵל חַד מַרְקָיָא טָעֵין חַד סַפְסָר, אָמַר לְהוֹן בַּהֲדָא סַפְסִירָא קְטִיל בַּר נִצֵּר לַאֲחוּי וְאִישְׁתֵּיזִיב זְעִיר בַּר חֲנִינָא.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אִיקְפַּח בַּעֲלֵי קְנִיָּה, סָלִיק לְבֵית וַועֲדָא, וַהֲוָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאֵיל לֵיהּ וְהוּא לֹא מֵגִיב, שָׁאֵיל לֵיהּ וְהוּא לֹא מֵגִיב. אָמַר לֵיהּ: מַהוּ הָכִין? אָמַר לֵיהּ: כָּל הָאֵיבָרִים תְּלוּיִין בַּלֵּב, וְהַלֵּב

תָּלוּי בַּבָּנִים. אָמַר לֵיהּ: וּמַהוּ בֵּן? אָמַר לֵיהּ: וּמַהוּ אַתְּ בֵּן? אָמַר לֵיהּ: אִיקְפַּחַת בַּעֲלֵי קְנָיָה. אָמַר לֵיהּ: חַמֵּי לִי זְוִיתָה, נָפֵיק מַחֲוֵי לֵיהּ, חֲמֵיתוֹן מִן רָחוֹק וְשָׁרֵי מְצַלְצֵל, אָמְרִין: אֵין רַבִּי יוֹחָנָן הוּא יִסַּב פַּלְגָּא. אָמַר לוֹן: חַייכוֹן כּוּלַּהּ אֲנָא נָסֵיב וְנָסֵיב כּוּלָּהּ.

דִּיקְלוּט חֲזָרָא מָחוּנֵיהּ טַלָּייָא דְּרַבִּי יְהוּדָא נְשִׂיאָה. אִיתְעַבַד מָלֵךְ נָחַת לְפַמַּיִים, שָׁלַח כְּתָבִין בָּתַר רַבָּנָן, תֵּיהֲווֹן גַּבֵּי בְמַפְקֵי שׁוּפַּתָּא מִיַּד. אָמַר לֵיהּ לִשְׁלוּחֵיהּ, לֹא תִּתֵּן לְהוֹן כְּתָבִין אֶלָּא בַּעֲרוּבְתָּא עִם מְטַמְעֵי שִׁמְשָׁא. וַאֲתָא שְׁלִיחָא גַּבְהוֹן בַּעֲרוּבְתָּא עִם מְטַמְעֵי שִׁמְשָׁא. וַהֲוָה רַבִּי יוּדָן נְשִׂיאָה וְרַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן נָחֲתִין לְמִיסְחֵי בְּדִימוֹסִין דְּטְבֶרְיָא. אֲתָא אַנְטִיגְרִים גַּבְהוֹן, וּבָעֵי רַבִּי יוּדָן נְשִׂיאָה לְמִינְזַף בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: אַרְפֵּי לֵיהּ, לְנָפָיוֹן הוּא מִתְחַמֵּי.

אָמַר לוֹן: מַה רַבָּנָן עָבְדִין? תְּנוֹן לֵיהּ עוֹבָדָא. אָמַר לוֹן: סְחוֹן, דְּבַרְייכוֹן עֲבִיד נִיסִּין, בְּמַפְקֵי שׁוּפַּתָּא טָעֵין יָתְהוֹן וְאַעֵיל יָתְהוֹן. אָמַר לֵיהּ: הָא רַבָּנָן לְבַר, אָמַר לָא יֶחֱמוּן אַפֵּיי עַד דְּאֵינוּן סָחְיָין. הֲוָה הַהִיא בֵּי בָּנֵי אִוזֵיהּ שִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה לֵילְוָון, נְפַק וְאַנְצַח קֳדָמֵיהוֹן וְעָלְלוֹן וְקָמוּן לֵיהּ קֳדָמֵיהוֹן. אָמַר לוֹן: בְּגִין דְּבַרְייכוֹן עֲבִיד לְכוֹן נִיסִּין אַתּוּן מְבַזִּין מַלְכוּתָא?! אָמְרִין לֵיהּ: דִּיקְלוּט חֲזָרָא בְּזַיְנָן, דִּיקְלִיטְיָאנוּס מַלְכָּא לֹא בְּזַיְנָן, וַאֲפִילוּ כֵּן לֹא מִכְסֵי לָא בְּרוֹמִי זְעֵיר וְלָא בְּחֶבֶר זְעֵיר:

הַדְרָן עָלָךְ הָאִשָּׁה שֶׁהָיְתָה

[דף מ"ז ע"ב]

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הֲלָכָה א' מתני' הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה, שׁוֹגֵג – יוֹסֵף, וּמֵזִיד – יְקַיֵּם. וְאִם הֵבִיאָה שְׁלִישׁ, בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מֵזִיד – יְקַיֵּם. וּבְפִשְׁתָּן, מֵזִיד – יוֹסֵף. וְחַיֶּבֶת בְּלֶקֶט וּבִשְׁכְחָה וּבְפֵאָה. וְעָנְיֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲנְיֵי כֹהֲנִים מְלַקְטִין. וַעֲנְיֵי יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִין אֶת שֶׁלָּהֶן לַעֲנְיֵי כֹהֲנִים בִּדְמֵי תְרוּמָה, וְהַדְּמִין שֶׁלָּהֶן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: אֵין מְלַקְטִין אֶלָּא עֲנְיֵי כֹהֲנִים, שֶׁמָּא יִשְׁבְּחוּ וְיִתְּנוּ לְתוֹךְ פִּיהֶן. אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָה: אִם כֵּן לֹא יִלְקְטוּ אֶלָּא טְהוֹרִים! וְחַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר עָנִי. וַעֲנְיֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲנְיֵי כֹהֲנִים נוֹטְלִין, וַעֲנְיֵי יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִין אֶת שֶׁלָּהֶן לַכֹּהֲנִים בִּדְמֵי תְרוּמָה, וְהַדְּמִין שֶׁלָּהֶן.

הַחוֹבֵט – מִשֶּׁבָּת. וְהַדָּשׁ כֵּיצַד יַעֲשֶׂה? תּוֹלֶה כְּפִיפוֹת בְּצִוְּארֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לְתוֹכָן מֵאוֹתוֹ הַמִּין, וְנִמְצָא לֹא זוֹמֵם אֶת הַבְּהֵמָה וְלֹא מַאֲכִיל אֶת הַתְּרוּמָה:

גְּמָרָא הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה שׁוֹגֵג יוֹסֵף כו'. לֹא מִסְתַּבְּרָא דְּלָא חִלּוּפִין! קָנְסוּ בוֹ שֶׁתִּיבָּטֵל שָׂדֵהוּ עַל גַּב תְּרוּמָה.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבְדִּימִי בָּעֵי: מַהוּ שֶׁיְּהֵא נָאֶמָן לוֹמַר מֵזִיד הָיִיתִי? וְאָמַר לֵיהּ, אִם כְּשֶׁהָיוּ מַכִּירִין לֹא כָּל הֵימֶינּוּ, וְאִם לָאו, הַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר.

רַבִּי בִּנְיָמִין בַּר גִּידֵל בָּעֵי: זָרַע תְּרוּמַת כַּרְשִׁינִין, זָרַע תְּרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ? אָמַר לֵיהּ: גְּזֵרָה הִיא, וְאֵין גְּזֵרָה לִגְזֵרָה. הָדָא אָמְרָה: שֶׁהַקְּדֵשָׁה חָלָה עָלֶיהָ כְּשֶׁהוּא מְחַבֵּר. הָדָא אָמְרָה: הִפְרִישׁ מִפֵּרוֹת שֶׁלֹּא הֵבִיאוּ שְׁלִישׁ – לֹא קִדֵּשׁוּ.

וּבְמֵזִיד, יוֹפֵד. קָנְסוּ בּוֹ שֶׁלֹּא יֵהָנֶה בְּקִיסְמִין:

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: הִפְרִישׁ עוֹמְרִין שֶׁלּוֹ וְנִתְחַלְּפוּ לוֹ, אֲפִילוּ בֶּן עֲנָיֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲנָיֵי כֹּהֲנִים מְלַקְּטִין?

תָּנָא: אִשְׁתּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ טוֹחֶנֶת עִם אִשְׁתּוֹ שֶׁל חָבֵר, בִּזְמַן שֶׁהִיא טְמֵאָה, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁהִיא טְהוֹרָה – לֹא תִטְחוֹן, שֶׁהִיא מַחֲזֶקֶת עַצְמָהּ טְהוֹרָה מִמֶּנָּה. וּכְדִבְרֵי רַבִּי טַרְפוֹן אֲפִילוּ בִּזְמַן שֶׁהִיא טְמֵאָה – לֹא תִטְחוֹן שֶׁמָּא תִשְׁכַּח וְתִתֵּן לְתוֹךְ פִּיהָ.

בֵּן הִיא מַתְנִיתָא, אִם בֵּן לֹא יְלַקְּטוּ אֶלָּא טְהוֹרִין. בֵּן הִיא מַתְנִיתָא, חַיֶּבֶת בִּתְרוּמוֹת וּבְמַעֲשְׂרוֹת וּבְמַעֲשֵׂר עָנִי.

לִיטְרָא בְּצָלִים שֶׁל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּעָה, וַהֲרֵי בָּהּ עֶשֶׂר לִיטְרִין –

[דף מ"ח ע"א]

הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּיבוֹת בְּמַעֲשְׂרוֹת, וְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלָּהֶן שֶׁהוּא מַפְרִישׁ עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְעַל מַה שֶׁנִּטַּע.

לִיטְרָא בְּצָלִים שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְּעָה וַהֲרֵי בָּהּ עֶשֶׂר לִיטְרִין – חַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת וְחוֹזֵר וּפוֹדֶה אֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטַּע:

חַחוֹבֵט – **מְשַׁבֵּחַ.** מִן מִי מְשַׁבֵּחַ? מִן הַדֶּשׁ:

הָדֶשׁ כְּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: תּוֹלֶה לָהּ כַּרְשִׁינִין וְהֵן יָפִין לָהּ מִן הַכֹּל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זֹאת אוֹמֶרֶת, עָשָׂה לָהּ בֵּן בְּחַיִּין – אֵינוֹ עוֹבֵר עָלֶיהָ מִשּׁוּם בַּל תַּחְסֹם. הַמְּרִכִּין בְּקִטְנִיּוֹת וּבְתִלְתָּן – אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם **בַּל תַּחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ**. אֲבָל אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית עַיִן.

אִית תַּנַּיי תָּנֵי: בְּדִישׁ שֶׁהוּא מָתָר לְךָ. וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי: בְּדִישׁ שֶׁהוּא אָסוּר לְךָ.

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מָמָל: מַתְנִיתָא בְּשֶׁנּוֹתְנוֹ מִשֶּׁהוֹצִיאוּ עֲדָשִׁים מֵימֵיהֶן, עֲדָשִׁים מְנַקְּרוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן. אֲבָל אִם נְתָנוֹ עַד שֶׁלֹּא הוֹצִיאוּ עֲדָשִׁים אֶת מֵימֵיהֶן – לָא בְּדָא.

וּכְמָה דְּאַתְּ אָמַר עֲדָשִׁים צוֹפְרוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן, דְּכְוָותָהּ, עֲדָשִׁים צוֹפְרוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִבְלַע. הֵיאַךְ עֲבִידָא? בָּצָל שֶׁל חֵלִּין שְׁנוֹתְנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁל תְּרוּמָה, אֲפִילוּ בֶּן עֲדָשִׁים צוֹפְרוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִבְלַע. הָדָא דְתֵימַר בְּיָבֵשׁ, אֲבָל בְּלַח – אָסוּר בְּבָצָל. וּבְקַפְלוּט, בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחוּתָּךְ – אָסוּר.

[דף מ"ח ע"ב]

הֶעֱבִיר פִּטְמָתוֹ – כִּמְחוּתָךְ הוּא. הָיוּ שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה – כִּמְחוּתָכִין הֵן. הָדָא דְתֵימַר כְּשֶׁאֵין בַּקְלִפָּה הַחִיצוֹנָה בְּנוֹתֵן טַעַם, אֲבָל אִם יֵשׁ לָהּ? אִית תַּנַּיי תָּנֵי: בְּדַיִּשׁ שֶׁהוּא מֻתָּר לְךָ. מַתְנִיתָא תַּפְתִּין אָמַר אַף בְּדַיִּשׁ שֶׁהוּא אָסוּר לְךָ, דְּתָנִינַן: תּוֹלֶה כְּפִיפוֹת בְּצַוָּארֵי בְּהֵמָה.

בְּדַיִּשׁוֹ, וְלֹא בְּדוֹרְכוֹ. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אַף בְּדוֹרְכוֹ. אָמַר רַבִּי אָבִין: רַבִּי עֲקִיבָא שָׁאַל אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מִיבְדְּקִנֵּיהּ בֵּיהּ, חָסֵם מִבַּחוּץ וְהִכְנִיס מִבִּפְנִים? אָמַר לֵיהּ: **בִּבְהֵמָתָם אֵל אוֹכֵל מוֹעֵד,** מִבְּהֵמָתָם אֵל אוֹכֵל מוֹעֵד. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: **לֹא תַחְסֹם שׁוֹר בְּדַיִּשׁוֹ** לֹא תָדוּשׁ בְּשׁוֹר חָסוּם:

הֲלָכָה ב׳ מתני׳ גְּדוּלֵי תְרוּמָה – תְּרוּמָה, וְגִדּוּלֵי גִּדּוּלִין – חֻלִּין. אֲבָל

[דף מ"ט ע"א]

הַטֶּבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, וּפִקְדוֹנֵי שְׁבִיעִית, וּתְרוּמַת חוּצָה לָאָרֶץ, וְהַמְדוּמָּע, וְהַבְּכוּרִים, גְּדוּלֵיהֶן – חֻלִּין. גְּדוּלֵי הֶקְדֵּשׁ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – חֻלִּין וּפוֹדֶה אוֹתָן בְּזֹמֶן זָרְעָם. מֵאָה לְגִינָּה שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין – כֻּלָּן מֻתָּרִין, בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה, אֲפִילוּ מֵאָה שֶׁל חֻלִּין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה – כֻּלָּן אֲסוּרִין. הַטֶּבֶל, גִּדּוּלָיו מֻתָּרִין בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה, גִּדּוּלֵי גִּדּוּלִין אֲסוּרִין. אֵיזֶה דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה? בְּגוֹן חַלּוּתָּ וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַשּׁוּם – כְּשֶׁעוֹרִין:

גמרא וְתָנֵי עָלָהּ: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה גִּדּוּלֵי גִּדּוּלִין אֲסוּרִים. אֲבָל הַטֶּבֶל שֶׁרִבּוֹ חֻלִּין, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁרִבּוֹ חֻלִּין, וּפִקְדוֹנֵי שְׁבִיעִית שֶׁאֵין מְצוּיִין, וּתְרוּמַת חוּץ לָאָרֶץ שֶׁאֵינָהּ מְצוּיָה, וְהַמְדוּמָּע שֶׁרִבּוֹ חֻלִּין, וְהַבְּכוּרִים שֶׁאֵינָן מְצוּיִין, וְגִדּוּלֵי הֶקְדֵּשׁ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – חֻלִּין וּפוֹדֶה אוֹתָן בְּזֹמֶן זָרְעָם.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: פּוֹדֶה אֶת כָּל הָאוֹצָר בִּדְמֵי אוֹתָהּ מֵאָה. הִפְרִישׁ הֶקְדֵּשׁ לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בֵּין דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה וּבֵין דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה – נִפְדֶּה בְּשַׁעַר הַזּוֹל. אֶלָּא

[דף מ"ט ע"ב]

דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה – נִפְדֶּה בְּשַׁעַר שֶׁהוּא עוֹמֵד בּוֹ, דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה – נִפְדֶּה בְּשַׁעַר הָרִאשׁוֹן. הֶקְדֵּשׁ, בֵּין דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה בֵּין דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה – אֵין לוֹ אֶלָּא מְקוֹמוֹ וּשְׁעָתוֹ. אֲבָל דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה – פּוֹדֶה אֶת כָּל הָאוֹצָר בִּדְמֵי אוֹתָהּ מֵאָה שֶׁזָּרַע. וְדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלָה – פּוֹדֶה אֶת כָּל הָאוֹצָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זֹאת אוֹמֶרֶת, הָיוּ לְפָנָיו מֵאָה מֵאָה הָעוֹלוֹת מִתּוֹךְ מֵאָה מֵאָה, וְאַחַת שֶׁל חֻלִּין נִתְחַלְּפוּ

לוֹ – מַתָּרוֹת. תַּמָּן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: סְאָה תְּרוּמָה שֶׁעֲלַת מִתּוֹךְ מֵאָה סְאָה חֻלִּין, כָּל שֶׁהֵן מְבַטְּלוֹת אוֹתָהּ, הָכָא לִיקֵּט נָפַל לְתוֹכָן חֻלִּין כָּל שֶׁהֵן מוּתָּרִים.

כְּמוֹ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר תַּמָּן: טוֹחֵן וּמַתִּיר, אוּף הָכָא כֵּן. תַּמָּן מְזֶה וּמְזֶה עָלָה בְּיָדוֹ, בְּרַם הָכָא כָּל הַטָּבֶל עָלָה בְּיָדוֹ. בְּשֶׁלִּקֵּט מֵאַחַת. אֲבָל אִם לִקֵּט מִשְּׁתֵּיהֶן – מְזוֹ וּמְזוֹ עָלָה בְּיָדוֹ.

עַד הֵיכָן? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עַד שָׁלוֹשׁ גוֹרְנוֹת אֲסוּרוֹת. עַד גֹּרֶן הָרְבִיעִית אָסוּר, וְהָרְבִיעִית מֻתָּר. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבְדּוּמִי בָּעֵי קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: בִּתְרוּמָה עַד כַּמָּה? אָמַר לֵיהּ: עָשׂוּ גֹּרֶן הָרְבִיעִית כְּגֹרֶן הָרִאשׁוֹנָה, מַה גֹּרֶן הָרִאשׁוֹנָה דָּבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלֶה, בִּתְרוּמָה – אָסוּר, וּבְטָבֶל – מֻתָּר, אַף גֹּרֶן הָרְבִיעִית בְּדָבָר שֶׁאֵין זְרָעוֹ כָּלֶה, בִּתְרוּמָה – אָסוּר, וּבְטָבֶל – מֻתָּר.

[דף נ' ע"א]

מַה אִית לְךָ? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן כְּגוֹן הַכְּלוֹבְסִין. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא: הַשּׁוּם – עַד כְּשֶׁעוֹרִין, לְדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלֶה. מִכָּאן וְאֵילָךְ, לְדָבָר שֶׁאֵין זְרָעוֹ כָּלֶה. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא: הַשּׁוּם – עַד כְּשֶׁעוֹרִים לְכָל דָּבָר:

הֲלָכָה ג' מתני' הַמְּנַכֵּשׁ עִם הַנִּכְרִי בֶּחָסִיּוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁפֵּרוֹתָיו טָבֶל – אוֹכֵל מֵהֶן עֲרַאי. שְׁתִילֵי תְרוּמָה שֶׁנִּטְמְאוּ, שְׁתָלָן, טִהֲרוּ מִלְּטַמֵּא, וַאֲסוּרִים מִלֶּאֱכוֹל עַד שֶׁיָּגוֹם אֶת הָאוֹכֶל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיָּגוֹם וְיִשְׁנֶה:

גמרא רַב חִיָּיא בַּר אַשִּׁי בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. אֵין בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לָמָּה לִי עֲרַאי? אֲפִילוּ קָבַע! אֶלָּא בְּגִין דְּאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא מַפְרִישׁ מַעֲשְׂרוֹתָיו מֵהֲלָכָה, לְפוּם כֵּן צְרִיכִין מֵימָר דִּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא.

תָּנֵי: הַמְּנַכֵּשׁ עִם הַפּוּתִי – מֻתָּר בִּדְמַאי, הָא בְּוַדַּאי לֹא, לָמָּה? שֶׁדְּמַאי בָּטֵל בְּמִחְבָּר לַקַּרְקַע, וְאֵין גְּדוּלֵי אִסּוּר מַעֲלִין אוֹתוֹ. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁתִילֵי תְרוּמָה שֶׁנִּטְמְאוּ, שְׁתָלָן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה. וְאִם הָיוּ תְרוּמָה מֵעִיקָּרָן – כְּבָר נִדְּחוּ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַיִם שֶׁנִּטְמְאוּ – מְשִׁיקָן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן מֵי חַג. וְאִם הָיוּ מֵי חַג מֵעִיקָּרָן – כְּבָר נִדְּחוּ. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תְּאֵנִים וַעֲנָבִים שֶׁנִּטְמְאוּ – סוֹחֲטָן וְעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה. וְאִם הָיוּ תְרוּמָה מֵעִיקָּרָן – כְּבָר נִדְּחוּ. רַבִּי זְעִירָא רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: סוֹחֲטָן עַד פָּחוֹת מִכְּזֵיתִים, וְיֵינָן כָּשֵׁר אֲפִילוּ לִנְסָכִים. אָמְרִין: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ פָּלֵיג. מַה? בֵּין לְקוּלָּא בֵּין לְחוּמְרָא?

[דף נ' ע"ב] אֵין תֵּימַר לְקוּלָּא, נִיחָא. אֵין תֵּימַר לְחוּמְרָא, הָא תָּנֵינָן עַד שֶׁיָּגוֹם אֶת הָאוֹכָלִין. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּינִי מַתְנִיתָא עַד שֶׁיָּגוֹם בָּעָלִים וְיִשְׁנָה:

הַדָּרָן עָלָךְ הַזּוֹרֵעַ תְּרוּמָה

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

הֲלָכָה א׳ מתני׳ בָּצָל שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים, אִם שָׁלֵם – מַתִּיר. אִם חוֹתְכוֹ – בְּנוֹתֵן טַעַם. וּשְׁאָר כָּל הַתַּבְשִׁיל, בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחוּתָּךְ – בְּנוֹתֵן טַעַם. רַבִּי יְהוּדָא מַתִּיר בַּצָּחֳנָה, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא לְטוֹל אֶת הַזֵּהֲמָה. תַּפּוּחַ שֶׁרְסָקוֹ וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ עִפָּה וְחִימְצָהּ – חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. שְׁעוֹרִין שֶׁנִּפְּלוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ מֵימָיו – מֻתָּרִין:

גמרא בָּצָל שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים כו׳. רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי אַחַאי בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: מַתְנִיתִין כְּשֶׁהוֹצִיאוֹ הָעֲדָשִׁים מֵימֵיהֶן, שֶׁהָעֲדָשִׁים צוֹפְדוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִבְלַע. וּכְמָה דְּתֵימַר עֲדָשִׁים צוֹפְדוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִבְלַע, וְדִכְוָותָהּ עֲדָשִׁים צוֹפְדוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִתֵּן. מַתְנִיתִין בְּבָצָל שֶׁל חֻלִּין שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁל תְּרוּמָה. אֲבָל בְּבָצָל שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנְּתָנוֹ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים שֶׁל חֻלִּין – לָא בְדָא. בְּיָבֵשׁ, אֲבָל בְּלַח – אָסוּר. בְּבָצָל, אֲבָל בְּקִפְלוֹטוֹת, בֵּין לַח בֵּין יָבֵשׁ בֵּין שָׁלֵם בֵּין מְחוּתָּךְ – אָסוּר.

הֶעֱבִיר פִּטְמָתוֹ – כְּמְחוּתָּךְ הוּא. הָיוּ שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה קְטַנִּים כְּמְחוּתָּכִין הֵן. הָדָא דְתֵימַר: כְּשֶׁאֵין בְּקִלְפָּתוֹ הַחִיצוֹנָה כְּדֵי לִתֵּן טַעַם. אֲבָל אִם יֵשׁ בְּקִלְפָּתוֹ הַחִיצוֹנָה כְּדֵי לִתֵּן טַעַם – אָסוּר. תַּמָּן תָּנֵינַן: דָּגִים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם הַקִּפְלוֹטוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהִשְׁבִּיחוּ – הַשָּׁבַח לְפִי חֶשְׁבּוֹן. אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מַתְנִיתָא דְּלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה! דְּתָנֵינַן: רַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר בַּצָּחֳנָה, שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא לְטוֹל אֶת הַזֵּהֲמָה.

[דף נ״א ע״א]

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּעָיֵין: וְהָדָא דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הָאִסּוּרִין מְשַׁעֲרִין אוֹתָן כַּלּוֹ בָּצָל כַּלּוֹ קִפְלוֹט, דְּלֹא כְּרַבִּי יְהוּדָה. מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּבָצָל שֶׁל חֶקְדֵּשׁ, וּמוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּבָצָל שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה.

תַּפּוּחַ שֶׁרִיסְקוֹ וּנְתָנוֹ לְתוֹךְ עִפָּה וְחִימְצָהּ – חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. תָּנֵי: רַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. רַבִּי אַחָא, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי חֲנִינָא: מַה פְּלִיגִין? בְּמְחַמֵּץ בְּמֵימָיו. אֲבָל בְּמְחַמֵּץ בְּגוּפוֹ – מֻתָּר. כְּמָה דְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר תַּמָּן אֵין חִמּוּצוֹ חִמּוּץ בָּרוּר, כֵּן הוּא אָמַר הָכָא אֵין תַּבְשִׁילוֹ תַּבְשִׁיל בָּרוּר.

כָּל נוֹתֵנִי טַעַם, בֵּין לִשְׁבָח בֵּין לְפָגָם – אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לִשְׁבָח אָסוּר, לְפָגָם מֻתָּר. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַה פְּלִיגִין? בְּשֶׁהִשְׁבִּיחַ וְאַחַר כָּךְ פָּגַם, אֲבָל פָּגַם וְאַחַר כָּךְ הִשְׁבִּיחַ אַף רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לֹא שַׁנְיָא הִיא פָּגַם הִיא הִשְׁבִּיחַ, הִיא הִשְׁבִּיחַ הִיא פָּגַם הִיא הַמַּחֲלֶקֶת. תַּמָּן תָּנֵינַן: שְׁעוֹרִים שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ מֵימָיו – מֵימָיו מֻתָּרִין. הָדָא מַתְנִיתִין מַה הִיא? רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: בְּמַחֲלֶקֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: דִּבְרֵי הַכֹּל. רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי בּוֹן אָמַר אִילֵּין שְׁמוּעָתָא, הָכָא רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּמַחֲלֶקֶת, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר דִּבְרֵי הַכֹּל:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁאַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ ׳מַרְאוֹת נְגָעִים שְׁנַיִם שֶׁהֵן אַרְבָּעָה׳? אָמַר לוֹ: וְאֶלָּא מַה יֹּאמְרוּ? אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ ׳מִקְרוּם בֵּיצָה וּלְמַעְלָה׳. אָמַר לוֹ: לְלַמֵּד, שֶׁמִּצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. אָמַר לוֹ: יֹאמְרוּ ׳מִקְרוּם בֵּיצָה וּלְמַעְלָה טָמֵא וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה׳. אָמַר לוֹ: לְלַמֶּדְךָ, שֶׁאִם אֵינוֹ בָּקִי בָּהֶן וּבְשִׁמּוּתֵיהֶן - לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן חֲכִינַאי, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר, כֹּהֵן שֶׁהוּא בָּקִי בַּנְּגָעִים וְלֹא בַּנְּתָקִים, וּבַנְּתָקִין וְלֹא בַּקְּרַחַת, בָּאָדָם וְלֹא בַּבְּגָדִים, בִּבְגָדִים וְלֹא בַּבָּתִּים, בְּמַרְאֵה רִאשׁוֹן וְלֹא בְּמַרְאֵה שֵׁנִי, בְּמַרְאֵה שֵׁנִי וְלֹא בְּמַרְאֵה שְׁלִישִׁי - לֹא יִרְאֶה אֶת הַנְּגָעִים עַד שֶׁיִּהֵא בָּקִי בָּהֶן וּבִשְׁמּוֹתֵיהֶן? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא יד, נד-נז): ״זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצָּרַעַת וְלַנָּתֶק, וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד וְלַבָּיִת, וְלַשְּׂאֵת וְלַסַּפַּחַת וְלַבֶּהָרֶת, וּלְהוֹרוֹת״. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֶׁל סִיד דְּהָה הֵימֶנּוּ. הֵימֶנּוּ, אֶלָּא שֶׁל צֶמֶר לָבָן דְּהָה הֵימֶנּוּ. אִי אֶפְשָׁר לְפְסָיוֹן שֶׁיִּטְמֵא בְּתִחָלָּה. אֲבָל אֶפְשָׁר לְפְסָיוֹן שֶׁיִּטְמֵא בֶּן יוֹמוֹ. כֵּיצַד? בַּהֶרֶת וּבָהּ סִימָנֵי טֻמְאָה, הֶחְלִיטוּ וְהָלְכוּ לָהֶן סִימָנֵי טֻמְאָה, וּבָא לוֹ אֵצֶל הַכֹּהֵן וּפְטָרוֹ, וְאַחַר כָּךְ נוֹלַד לוֹ פְּסָיוֹן - זֶה הוּא פְּסָיוֹן שֶׁהוּא מְטַמֵּא בֶּן יוֹמוֹ:

ב. אַרְבַּע מַרְאוֹת שֵׂעוֹר וּבָשָׂר נִטְמָא בָּהֶן. הַשְּׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת מְטַמְּאִין, וּבָהֶן הַפְּסָיוֹן מְטַמֵּא, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֵאוֹתוֹ מַרְאֶה אֶלָּא מִמַּרְאֶה אַחֵר, וּבִלְבַד שֶׁיִּהֵא מֵאַרְבַּע מַרְאוֹת. הַמִּחְיָה מְטַמְּאָה בְּכָל מַרְאֶה, אֲפִלּוּ שְׁחוֹרָה וְשֵׂעָר לָבָן, אֶלָּא שֶׁשֵּׂעָר לָבָן מֵכֶּה, וְהַנְּתָקִין מְטַמְּאִין בְּכָל מַרְאֶה, אֲפִלּוּ לָבָן בְּשָׂחוֹר וְשָׂחוֹר בְּלָבָן. שֵׂעָר צָהֹב - מַרְאָיו כְּתַבְנִית זָהָב:

הַשָּׁלֵם

ג. הַבְּגָדִים וְהָעוֹרוֹת - מְטַמְּאִין בִּירַקְרַק שֶׁבִּיְרִקִּין וּבְאַדַמְדָּם שֶׁבְּאֲדַמְדָּמִים. וְאֵיזֶהוּ הַיָּרוֹק שֶׁבִּיְרִקִּין? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כִּשְׁעָוָה וּכְחֶלְמוֹן. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: כִּכְנַף טָוָאס וּכְחֵץ שֶׁל דֶּקֶל. וְאֵיזֶהוּ הוּא אֲדַמְדָּם שֶׁבְּאֲדַמְדָּמִים? כִּזְהוֹרִית יָפָה שֶׁבַּיָּם וְהַפְּסָיוֹן שֶׁלָּהֶם כֵּיוֹצֵא בָּהֶן, וְאֵין בָּהֶם מַרְאֶה פָּתָךְ, מַרְאֶה גְּבוֹהַּ כְּמַרְאֶה צַל בַּחֲמָה. מַרְאֶה עָמוֹק שֶׁבָּהֶן כְּמַרְאֵה חַמָּה בַּצַּל:

ד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: מַרְאוֹת נְגָעִים - שְׁנַיִם עָשָׂר. רַבִּי חֲנַנְיָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר: מַרְאוֹת נְגָעִים - שִׁשָּׁה עָשָׂר. רַבִּי דּוֹסָא בֶּן הַרְכִּינָס אוֹמֵר: מַרְאוֹת נְגָעִים - שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה. עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר: מֵרְאוֹת נְגָעִים שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם:

ה. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִי שֶׁנִּסְמֵית אַחַת מֵעֵינָיו - אֵינוֹ רַשַּׁאי לִרְאוֹת אֶת הַנְּגָעִים וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לָדוּן, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, יב): ״לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן״. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כא, ה): ״וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נֶגַע״. מַקִּישׁ רִיבִים לִנְגָעִים, מָה נְּגָעִים ״לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן״, אַף רִיבִים ״לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן״. בַּיִת הָאָפֵל וְחַלּוֹנוֹתָיו מְגוּפּוֹת - פּוֹתְחִין לְאוֹתָן חַלּוֹנוֹת וְרוֹאִין אֶת נִגְעוֹ. סָדִין הַמְקֻמָּט - מְפַשְּׁטִין אוֹתוֹ וְרוֹאִין אֶת נִגְעוֹ. נִרְאָה נֶגַע בַּחוֹרִין אוֹ בַּסְּדָקִין - אֵין נִזְקָק לוֹ. סִלְקוֹ - הֲרֵי זֶה כְּקֻמָּט שֶׁנִּפְשַׁט. וּכְבֵית הַסְּתָרִים שֶׁנִּתְגַּלָּה. כְּאוֹרֶגֶת הָעוֹמֶדֶת לְשַׁחֵי לַיְמָנִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּטוֹוָה פִּשְׁתָּן לַשְּׁמָאלִית. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר בִּימִין, וְדִבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּשְׂמֹאל. כְּשֵׁם שֶׁנִּרְאֶה לְנִגְעוֹ כָּךְ נִרְאֶה לְתִגְלַחְתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יד, ח): ״וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ״, וְנֶאֱמַר (שָׁם): ״אֶת גַּבּוֹת עֵינָיו״, מָה גַּבּוֹת בְּנִרְאֶה וְלֹא בְּבֵית הַסְּתָרִים, אַף כָּל שְׂעָרוֹ בְּנִרְאֶה וְלֹא בְּבֵית הַסְּתָרִים:

ו. כָּל הַנְּגָעִים אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עַצְמוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אַף לֹא נִגְעֵי בֵּיתוֹ בְּגָדָיו וּקְרוֹבָיו. כָּל הַנִּדְרִים אָדָם מַתִּיר חוּץ מִנִּדְרֵי

תּוֹסֶפְתָּא

עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף לֹא נְדָרֵי אִשְׁתּוֹ, וַחֲכָמִים מַתִּירִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר הַנְּדָרִים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, וַהֲלֹא הַבַּעַל מֵפֵר אוֹתָן; אֶלָּא אַף שֶׁבֵּינָהּ לְבֵין אֲחֵרִים, וְרוֹאֶה קְדֻשָּׁיו וּמַעֲשְׂרוֹתָיו, וְנִשְׁאָל עַל הַטָּהֳרוֹת וְעַל הַטֻּמְאוֹת שֶׁל עַצְמוֹ:

ז. אֵין דָּנִין שְׁנֵי דִינִין כְּאֶחָד, וַאֲפִלּוּ נוֹאֶף וְנוֹאֶפֶת, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי. וְאֵין נִמְנִין עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד, אֶלָּא נִמְנִין עַל הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ נִמְנִין עַל הַשֵּׁנִי. נִשְׁאָלִין עַל הָרִאשׁוֹנָה וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאָלִין עַל הַשְּׁנִיָּה:

ח. אֵין מַשְׁקִין שְׁתֵּי סוֹטוֹת כְּאַחַת - שֶׁלֹּא יְהֵא לִבָּהּ גַּס בַּחֲבֵרְתָּהּ. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה, כה): "וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל הַכֹּהֵן" - אַחַת הוּא מַקְרִיב וְאֵין מַקְרִיב שְׁתַּיִם:

ט. אֵין שׁוֹרְפִין שְׁתֵּי פָּרוֹת בְּבַת אַחַת, וּמְשַׁנַּעֲשֵׂית אֵפֶר - מֵבִיא אַחֶרֶת וְשׂוֹרֵף עַל גַּבָּהּ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וְאֵין עוֹרְפִין שְׁתֵּי עֶגְלוֹת כְּאַחַת. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מִדָּה מְכֻוָּנֶת בֵּין שְׁתֵּי עֲיָרוֹת - שְׁתֵּיהֶן מְבִיאוֹת שְׁתֵּי עֶגְלוֹת. וְאֵין עוֹשִׂין שֶׁלֹּשׁ עֲיָרוֹת עִיר נִדַּחַת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - שֶׁלֹּא לְהַחֲרִיב אֶת עָרֵי יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עוֹשִׂין אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם. אֲנָשֵׁי עִיר הַנִּדַּחַת - אֵין דָּנִין שְׁנַיִם מֵהֶם כְּאֶחָד, אֶלָּא דָּנִין אֶת הָרִאשׁוֹן וְאַחַר כָּךְ דָּנִין אֶת הַשֵּׁנִי:

י. לְעוֹלָם אֵין הַכֹּהֵן רַשַּׁאי לְטַמֵּאוֹ, עַד שֶׁיִּהְיוּ עִינָיו בּוֹ, וּבְעוֹר הַבָּשָׂר חוּצָה לוֹ, עוֹדָהּ מַסְגִּירוֹ אוֹ פּוֹטְרוֹ, נוֹלַד בּוֹ נֶגַע אַחֵר - הֲרֵי זֶה נִזְקָק לוֹ. וְאִם מִשֶּׁהִסְגִּירוֹ נוֹלַד לוֹ נֶגַע אַחֵר - אֵין נִזְקָק לוֹ לְטַמְּאָהּ וּלְטַהֲרָהּ עַד סוֹף שָׁבוּעַ. הָלַךְ נִגְעוֹ אֲפִלּוּ לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים - הֲרֵי הוּא בְּטֻמְאָתוֹ, עַד שֶׁיֹּאמַר הַכֹּהֵן טָהוֹר הוּא:

יא. נֶאֱמָן הַכֹּהֵן לוֹמַר: נֶגַע זֶה פָּשָׂה, נֶגַע זֶה לֹא פָּשָׂה, אִם בַּהֶרֶת קֹדֶמֶת לְשֵׂעָר לָבָן, וְאִם

הַשָּׁלֵם

שֵׂעָר לָבָן קֹדֶם לַבַּהֶרֶת. וְנֶאֱמָן עַל נִגְעֵי עַצְמוֹ. כֹּהֵן שֶׁרָאָהוּ בַּתְּחִלָּה - נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן:

יב. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי. רָאָהוּ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, נִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שְׁלִישִׁי. מֵת אוֹ שֶׁחָלָה - כֹּהֵן אַחֵר נִזְקָק לוֹ, וְלֹא יֹאמַר לוֹ: 'לֵךְ וָשׁוּב', אֶלָּא נִזְקָק לוֹ מִיָּד. כֹּהֵן שֶׁטִּמֵּא אֶת הַטָּהוֹר וְטִהֵר אֶת הַטָּמֵא וְנִזְקָק לוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ, אַף עַל פִּי שֶׁטִּמֵּא אֶת הַטָּמֵא וְטִהֵר אֶת הַטָּהוֹר - לֹא עָשָׂה כְּלוּם. לְעִנְיַן טֻמְאָה הוּא אוֹמֵר: "טָמֵא הוּא, וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן". לְעִנְיַן טָהֳרָה הוּא אוֹמֵר: "טָהוֹר הוּא, וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן". וְזֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁעֲלֵיהֶן עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. יֵשׁ בְּשֵׂעָר לָבָן מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂעָר צָהֹב, וּבְשֵׂעָר צָהֹב מַה שֶּׁאֵין בְּשֵׂעָר לָבָן, שֵׂעָר לָבָן לֹא הִצִּיל שֵׂעָר אַחֵר מִיָּדוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׂעָר צָהֹב. יֵשׁ בְּשֵׂעָר צָהֹב שֶׁיָּפֶה כֹּחוֹ בִּמְקוֹמוֹ לִיטַּמֵּא בְּכָל מַרְאֶה מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֵׂעָר לָבָן. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְשׂוֹכְבוֹת חוּצָה לוֹ - טָמֵא. הָיוּ חוּצָה לוֹ וְשׂוֹכְבוֹת לְתוֹכוֹ - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: שֶׁלֹּא יְהֵא בְּנֵי אָדָם מְדַמֶּה שֶׁבְּכֻלָּן הֵן נִדּוֹנִין, אֶלָּא אִם חוּדּוֹ שֶׁל שֵׂעָר לָבָן - טָמֵא, אֵין חוּדּוֹ לָבָן - טָהוֹר. שֶׁאָלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹסֵי: בַּהֶרֶת וּבָהּ שֵׂעָר שָׁחוֹר - חוֹשְׁשִׁין אָנוּ שֶׁמָּא מִעֵט אֶת מְקוֹם בַּהֶרֶת מִכְּגְרִיס. אָמַר לָהֶן: בַּהֶרֶת וּבָהּ שֵׂעָר לָבָן - חוֹשְׁשִׁין אָנוּ שֶׁמָּא מִעֵט אֶת מְקוֹמוֹ בַּהֶרֶת מִכַּגְרִיס, אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁהוּא סִימָן טָמֵא, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר שֶׁאֵין סִימָן טָמֵא?! אָמַר לָהֶן: הֲרֵי שֵׁישׁ בּוֹ עֶשֶׂר שְׂעָרוֹת לְבָנוֹת, כְּלוּם הֵן סִימָנֵי טָמֵא! אֶלָּא שְׁתַּיִם חוֹשְׁשִׁין אָנוּ לְמוֹתָר, שֶׁמָּא מִעֵט אֶת מְקוֹם הַבַּהֶרֶת מִכְּגְרִיס. אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁהוּא מִין טָמֵא, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר שָׁחוֹר שֶׁאֵינוֹ מִין טָמֵא?! אָמַר לָהֶם: אַף שֵׂעָר שָׁחוֹר הוֹפֵךְ הוּא מִין טָמֵא:

תּוֹסֶפְתָּא

ב. בַּהֶרֶת וְחוּט יוֹצֵא הֵימֶנָּה, שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת וְחוּט יוֹצֵא מִזּוֹ לְזוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ רֹחַב שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - זוֹקְקִים לִיטַּמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבְפִסְיוֹן. אֲבָל לְמִחְיָה - אֵין מְטַמְּאִין עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כְּגְרִיס. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין זוֹקְקִין לִיטַּמֵּא בְּמִחְיָה עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כְּגְרִיס, כָּךְ אֵין נִזְקָקִין לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן, וּבְפִסְיוֹן עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כְּגְרִיס:

ג. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת וְחוּט שֶׁל מִחְיָה בֵּינֵיהֶן, נִפְרָץ מִכָּאן מָקוֹם שְׂעָרָה אַחַת, וּמִכָּאן מָקוֹם שְׂעָרָה אַחַת - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. נִפְרָץ מָקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מִכָּאן, וּמָקוֹם שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מִכָּאן - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן וּמִשּׁוּם מִחְיָה. בַּהֶרֶת שְׁטָהֳרָה מִתּוֹךְ הֶחְלֵט, מִחְיָה וְשֵׂעָר לָבָן וּפְסִיוֹן וּמִתּוֹךְ הֶסְגֵּר - אֵין מִשְׁתַּמְּשׁוֹת הֶסְגֵּר מֵעַתָּה, אֲבָל יָכוֹל הוּא לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּמִחְיָה וּפְסִיוֹן הַבָּא אַחֲרָיו. בַּהֶרֶת בַּתְּחִלָּה בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן, בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי לְאַחַר הַפְּטוּר, כְּנָסָה וּפָשְׂתָה אוֹ פָּשְׂתָה וּכְנָסָה. נִשְׁתַּנִּית מִן הַשֶּׁלֶג לְסִיד וּמִן הַסִּיד לַשֶּׁלֶג - הֲרֵי זוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיָה. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּפָשְׂתָה כַּגְּרִיס וְהָלַךְ מִן הָאוּם כַּחֲצִי גְּרִיס. רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ד. בַּהֶרֶת כַּחֲצִי גְּרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, נוֹלְדָה בַּהֶרֶת כַּחֲצִי גְּרִיס וּבָהּ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - הֲרֵי זֶה לְהַחְלִיט. טָעָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ וְאֵלּוּ שֶׁקָּדְמוּ - טָהוֹר. וְאִם מִשֶּׁהֶחְלִיטוּ טָעָה, וְאֵין יָדוּעַ אֵלּוּ שֶׁהָפְכוּ וְאֵלּוּ שֶׁקָּדְמוּ - טָמֵא. נָשְׂרוּ בּוֹ שְׁתַּיִם טָמֵא וְשָׁלֹשׁ - טָהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סָפֵק בַּהֶרֶת קָדְמָה לְשֵׂעָר לָבָן, סָפֵק שֵׂעָר לָבָן קָדְמָה לַבַּהֶרֶת, הוֹאִיל וְסָפֵק נָגְעִים לְהָקֵל - טָהוֹר. בַּהֶרֶת וּבָהּ מִחְיָה פָּחוּתָה מִכַּעֲדָשָׁה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יִסָּגֵיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין נִזְקָקִין לוֹ. רָבְתָה בַּהֶרֶת - רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה. נִתְמַעֲטָה - טְהוֹרָה. רָבְתָה מִחְיָה, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: תֵּרָאֶה בַּתְּחִלָּה. נִתְמַעֲטָה, רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא

הַשָּׁלֵם

וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס לְכָל צַד, וּבָהּ מִחְיָה אֲרֻכָּה אוֹ עֲגוּלָה, רָבְתָה הַמִּחְיָה - טְמֵאָה. נִתְמַעֲטָה; רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים, שֶׁאֵין הַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכָהּ. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּמִחְיָה כְּעַדָשָׁה מַקָּפְתָּהּ, וּמִבַּחוּץ לְמִחְיָה בַּהֶרֶת, וְהָלְכָה לָהּ מִחְיָה וְנַעֲשֵׂית בַּהֶרֶת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם מִבִּפְנִים נִתְמַעֵט - הַפְּנִימִית לְהַחְלִיט וְהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה. מִבַּחוּץ - הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהִיא כְּעַדָשָׁה מְכֻוֶּנֶת, הָיְתָה יְתֵרָה מִכַּעֲדָשָׁה וְנִתְמַעֵט מוֹתָר זֶה וְנַעֲשָׂה הַבַּהֶרֶת, אִם מִבִּפְנִים נִתְמַעֵט - שְׁנֵיהֶן לְהַחְלִיט, הַפְּנִימִית מִשּׁוּם שֶׁפָּשַׂת, וְהַחִיצוֹנָה מִשּׁוּם מִחְיָתָהּ מִבַּחוּץ, הַפְּנִימִית לְהַסְגִּיר וְהַחִיצוֹנָה לְהַחְלִיט, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אִלּוּ דִּבְרֵי רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל. אֲבָל אֲנִי אוֹמֵר בִּשְׁתֵּיהֶן שֶׁהַחִיצוֹנָה טְהוֹרָה, שֶׁאֲנִי רוֹאֶה אֶת הַבַּהֶרֶת כְּאִלּוּ הַשְׁחִין תּוֹךְ הַמִּחְיָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - שְׁתֵּיהֶן לְהַסְגִּיר, אִם מִשּׁוּם פְּסִיוֹן - אֵין חוֹשְׁשִׁין לַפְּנִימִית, שֶׁאֵין נֶגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹךְ הַנֶּגַע, וְאִי מִשּׁוּם מִחְיָה - אֵין חוֹשְׁשִׁין לַחִיצוֹנָה, שֶׁהַבַּהֶרֶת לְתוֹכָהּ בִּמְקוֹם מִחְיָה:

ה. עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה רָאשֵׁי אֲבָרִים בָּאָדָם שֶׁאֵין מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה, וְאִם מְקוֹמָן יוֹשֵׁב כַּגְּרִיס - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּמִחְיָה כַּגְּרִיס. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְסַמֶּרֶת, וְהַיַּבֶּלֶת, וְהַתַּלְתַּלִּין - אֵינָן מְטַמְּאִין מִשּׁוּם מִחְיָה. וְאִם מְקוֹמָן יוֹשֵׁב כַּגְּרִיס - מְטַמְּאִין מִשֵּׁם מִחְיָה: רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָיְתָה בַּהֶרֶת סְמוּכָה לְרֹאשׁ, לָעַיִן, וּלְאָזֶן, וְלַחוֹטֶם, וְלַפֶּה - טְהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, ג): "וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר" - שֶׁיְּהֵא כָּל חוֹצֶה לוֹ בְּעוֹר הַבָּשָׂר וּרְאוּיָה לְפִסְיוֹן. הָיָה לוֹ עַל רֹאשׁ חוֹטְמוֹ שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וְאֵילָךְ, עַל רֹאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ אֵילָךְ, כְּגְרִיס עַל כְּגְרִיס, עַל רֹאשׁ אֶצְבַּע שׁוֹפֵעַ אֵילָךְ וְאֵילָךְ - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְרָאָהוּ" - כֻּלּוֹ כְּאַחַת:

תּוֹסֶפְתָּא

ו. בַּהֶרֶת בְּכָלוֹ וּבִרְאשׁוֹ בָּשָׂר חַי. בַּהֶרֶת בְּרִגְלוֹ וּבְכָלוֹ בָּשָׂר חַי, אוֹ שֶׁהָיָה בּוֹ מִחְיָה מִלְמַעְלָה לְמַטָּה כְּמִין פְּסִיקְיָא שֶׁל בָּשָׂר חַי, אוֹ חוֹגֶרֶת בְּאֶמְצַע - טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וּמִחְיַת בָּשָׂר חַי בַּשֵּׂאֵת" - עַד שֶׁתְּהֵא מִחְיָה מְבֻצֶּרֶת בַּשֵּׂאֵת. הָאָדֹם שֶׁבַּשָּׂפָה - נִדּוֹן כְּבֵית הַסְּתָרִים, וְהַקֶּמֶט שֶׁנִּפְשַׁט - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר:

ז. בְּרֹאשׁ עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר, וּמִשֶּׁהֶעֱלָה שֵׂעָר וְנִקְרַח. בְּזָקָן עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר, וּמִשֶּׁהֶעֱלָה שֵׂעָר נִתַּק. בְּעוֹר הַבָּשָׂר עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה שְׁחִין, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה שְׁחִין נַעֲשָׂה צָרֶבֶת. עַד שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה מִכְוָה, וּמִשֶּׁנַּעֲשָׂה מִכְוָה נַעֲשָׂה צָרֶבֶת - טָהוֹר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הוֹאִיל וּתְחִלָּתוֹ וְסוֹפוֹ טָמֵא - טָמֵא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ח. בַּהֶרֶת בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר נִסְמְכָה לָהּ בַּהֶרֶת אַחֶרֶת, רִאשׁוֹנָה אֵינָהּ זוֹקֶקֶת לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבְפִסְיוֹן, וְאֵינוֹ מְעַכֶּבֶת אֶת הַפְּרִיחָה. כַּחֲצִי גְּרִיס עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר, וְכַחֲצִי גְּרִיס מִשֶּׁנִּתְגַּיֵּר - טָהוֹר:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַתּוֹלֵשׁ סִימָנֵי טֻמְאָה מִתּוֹךְ נִגְעוֹ, בֵּין שֶׁתָּלַשׁ כֻּלּוֹ, וּבֵין שֶׁתָּלַשׁ מִקְצָתוֹ, בֵּין עַד שֶׁלֹּא בָּא אֶצֶל הַכֹּהֵן, וּבֵין מִשֶּׁבָּא אֶצֶל הַכֹּהֵן, בֵּין מִתּוֹךְ הֶחְלֵט, וּבֵין מִתּוֹךְ הֶסְגֵּר, וּבֵין מִתּוֹךְ הַפְּטוּר - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים:

ב. הַקּוֹרֵעַ נֶגַע מִתּוֹךְ הַבֶּגֶד, וְהַקּוֹלֵף נֶגַע מִתּוֹךְ הַבַּיִת - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, ח): "הִשָּׁמֶר בְּנֶגַע הַצָּרַעַת לִשְׁמוֹר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת". אֲבָל נוֹשֵׂא הוּא בְּמוֹט עַל כְּתֵפוֹ, וּבַסִּיב בְּרִגְלוֹ. וְאִם הָלְכוּ - הָלְכוּ:

ג. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, תָּלַשׁ אַחַת וְנָשַׁר אַחַת - טָהוֹר. הָיָה בּוֹ שָׁלֹשׁ, תָּלַשׁ אַחַת וְנָשְׁרוּ שְׁתַּיִם - טָהוֹר, שְׁתַּיִם וְנָשְׁרָה אַחַת - טָמֵא. נִתְמָעֲטָה בַּהֶרְתּוֹ מִכַּגְּרִיס, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָהוֹר. פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טָהוֹר:

הַשָּׁלֵם

ד. הָיְתָה בּוֹ מִחְיָה כַּעֲדָשָׁה, כָּוָה חֲצָיָהּ וְהָלַךְ חֲצָיָהּ - טָהוֹר. הָיְתָה יְתֵרָה מִכַּעֲדָשָׁה, כָּוָה מוֹתָר וְהָלַךְ כַּעֲדָשָׁה - טָהוֹר. כָּוָה כַּעֲדָשָׁה וְהָלַךְ מוֹתָר - טָמֵא. נִתְמַעֲטָה מִכַּגְּרִיס - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טָהוֹר. פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ - בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ טָמֵא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנַּעֲשָׂה מוֹתָר זֶה בַּהֶרֶת, אֲבָל אִם נַעֲשָׂה מוֹתָר זֶה שְׁחִין - טָהוֹרָה, שֶׁאֲפִלּוּ הָיָה כַּסֶּלַע וְנִסְמַךְ לָהּ שְׁחִין - טְהוֹרָה. הִתְחַלְתִּי מֵבִיא לָהֶן רְאָיוֹת, מִפְּנֵי מַה עַד שֶׁלֹּא בָּא אֶצֶל הַכֹּהֵן טָהוֹר? לֹא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא רָאָה הַכֹּהֵן סִימָנֵי טֻמְאָה שֶׁבּוֹ? אַף תּוֹךְ הֶסְגֵּרוֹ - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּרְאֶה הַכֹּהֵן סִימָנֵי טֻמְאָה שֶׁבּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: יָפֶה אָמַרְתָּ:

ה. קְצָצָהּ מִתְכַּוֵּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְשֻׁיָּוֶלֶד לוֹ נֶגַע אַחֵר וְיִטָּהֵר הֵימֶנּוּ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְשֻׁתְּפֶרֶת בְּכֻלּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נָחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וַחֲכָמִים עַל שֶׁקְּצָצָהּ וְנִקְצַץ עִמּוֹ בָּשָׂר חַי, שֶׁאֵין לָזֶה טָהֳרָה עוֹלָמִית, וְעַל שֶׁקְּצָצָהּ וְשִׁיֵּר הֵימֶנָּה כָּל שֶׁהוּא, שֶׁאִם פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ - שֶׁהוּא טָהוֹר. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁקְּצָצָהּ מִכָּרְזֶן, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין לוֹ טָהֳרָה, עַד שֶׁיִּוָּלֵד לוֹ נֶגַע אַחֵר וְיִטָּהֵר הֵימֶנָּה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ טָהוֹר:

ו. מְצוֹרָע מְסֻגָּר - יְמוֹל וּפָטוּר מִן הַקֶּרְבָּן. מַחְלָט - יְמוֹל וְחַיָּב בַּקֶּרְבָּן. הָיְתָה בּוֹ בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס, מָל הֵימֶנָּה כַּחֲצִי גְּרִיס, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה כַּסֶּלַע - וְיֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה:

ז. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּבָהּ מִחְיָה כַּעֲדָשָׁה, פָּרְחָה בְּכֻלּוֹ וְהִנִּיחָה הַמִּחְיָה בִּמְקוֹמָהּ - טָמֵא. חָזְרוּ בּוֹ רָאשֵׁי אֲבָרִים - טָמֵא עַד שֶׁתִּתְמָעֵט בַּהֶרֶת מִכַּגְּרִיס. וְכַמָּה הִיא חֲזָרַת רָאשֵׁי אֲבָרִים? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כַּעֲדָשָׁה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: וְכִי מִשּׁוּם מִחְיָה הֵן מְטַמְּאִין? וַהֲלֹא אֵין הַמִּחְיָה מְטַמֵּא בְּרָאשֵׁי אֲבָרִין! אֶלָּא גְּזֵרַת מֶלֶךְ הִיא, אֲפִלּוּ בְּכָל שֶׁהוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי מִשּׁוּם רָאשֵׁי אֲבָרִין מְטַמְּאִין? וַהֲלֹא אִם חָזְרָה אֶמְצָעִיתוֹ טָמֵא! וְעוֹד, נֶאֱמַר כָּאן "בְּשַׂר חַי", וְנֶאֱמַר

תּוֹסֶפְתָּא

לְהַלָּן "בְּשָׂר חַי", מַה בָּשָׂר חַי הָאָמוּר כָּאן כַּעֲדָשָׁה כַּעֲדָשָׁה, אַף בָּשָׂר חַי הָאָמוּר כָּאן כַּעֲדָשָׁה:

ח. שֵׂעָר לָבָן הַחוֹזֵר אַחַר פְּרִיחַת הַחוּט מִחְיָה שֵׂעָר לָבָן וְהַפְּסִיוֹן, אוֹ אַחַר פְּרִיחַת הֶסְגֵּר, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: שֵׂעָר לָבָן סִימָן טָמְאָה וְהַמִּחְיָה סִימָן טָמְאָה, מַה מִּחְיָה חוֹזֶרֶת וּמְטַמֵּא - אַף שֵׂעָר לָבָן חוֹזֵר וּמְטַמֵּא. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִם מִחְיָה חוֹזֶרֶת וּמְטַמְּאָה שֶׁכֵּן מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, תֹּאמַר בְּשֵׂעָר לָבָן שֶׁאֵין מְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה?! וְעוֹד, שֶׁנֶּאֱמַר "בְּשָׂר" - בָּשָׂר חַי הַחוֹזֵר טָמֵא, וְאֵין שֵׂעָר לָבָן טָמֵא:

ט. פָּרְחָה בְכֻלּוֹ לֹא אֶבֶל לֹא בְּרֹאשׁ וּבְזָקָן, שְׂחִין וּמִכְוָה קֶדַח מוֹרְדִין, חָזַר הָרֹאשׁ וְזָקָן וְנִקְרְחוּ, הַשְׂחִין וּמִכְוָה וְקֶדַח וְנַעֲשָׂה צָרֶבֶת וְכוּ' - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

י. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת, אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, פָּרְחָה מִזּוֹ לָזוֹ, וּמֵהֶן לְעוֹר הַבָּשָׂר - טָהוֹר. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אִם מִתְּחִלָּה פָּרְחָה טְמֵאָה לַטְּהוֹרָה - טָהוֹר. מִטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה - טָמֵא. הַבָּא בְּכֻלּוֹ לָבָן וּבוֹ מִחְיָה עֲגֻלָּה אוֹ אַרְכָּה - הֲרֵי זֶה יַסְגִּיר. חָזְרוּ בוֹ רָאשֵׁי אֲבָרִין - הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, פָּרְחָה בְּמִקְצָתוֹ - טָמֵא. פָּרְחָה בְכֻלּוֹ וּבְמִחְיָה - טָהוֹר:

יא. שְׁתֵּי בֶּהָרוֹת, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת לְהַחְלִיט, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת לְהֶסְגִּיר, אַחַת מְסֻגֶּרֶת וְאַחַת טְהוֹרָה, אַחַת לְהַחְלִיט וְאַחַת לְהֶסְגִּיר, אַחַת לְהַחְלִיט וְאַחַת טְהוֹרָה, אַחַת לְהֶסְגִּיר וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵי זוֹ רִאשׁוֹנָה וְאֵי זוֹ שְׁנִיָּה - טְהוֹר. שְׁנֵי בֶּהָרוֹת, אַחַת מְחֻלֶּטֶת וְאַחַת לְהַחְלִיט, אַחַת מְחֻלֶּטֶת וְאַחַת לְהֶסְגִּיר, וְאַחַת מְסֻגֶּרֶת אַחַת מְחֻלֶּטֶת וְאַחַת טְהוֹרָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵי זוֹ רִאשׁוֹנָה וְאֵי זוֹ שְׁנִיָּה - טְמֵא:

יב. הַשְׂחִין וְהַמִּכְוָה - שְׁנֵיהֶן סִימָן אֶחָד וּשְׁנֵיהֶן טְמֵאָה אַחַת. לְמַה נֶחְלְקוּ? שֶׁאֵין מְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה כַּחֲצִי גְּרִיס מִן הַשְׂחִין, נַעֲשָׂה מִכְוָה - בְּטֵלָה מִכְוָה אֶת הַשְׂחִין. וְכַחֲצִי גְּרִיס מִן הַמִּכְוָה - אֵין מְצָטָרְפִים זֶה עִם זֶה. שְׂחִין נַעֲשָׂה מִכְוָה - בְּטֵלָה מִכְוָה אֶת הַשְׂחִין. וּמִכְוָה שֶׁנַּעֲשֵׂית שְׂחִין - בְּטֵל שְׂחִין אֶת הַמִּכְוָה. הֲרֵי הֵן לְפָנֶיךָ וְאֵין יָדוּעַ אִם שְׂחִין וְאִם מִכְוָה - טָהוֹר. 'הַשְׂחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַנְּתָקִין'. 'הַשְׂחִין, וְהַמִּכְוָה, וְהַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת'. 'הַשְׂחִין, וְהַמִּכְוָה, וְעוֹר הַבָּשָׂר' - מְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׂין מִזֶּה לָזֶה. הִסְגִּירוֹ בִּשְׂחִין אוֹ בְּמִכְוָה, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה עוֹר הַבָּשָׂר בְּעוֹר הַבָּשָׂר, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ נַעֲשָׂה שְׂחִין וּמִכְוָה - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: שֵׂעָר צָהֹב הָאָרֹךְ - טָהוֹר, וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא מַצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַפְּסִיוֹן. וְאֵיזוֹ שִׁיעוּרוֹ? רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַטָּמֵא בְּשֵׂעָר לָבָן - טָהוֹר בְּשֵׂעָר צָהֹב. וְהַטָּהוֹר בְּשֵׂעָר לָבָן - טָמֵא בְּשֵׂעָר צָהֹב. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ מַצִּילוֹת: מְכֻנָּסוֹת וּמְפֻזָּרוֹת, מְבֻצָּרוֹת וְשֶׁאֵינָן מְבֻצָּרוֹת. אֲבָל מְשֻׁיֶּרֶת - אֵינָהּ מַצֶּלֶת אֶלָּא אִם כֵּן הָיְתָה מְבֻצֶּרֶת. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אַחַת צוֹמַחַת וְאַחַת מְשֻׁיֶּרֶת - הֲרֵי אֵלּוּ מַצִּילוֹת מְכֻנָּסוֹת וּמְפֻזָּרוֹת. הָיוּ בוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - אַחַת צָהֹבָה וְאַחַת מְשֻׁיֶּרֶת. נוֹלַד זוֹג לְצָהֹבָה - טָמֵא, לַצּוֹמַחַת אוֹ לַמְּשֻׁיֶּרֶת - טָהוֹר, וְאִם מְגַלַּחַ אֶת הַנֶּתֶק, אֲפִלּוּ נָזִיר - תִּגַּלַּחְתּוֹ בְּכָל אָדָם, וְתִגַּלַּחְתּוֹ בְּכָל דָּבָר. הִסְגִּירוֹ וְלֹא גִלְּחוֹ - הֲרֵי זֶה מֻסְגָּר:

ב. נֶתֶק וְחוּט יוֹצֵא הֵימֶנּוּ, שְׁנֵי נְתָקִין וְחוּט יוֹצֵא מִזֶּה לָזֶה, אִם יֵשׁ בּוֹ רֹחַב שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת - זוֹקְקִין לִיטַּמֵּא בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק, וְהַפְּסִיוֹן לְהַצִּיל בְּצַמּוּחַ, אֲבָל בְּמְשֻׁיֶּרֶת - אֵינוֹ מַצִּיל עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס: רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵינוֹ מַצִּיל בְּמְשֻׁיֶּרֶת עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס, כָּךְ אֵין זוֹקְקִין לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר צָהֹב דַּק וְהַפְּסִיוֹן לְהַצִּיל בַּצַּמּוּחַ, עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב כִּגְרִיס:

ג. נֶתֶק בְּתוֹךְ נֶתֶק - מְסֻגָּר אֶת הַפְּנִימִי וּפוֹטֵר אֶת הַחִיצוֹן, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן נַקּוֹסָא אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל נֶתֶק שֶׁהֶחְלִיט בְּשֵׂעָר

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

צָהֹב דַּק וּבְפִסְיוֹן וְהָלְכוּ לָהֶן - אֵינוֹ עָלוּל לְשַׁמֵּשׁ טֻמְאָה עוֹלָמִית. נֶתֶק כַּגְּרִיס בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִזְקָנוֹ - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתְנִין לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי, עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת - יִפְטֹר אַחַר הַפְּטוּר. נוֹלָד בּוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלָד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, אוֹ שֶׁכָּנַס שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וּפְסִיוֹן הַבָּאִים אַחַר כָּךְ:

ד. נֶתֶק כַּגְּרִיס בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, וְנוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא, וְנוֹלַד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר אוֹ שֶׁנִּכְנַס שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַנֶּתֶק, וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק וּפְסִיוֹן הַבָּאִים אַחַר כָּךְ:

ה. נֶתֶק כַּגְּרִיס, בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְקָנוֹ, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, כָּנַס שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. חָזַר נֶתֶק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. נֶתֶק כַּגְּרִיס, בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִזְקָנוֹ - יַסְגִּיר. נֶתֶק רֹאשׁוֹ אוֹ זְקָנוֹ כֻּלּוֹ, בֵּין מִתּוֹךְ הֶחְלֵט בֵּין מִתּוֹךְ הַהֶסְגֵּר - טָהוֹר מִשּׁוּם פְּרִיחָה, וְאַחַר הַפְּטוּר - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק בְּרֹאשׁוֹ אוֹ בִזְקָנוֹ - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת - יִפְטֹר. אַחַר הַפְּטוּר נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלָד בּוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, בֵּין בְּאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁטָּהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק הַבָּא אַחַר כָּךְ. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק - יַסְגִּיר. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן אוֹ בְּסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלַד לוֹ שֵׂעָר צָהֹב דַּק - טָמֵא. נוֹלָד לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר, בֵּין מִן הָאֶמְצַע וּבֵין מִן הַצַּד - טָהוֹר. הָלַךְ שֵׂעָר שָׁחוֹר וְהִנִּיחַ שֵׂעָר צָהֹב בְּמְקוֹמוֹ - טָהוֹר. וְלֹא עוֹד שֶׁהוּא טָהוֹר, אֶלָּא שֶׁמַּצִּיל מִיַּד שֵׂעָר צָהֹב דַּק:

ו. הַבָּא אַחַר הַנֶּתֶק, הַבָּא כֻּלּוֹ נֶתֶק - יַסְגִּיר, בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי נוֹלַד

הַשָּׁלֵם

לוֹ שֵׂעָר שָׁחוֹר מִן הַצַּד - טָהוֹר. חָזַר וְנָתַק - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן. שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צוֹמְחוֹת אוֹ מְשֵׂירוֹת, אַחַת בְּרֹאשׁ וְאַחַת בַּזָּקָן, וְכֵן שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת צָהֳבוֹת אַחַת בְּרֹאשׁ וְאַחַת בַּזָּקָן - אֵין מִצְטָרְפוֹת:

ז. הַקָּרַחַת וְהַגַּבַּחַת - שְׁתֵּיהֶן סִימָן אַחַת, וּשְׁתֵּיהֶן טֻמְאָה אַחַת. וְלָמָּה נֶחְלְקוּ? שֶׁאֵין מִצְטָרְפוֹת זוֹ עִם זוֹ. וְאֵי זוֹ הִיא קָרַחַת, וְאֵי זוֹ הִיא גַּבַּחַת? מִן הַקָּדְקֹד וְשׁוֹפֵעַ לַאֲחוֹרָיו - זוֹ הִיא קָרַחַת. מִן הַקָּדְקֹד וְשׁוֹפֵעַ לְפָנָיו - זוֹ הִיא גַּבַּחַת. הַתְּלִישׁוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ וְזָקָן - הֲרֵי הֵן כְּעוֹר בָּשָׂר לְכָל דָּבָר:

ח. זָקָן הָאִשָּׁה וְזָקָן הַסָּרִיס שֶׁלֹּא הֶעֱלוּ שֵׂעָר - הֲרֵי הֵן כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. מִשֶּׁהֶעֱלוּ שֵׂעָר - הֲרֵי הֵן כִּזָּקָן לְכָל דָּבָר:

ט. נִמְצָאתָ אוֹמֵר: הָרֹאשׁ מְטַמֵּא בַּחֲמִשָּׁה מִינֵי נְגָעִים, עַד שֶׁלֹּא הֶעֱלָה שֵׂעָר - טָמֵא מִשּׁוּם עוֹר הַבָּשָׂר. הֶעֱלָה שֵׂעָר וְנָתַק - טָמֵא מִשּׁוּם נְתָקִין. נִקְרַח - טָמֵא מִשּׁוּם קָרַחַת. נַעֲשָׂה שְׁחִין - טָמֵא מִשֵּׁם שְׁחִין. נַעֲשָׂה מִכְוָה - טָמֵא מִשּׁוּם מִכְוָה. הַקָּרַחַת, וְהַגַּבַּחַת, וְהַנְּתָקִין, הַשְּׁחִין, וְהַמִּכְוָה, וְעוֹר הַבָּשָׂר - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְאֵיזֶהוּ רֹאשׁ וְאֵיזֶה זָקָן? מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לֶחִי וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא הָרֹאשׁ. מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לֶחִי וּלְמַטָּה - זֶה הוּא זָקָן. מִלְּפָנָיו מוֹתַחַ אֶת הַחוּט מֵאָזֶן לְאָזֶן, כָּל שֶׁמִּן הַחוּט וּלְמַעְלָה - הוּא הָרֹאשׁ, מִן הַחוּט לְמַטָּה - זֶה הוּא הַזָּקָן. מֵאֲחֲרָיו - מַפִּיקָא שֶׁל פִּרְקָא וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא הָרֹאשׁ. מִפִּיקָא שֶׁל פִּרְקָא וּלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַדֵּל הַשֵּׂעָר - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. מִלְּפָנָיו, מֵחֲלִיָּה שֶׁל גַּרְגֶּרֶת וּלְמַעְלָה - זֶה הוּא זָקָן. מֵחֲלִיָּה שֶׁל גַּרְגֶּרֶת וּלְמַטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְגַדֵּל אֶת הַשֵּׂעָר - הֲרֵי הוּא כְּעוֹר הַבָּשָׂר לְכָל דָּבָר. אִלּוּ סִימָנֵי הָרֹאשׁ לִיטַּמֵּא בְּנִתָּקִין, וּבַקָּרַחַת וּבַגַּבַּחַת מִשּׁוּם "תַּעַר לֹא יַעֲבֹר רֹאשׁוֹ", אֶבָל עַל הַזָּקָן - אֵין חַיָּב אֶלָּא עַל שִׁבְלַת שֶׁל זָקָן בִּלְבַד:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַלְּבָדִין וְהָעוֹרוֹת וְהָאֹהָלִין - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. צֶמֶר הַגְּמַלִּים צֶמֶר הָרְחֵלִים שֶׁטָּרְפָן זֶה בְּזֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הוֹאִיל וְסִפֵּק נְגָעִים לְהָקֵל, מֻחֱצָה עַל מֻחֱצָה - טָהוֹר:

ב. כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. הַשְּׁתִי וְהָעֵרֶב וְהָעוֹרוֹת - כַּיּוֹצֵא בָּהֶן. וְכָל הַבָּתִּים בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. וְכָל הָעוֹרוֹת וְהַבָּתִּים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בָּהֶם שָׁלֹשׁ מִדּוֹת מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל הַבְּגָדִים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם וּבֵין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - אֵין מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. וְכָל הַבָּתִּים, בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי אָדָם בֵּין צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. וְהָעוֹרוֹת, צְבוּעִין בִּידֵי שָׁמַיִם - מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים. בִּידֵי אָדָם - אֵין מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים:

ג. בֶּגֶד שֶׁשְּׁתָיוֹ צְבוּעַ וְעֵרְבוֹ לָבָן, עֵרְבוֹ צָבוּעַ וְשְׁתָיוֹ לָבָן - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הָעֵרֶב. וּבַכָּרִים וּבַכְּסָתוֹת - אַחַר הַשְּׁתִי. וְזֶה וְזֶה - הוֹלְכִין אַחַר הַנִּרְאִין: בֶּגֶד שֶׁשְּׁתָיוֹ סְרִיקוֹן וְעֵרְבוֹ צֶמֶר. עֵרְבוֹ סְרִיקוֹן וְשְׁתָיוֹ צֶמֶר - אֵין מְטַמְּאִין:

ד. הִסְגִּירוֹ בְּכַחֲצִי גְּרִיס יְרַקְרַק, וְכַחֲצִי גְּרִיס אֲדַמְדַּם, וּלְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ בְּכִגְרִיס יְרַקְרַק, אוֹ כִּגְרִיס אֲדַמְדַּם, הִסְגִּירוֹ כִּגְרִיס יְרַקְרַק אוֹ כַּגְּרִיס אֲדַמְדַּם, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ בְּכַחֲצִי גְּרִיס יְרַקְרַק וְכַחֲצִי גְּרִיס אֲדַמְדַּם - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה, הִסְגִּירוֹ בְּכִגְרִיס יְרַקְרַק, וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ כְּסֶלַע אֲדַמְדָּם, אוֹ שֶׁהִסְגִּירוֹ כִּגְרִיס וּבְסוֹף שָׁבוּעַ בָּא וּמְצָאוֹ כְּסֶלַע יְרַקְרַק - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה:

ה. הַבָּא כֻלּוֹ נֶגַע - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ בִּשְׁנֵי שָׁבוּעוֹת אוֹ שֶׁכָּנַס בְּסוֹף שָׁבוּעַ אֶחָד וּפָשָׂה בְּשָׁבוּעַ שֵׁנִי - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. נֶגַע כַּגְּרִיס וּבְסוֹף שָׁבוּעַ פָּשָׂה בְּכֻלּוֹ - הֲרֵי זֶה יִשָּׂרֵף. הַכֹּהֵן בַּתְּחִלָּה לְמַרְאֵה שֵׁנִי, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְכַבֵּס וְיַסְגִּיר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין זָקוּק לוֹ. בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן לְמַרְאֵה שֵׁנִי - יְכַבֵּס וְיַסְגִּיר. סוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי, לְמַרְאֵה שֵׁנִי - קוֹרְעוֹ וְצָרִיךְ מַטְלִית. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ מַטְלִית. לְמַרְאֵה הַשְּׁלִישִׁי - טָהוֹר. הָעוֹמֵד וְהַכֵּהֶה, לְמַרְאֵה שֵׁנִי בְּסוֹף שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן וּבְסוֹף שָׁבוּעַ שֵׁנִי הָלַךְ לוֹ - מְכַבְּסוֹ וְהוּא טָהוֹר. חָזַר לְבֵיתוֹ - טָהוֹר. חָזַר לַנֶּגַע, בֵּין לְמַרְאָיו בֵּין לְשֶׁאֵין מַרְאָיו - יֵרָאֶה בַּתְּחִלָּה:

ו. הַטּוֹלָה מִן הַטָּהוֹר בְּמַסְגֵּר וְנִרְאָה נֶגַע בַּבֶּגֶד - מַצִּיל אֶת הַמַּטְלִית. נִרְאָה בַּמַּטְלִית - שׁוֹרֵף אֶת הַבֶּגֶד, וְהַמַּטְלִית תְּשַׁמֵּשׁ עַצְמָהּ בְּסִימָנִין. פָּשָׂה הַמַּטְלִית - זֶה וְזֶה יִשָּׂרֵף:

ז. הַטּוֹלָה מִן הַמַּסְגֵּר בַּטָּהוֹר וְנִרְאָה נֶגַע בַּבֶּגֶד - שׁוֹרֵף אֶת הַמַּטְלִית. נִרְאָה בַּמַּטְלִית - בֶּגֶד הָרִאשׁוֹן יִשָּׂרֵף, וְהַמַּטְלִית - תְּשַׁמֵּשׁ אֶת עַצְמָהּ בְּסִימָנִין, וּטְעוּנִין שְׂרֵפָה בְּאַחֲרוֹנָה. פָּשָׂה הַמַּטְלִית - זֶה וְזֶה יִשָּׂרְפוּ:

ח. שְׁנֵי בְגָדִים הַמְסֻגָּרִין שֶׁנִּטְּלוּ מַטְלִית מִזֶּה וְטָלָה עַל זֶה, מַטְלִית מִזֶּה וְטָלָה עַל זֶה, וְנִרְאָה נֶגַע בְּאֶחָד מֵהֶן - הוּא וּמַטְלִיתוֹ - יִשָּׂרֵף. נִרְאָה בְּאֶחָד מִן הַמַּטְלִית - כֻּלָּן יִשָּׂרְפוּ:

ט. קִיטֵי שֵׁשׁ בָּהּ פִּסְפָּסִין צְבוּעִין וּלְבָנִים - פּוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין מְטַמְּאִין בְּנִגְעִים, עַד שֶׁיְּהֵא בְּאֶחָד מִן הַלֹּבֶן שְׁלֹשָׁה שֶׁלֹשׁ עַל שֶׁלֹשׁ. הַלִּיצָן שֶׁבַּפַּקְעַת - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּפוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה:

י. שְׁנֵי דַּפֵּי חָלּוּק - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּפוֹשִׁין מִזֶּה לָזֶה. אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהֵן עַל גַּבֵּי קֵירוֹס,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אֲבָל פְּצָעָן תְּפָרָן וַעֲשָׂאָן אֶחָד - אֵין מְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵין פּוֹשְׁטִין מִזֶּה לָזֶה. וְהַמַּסֶּכֶת הַפְּרוּסָה - הֲרֵי זֶה מְצָטָרֶפֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם הָיְתָה מְקֻפֶּלֶת וּמְנַחַת, אוֹ שֶׁהָיְתָה רְצוּפָה כְּכָרִים וּכְסָתוֹת - מְצָטָרֶפֶת, וְאִם לָאו אֵין מְצָטָרֶפֶת: שְׁתֵּי, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עָתִיד לֶאֱרֹג - חִבּוּר. גָּמַר מִלֶּאֱרֹג - אֵין טָמֵא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא עָתִיד לִפְצֹעַ:

יא. בֶּגֶד שֶׁנִּרְאֶה בּוֹ נֶגַע וַעֲשָׂאוֹ שְׁתִי, שְׁתִי וַעֲשָׂאוֹ בֶּגֶד - יֵרָאֶה מִתְחִלָּה. נִרְאָה נֶגַע בַּנִּימִין - הַסְּדִין טָהוֹר. פָּשָׂה מִנִּימָה לְנִימָה, מִנִּימָה לְסָדִין - הַנִּימִין טְמֵאָה וְהַסָּדִין טָהוֹר. וּכְשֶׁהוּא שׁוֹרֵף אֶת הַבֶּגֶד - שׁוֹרֵף אֶת הַנִּימִין עִמּוֹ:

יב. חָמֵר בִּטְמֵאַת מֵת מִטְמֵאַת נְגָעִים, שֶׁהַכֹּל מִטַּמֵּא בְּמֵת, וְאֵין הַכֹּל מְטַמֵּא בַּנְּגָעִים, חִבּוּרָן לְטָמֵאַת מֵת, וְאֵין חִבּוּרָן לְטָמֵאַת נְגָעִים: חָמֵר בַּנְּגָעִים, שֶׁהַנְּגָעִים נוֹהֲגִים בְּעֵצִים וּבָאֲבָנִים וּבֶעָפָר וּבַשְּׁתִי וּבָעֵרֶב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּטְמֵאַת הַמֵּת:

יג. בֶּגֶד שֶׁנִּרְאָה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁוֹ אֶחָד, וּבְסוֹף הַשָּׁבוּעַ נִרְאָה בְּרֹאשׁ הַשֵּׁנִי - טָמֵא מִשּׁוּם פְּסִיוֹן, וּבְעוֹרוֹת - פּוֹשֶׂה מִצַּד זֶה לְצַד זֶה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא אוֹמֵר: חֵמֶת וְתַרְמָל שֶׁנִּרְאָה בָּהֶן נֶגַע - מוֹשִׁיבָן כְּדַרְכָּן וְרוֹאֶה אֶת נִגְעָן. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַבַּרְסִין, וְהַבַּרְדְּסִין, וְהַפִּימַלַאוּשׁ, וְהַחֲמוּלוֹת, וְהַלְּבָדִין, וְהַסְּגוֹסִין, וְהַכָּרִים, וְהַכְּסָתוֹת - אֵין מִטַּמֵּא בְּנֶגַע עַד שֶׁיֵּרָאוּ בָּאָרוּג וּבַמּוֹכִין: בֶּגֶד הַמְסֻגָּר שֶׁצָּבָעוֹ, אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ לַנָּכְרִי - טָהוֹר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא כְּהִסְגִּירוֹ: בֶּגֶד הַמְסֻגָּר שֶׁקְּצָצוֹ, עֲשָׂאוֹ מַטְלִית שֶׁהֵן פָּחוֹת מִשְּׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְהָיָה בָּהֶן אַחַת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ, וְנִרְאָה נֶגַע בְּזוֹ שֶׁהִיא שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ - הִיא טְמֵאָה בִּלְבַד. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כֻּלָּם יִשָּׂרֵפוּ:

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. בֵּית הַמְנַגֵּעַ - לֹא הָיָה וְלֹא עָתִיד לִהְיוֹת. לָמָּה נִכְתַּב? אֶלָּא דְּרוֹשׁ וְקַבֵּל שָׂכָר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מָקוֹם הָיָה בְּתָחוּם עַזָּה, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ 'חוֹרְבָתָא סַגִּירְתָּא'. רַבִּי שִׁמְעוֹן אִישׁ כְּפַר עַכּוֹ אוֹמֵר: מָקוֹם הָיָה בַּגָּלִיל וְהָיוּ מְצַיְּנִין אוֹתוֹ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים אֲבָנִים מְנֻגָּעוֹת הָיָה בּוֹ, וּרְוֹשָׁלַיִם אֵינָהּ מִטַּמְּאָה בַּנְּגָעִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי לֹא שָׁמַעְתִּי אֶלָּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בִּלְבַד:

ב. וְאֵינָהּ מְבִיאָה עֶגְלָה עֲרוּפָה, וְאֵין מוֹדְדִין מִמֶּנָּה לְחָלָל, וְאֵינָהּ נַעֲשֵׂית עִיר הַנִּדַּחַת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף אֵין נַעֲשֶׂה בָּהּ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כא, כ): "וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֶל זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל שַׁעַר מְקוֹמוֹ" - פְּרַט לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. אֵין מַלִּינִין בָּהּ אֶת הַמֵּת, וְאֵין צוֹבְרִין בְּתוֹכָהּ עֲצָמוֹת אָדָם, וְאֵין מַשְׁכִּירִין בְּתוֹכָהּ בָּתִּים, וְאֵין נוֹתְנִין בְּתוֹכָהּ מָקוֹם לְגֵר תּוֹשָׁב, וְאֵין מְקַיְּמִין בָּהּ קְבָרוֹת חוּץ מִקִּבְרֵי בֵּית דָּוִד וְקֶבֶר חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה, שֶׁהָיוּ שָׁם מִימוֹת הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵין מְקַיְּמִין בָּהּ אַשְׁפּוֹת, וְאֵין עוֹשִׂין בָּהּ גִּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים, חוּץ מִגִּנַּת וְרָדִים שֶׁהָיְתָה שָׁם מִימוֹת נְבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים. וְאֵין עוֹשִׂין בָּהּ כִּבְשׁוֹנוֹת, וְאֵין מוֹצִיאִין מִמֶּנָּה זִיזִין וּגְזוּטְרָאוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים:

ג. בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הָאִשָּׁה וּבֵית הַשְּׁתְּפִין - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית הָעָגִיל הֶעָשׂוּי כְּשׁוּבָךְ, דִּיגוֹן, טְרִיגִין, וּפִנְטִיגִין - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית שֶׁהוּא בָּנוּי עַל אַרְבַּע קוֹרוֹת - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים - מְטַמְּאִים בַּנְּגָעִים. בֵּית שֶׁהוּא בָּנוּי מִלְּמַטָּה סֻלָּע וּלְמַעְלָה בִּנְיָן, מִלְּמַטָּה אֲבָנִים וּמִלְּמַעְלָה לְבֵנִים - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית שַׁבָּתִים - מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. בֵּית מִצְדּוֹ אֶחָד עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְצִדּוֹ אֶחָד יִשְׂרָאֵל, צִדּוֹ אֶחָד בָּאָרֶץ וְצִדּוֹ אַחַת בְּחוּצָה לָאָרֶץ - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים. הַבַּיִת שֶׁבַּסְּפִינָה - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים:

תּוֹסֶפְתָּא

ד. עֲצִים כְּדֵי לְתֵּן תַּחַת הַשָּׁקוּף, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סַנְדָּל לָאֲחוֹרֵי הַשָּׁקוּף. עָפָר - כְּדֵי לְתֵּן בֵּין פַּצִּים לַחֲבֵרוֹ, וּבֵין אֶבֶן לַחֲבֶרְתָּהּ. וְכַמָּה הוּא שִׁעוּר אֲבָנִים? מַשּׂוֹי שְׁנַיִם; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר:

ה. הַיָּצִיעַ, וְהָאֲבוּס, וְהַמְּגֵרָה - אֵין מְטַמְּאִין בַּנְּגָעִים, וְאֵין מְצָטָרְפִין עִם הַנְּגָעִים, וְאֵין הַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכוֹ. וּכְשֶׁהוּא נוֹתֵץ אֶת הַבַּיִת - אֵין נִתְּיצִין עִמּוֹ. הָעֲצִים וְהָאֲבָנִים וְהֶעָפָר - מְטַמְּאִין וּמְצָטָרְפִין עִם הַנְּגָעִים, וְהַנֶּגַע פּוֹשֶׂה לְתוֹכָן, וּכְשֶׁהֵן נוֹתְּצִין אֶת הַבַּיִת - נוֹתְּצִין עִמּוֹ:

ו. כֵּיצַד רְאִיַּת הַנֶּגַע? בָּא אֵצֶל כֹּהֵן, וְאָמַר: "כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת". סָפֵק יֵשׁ בּוֹ כִּשְׁנֵי גְרִיסִין, סָפֵק אֵין בּוֹ, סָפֵק יְרַקְרַק שֶׁבַּיְרַקְרַקִּין וַאֲדַמְדַּם שֶׁבָּאֲדַמִּים, סָפֵק אֵינוֹ - טָהוֹר, וְאוֹמֵר לוֹ הַכֹּהֵן: "בְּנִי! צֵא". הָיָה בָּא אֵצֶל כֹּהֵן וְאָמַר לוֹ: "בְּנִי! צֵא", וּפִשְׁפֵּשׁ בְּעַצְמְךָ וְחוֹזֵר בְּךָ, שֶׁאֵין הַנְּגָעִים בָּאִין אֶלָּא עַל לָשׁוֹן הָרַע, וְאֵין הַמָּקוֹם דָּן אֶלָּא בְּהַתְרָאָה. חָזַר בּוֹ - טָעוּן חֲלִיצָה, וְאִם לָאו - טָעוּן נְתִיצָה. וְאַחַר כָּךְ בָּאִין עַל בְּגָדָיו. חָזַר בּוֹ - טָעוּן קְרִיעָה, וְאִם לֹא - טָעוּן שְׂרֵפָה. אַחַר כָּךְ בָּאִין עַל גּוּפוֹ. חָזַר בּוֹ נִטְהַר, וְאִם לָאו (וַיִּקְרָא יג, מו): "בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ". רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: אַף עַל גַּסּוּת הָרוּחַ נְגָעִין בָּאִין, שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּעֻזִּיָּהוּ:

ז. עָפָר שֶׁבֵּין אֶבֶן לַחֲבֶרְתָּהּ וְנִרְאָה לְתוֹךְ הַבַּיִת - הָיָה קוֹלֵף עִמּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מִקְרְקַע הַבַּיִת. הָיָה נוֹטֵל אֶת הֶעָפָר שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יד, מא): "וְאֶת הַבַּיִת יַקְצַע מִבַּיִת סָבִיב". רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הִכָּהּ בְּשֵׁנֵי וְהוֹלֵךְ לוֹ, קוֹלְפוֹ וְטָעוּן צִפּוּרִין. בַּיִת שֶׁנִּרְאָה נֶגַע בְּמִזְרָחוֹ וַחֲצָצוֹ, וְחָזַר וְנִרְאָה בְּמַעֲרָבוֹ - נִדּוֹן כְּבַיִת אֶחָד. חֲצָצוֹ וְנִרְאָה בְּמִזְרָחוֹ, חָזַר וְנִרְאָה בְּמַעֲרָבוֹ - נִדּוֹן כִּשְׁנֵי בָּתִּים. נִרְאָה נֶגַע בֵּין נָסָר לַכֹּתֶל, וּבֵין יְרִיעָה לַקורוֹת - אֵין נִזְקָק לוֹ. סִלְקוֹ - הֲרֵי הוּא כְּקֶמֶט שֶׁנִּפְשַׁט, וּכְבֵית סְתָרִים שֶׁנִּתְגַּלָּה:

ח. חֹמֶר בַּחֲלִיצָה מִבִּנְתִּיצָה, וּבִנְתִּיצָה מִבַּחֲלִיצָה. חֹמֶר בַּחֲלִיצָה, אֶבֶן שֶׁבְּזָוִית, בִּזְמַן שֶׁהוּא חוֹלֵץ - חוֹלֵץ אֶת כֻּלָּהּ, בִּזְמַן שֶׁהוּא נוֹתֵץ - נוֹתֵץ שֶׁלּוֹ וּמַנִּיחַ אֶת שֶׁל חֲבֵרוֹ. חֹמֶר בַּנְּתִיצָה, נוֹתֵץ אֶת הָאֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע וְאֶת שֶׁאֵין בָּהֶן נֶגַע, וּבַחֲלִיצָה אֵינוֹ חוֹלֵץ אֶלָּא אֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע. אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, וְאֵין מְטַמְּאִין בְּאֹהֶל מִסָּמָא, וּמִשְׁתַּלְּחוֹת חוּץ לְכָל עִיר לְמָקוֹם טָמֵא, וְאַף עַל פִּי שֶׁפּוֹנֶה מִשָּׁם אֲבָנִים - מְקוֹמָן טָמֵא: בַּיִת הַמְסֻגָּר שֶׁנִּשְׁרוּ מִמֶּנּוּ אֲבָנִים - טְהוֹרוֹת. שְׁנֵי בָּתִּים מְסֻגָּרִין, שֶׁנִּטַּל אֶבֶן מִזֶּה וּבָנָהּ בָּזֶה, וְנִרְאָה נֶגַע בְּאַחַת מֵהֶן - הִיא טְמֵאָה בִּלְבַד. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲבָנִים כַּמִּטְלִית:

מַסֶּכֶת נְגָעִים פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. הַבָּא כֻּלּוֹ נֶגַע - יַסְגִּיר. עָמַד בּוֹ שָׁבוּעַ אֶחָד - נוֹתֵן לוֹ שָׁבוּעַ שֵׁנִי. עָמַד בּוֹ שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת, אוֹ שֶׁכָּנַס וּפָשָׂה בְּסוֹף שָׁבוּעַ - הֲרֵי זוֹ חוֹלֵץ אֶת כֻּלּוֹ. נֶגַע כִּשְׁנֵי גְרִיסִין בְּסוֹף שָׁבוּעַ וּפָרַח בְּכֻלּוֹ - הֲרֵי זֶה חוֹלֵץ אֶת כֻּלּוֹ. אֵין מַחֲיִבִים אוֹתוֹ לִבְנוֹת אַחֵר תַּחְתָּיו, וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִלּוּ נִרְאָה בּוֹ נֶגַע בְּרוּחַ אַחַת - הֲרֵי חוֹלֵץ אוֹתָהּ הָרוּחַ, וְאֵין מַחֲיִבִים אוֹתוֹ לִבְנוֹת אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ. אִם בָּנָאוֹ וְאַחַר כָּךְ נִרְאָה בּוֹ נֶגַע - יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה. אֵין הַבַּיִת נִתָּץ, אֶלָּא הַחוֹזֵר אַחַר חֲלִיצָה בִּלְבַד:

ב. בַּיִת הַנָּתוּץ, מַצִּיל עַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים וְעַל הֶעָפָר שֶׁהֵבִיא לוֹ מִשֶּׁבָּנָאוֹ, וְאֵין מַצִּיל, לֹא עַל הָעֵצִים, וְלֹא עַל הָאֲבָנִים, וְלֹא עַל הֶעָפָר שֶׁבָּנָאוֹ עִמּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַלְבֵּן הַבָּנוּי עַל גַּבָּיו - נוֹתֵן עִמּוֹ. אֲבָנָיו עֲצָיו וְעֲפָרָיו - מְטַמְּאִין בְּכַזַּיִת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חִסְמָא אוֹמֵר: בְּמַה שֶׁהֵן. עֲפַר שְׁרֵפָתָן - מְטַמְּאִין בְּבֵיאָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר:

ג. הַמַּאֲהִיל יָדָיו עַל הָאֶבֶן הַמְנֻגַּעַת, בֵּין מִלְמַעְלָה וּבֵין מִלְמַטָּה - טָהוֹר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

מְטַמֵּא. כְּכַר תְּרוּמָה לְכִרְךְ בַּסִּיב אוֹ בְּנֵיָר, וְנָתוּן עַל גַּבֵּי אֶבֶן הַמְנַגַּעַת, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְּמַטָּה - טָהוֹר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמֵּא: הַמַּכְנִיס יָדוֹ לְבֵית הַמְנַגַּע, וְנָגַע בּוֹ מִבִּפְנִים; רַבִּי מְטַמֵּא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֵר, עַד שֶׁיַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְתוֹכוֹ. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה מְטַהֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה:

ד. בַּיִת הַמִּסְגָּר - טָמֵא מִתּוֹכוֹ. וְהַמַּחְלָט - מֵאֲחוֹרָיו וּמִתּוֹכוֹ, וְזֶה וְזֶה - מְטַמֵּא בְּבִיאָה, וַאֲבָנִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן נֶגַע - מְטַמְּאוֹת מֵאֲחוֹרֵיהֶן:

ה. בַּיִת שֶׁהוּא מֻסָּךְ עַל גַּבֵּי בַּיִת הַמְנַגַּע, וְכֵן אִילָן שֶׁהוּא מֻסָּךְ עַל בַּיִת הַמְנַגַּע, נִכְנָס לַחִיצוֹן - טָהוֹר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֶבֶן אַחַת מִמֶּנּוּ מְטַמֵּא בְּבִיאָה, כֻּלּוֹ - אֵינוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה. טָמֵא עוֹמֵד תַּחַת הָאִילָן וְטָהוֹר עוֹבֵר תַּחַת הָאִילָן - טָמֵא. טָהוֹר עוֹמֵד תַּחַת הָאִילָן וְטָמֵא עוֹבֵר - טָהוֹר, וְאִם עָמַד - טָמֵא. וְכֵן בְּאֶבֶן הַמְנַגַּעַת, הַטָּהוֹר עוֹמֵד וְנִזְרְקוּ אֲבָנִים מְנַגְּעוֹת תַּחַת הָאִילָן - טָהוֹר, וְאִם נָחוּ - טָמֵא, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא יג, מו): "מוֹשָׁבוֹ טָמֵא":

ו. טַלִּית טְמֵאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ וְאֵין בּוֹ כַּזַּיִת, וְהִכְנִיס רֻבָּהּ לַבַּיִת טָהוֹרָה - טְמֵאָתוֹ. וְרַבִּי נְחֶמְיָה מְטַהֵר עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת כֻּלָּהּ. וּטְהוֹרָה שֶׁהִכְנִיס מִמֶּנָּהּ שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ לְבַיִת טָמֵא - נִטְמְאָה. רַבִּי נְחֶמְיָה מְטַהֵר עַד שֶׁיַּכְנִיס אֶת רֻבָּהּ. וּטְמֵאָה שֶׁהִכְנִיס מִמֶּנָּהּ אֲפִלּוּ כַּזַּיִת לְבַיִת טָהוֹר - טְמֵאָתוֹ:

ז. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְבֵית הַמְנַגַּע - טָמֵא. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲוִירוֹ לְבֵית הַמְנַגַּע - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתְדְּרָאוֹת שֶׁהִכְנִיס רֻבָּן לְבֵית הַמְנַגַּע - טְמֵאִים:

ח. מִי שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַמְנַגַּע, וְכֵלָיו מְקֻפָּלִין וּמֻנָּחִים עַל כְּתֵפָיו, וְסַנְדָּלָיו וְטַבָּעוֹתָיו בְּקֶמְצוֹ, וְהִכְנִיסָן, הוּא וְהֵן - טְמֵאִין מִיָּד, וְאִם הָיָה מְלֻבָּשׁ בָּהֶן - טְהוֹרִין עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. הָיָה עוֹמֵד בְּפִנִּים, וּפָשַׁט

הַשָּׁלֵם

יָדוֹ לַחוּץ, וְנָתַן לוֹ חֲבֵרוֹ סַנְדָּלוֹ וְטַבָּעוֹתָיו בְּאֶצְבְּעוֹתָיו, הוּא וְהֵן - טְמֵאִין מִיָּד, שֶׁאִם מִלֻּבָּשׁ בָּהֶן - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. הָיָה עוֹמֵד בַּחוּץ, וְסַנְדָּלָיו בְּרַגְלָיו וְטַבָּעוֹתָיו בְּאֶצְבְּעוֹ, וּפָשְׁטָן לִפְנִים, רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא מִיָּד, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס. אָמַר לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מַה אִם בִּזְמַן שֶׁכָּל גּוּפוֹ טָמֵא, לֹא טָמֵא אֶת מַה שֶּׁעָלָיו עַד שֶׁיִּשְׁהֶא בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס, בִּזְמַן שֶׁאֵין כָּל גּוּפוֹ טָמֵא, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יִטְמָא מַה שֶּׁעָלָיו עַד שֶׁיִּשְׁהֶה בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס! אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: מְצִינוּ שֶׁיִּפָּה כֹּחַ הַטָּמֵא לְהַצִּיל מִכֹּחַ הַטָּהוֹר:

ט. יִשְׂרְאֵל מְקַבְּלִין טֻמְאָה וּמַצִּילִין בְּגָדִים בְּבֵית הַמְנַגַּע. וְהַבֹּהֶמָה וְהָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים - אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה, וְאֵין מַצִּילִין בְּגָדִים בְּבֵית הַמְנַגַּע:

י. וְכַמָּה הוּא פְּרָס? חֲצִי כִּכַּר מִשְׁלֹשׁ לַקָּב, מֵיסֵב וְאוֹכֵל בְּלִפְתָּן בַּאֲכִילָה בֵּינוֹנִית שֶׁל כָּל אָדָם. וּשְׁלֹשָׁה שְׁעוּרִין הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר בּוֹ: שְׁתֵּי יָדוֹת מִמֶּנּוּ כְּמָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לָעֲרוֹב, חֲצִיוֹ נִקְרָא פְּרָס לֶאֱכוֹל בְּבֵית הַמְנַגַּע, וַחֲצִי מִמֶּנּוּ נִקְרָא חֲצִי פְּרָס לִפְסֹל אֶת הַגְּוִיָּה:

יא. מְצוֹרָע שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת, כָּל הַכֵּלִים שֶׁשָּׁם - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין מִיָּד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנִּכְנַס בְּרִשּׁוּת, אֲבָל נִכְנַס שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת, כָּל הַכֵּלִים שֶׁשָּׁם - טְהוֹרִים עַד שֶׁיִּשְׁהֶה כְּדֵי הַדַּלְקַת הַנֵּר. כֵּלִים הַתְּלוּיִין בַּכֹּתֶל לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - טְהוֹרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְמַעְלָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כֵּלִים הַטְּמוּנִין בְּקַרְקַע הַבַּיִת לְמַטָּה מִשָּׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת - טְהוֹרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַשְּׂדֶה וְתֵבָה וּמִגְדָּל שֶׁבְּבֵית הַמְנַגַּע, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מִכְסִין, כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכָן - טְמֵאִים:

יב. הַבּוֹר וְהַדּוּת שֶׁבְּבֵית הַמְנַגַּע, אַף עַל פִּי שֶׁמְּגַלִּים - כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכָן טְהוֹרִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַמַּצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל שֶׁבְּאֹהֶל הַמֵּת - מַצִּיל מְכָסֶּה בְּבֵית הַמְנַגַּע. כָּל הַמַּצִּיל

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

מְכַסֶּה בְּאֹהֶל הַמֵּת, אֲפִלּוּ מְגִלָּה בְּבֵית הַמְנֻגָּע - טָהוֹר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בַּיִת הַמְנֻגָּע כְּאֹהֶל הַמֵּת, הַמַּצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל בְּאֹהֶל הַמֵּת - מַצִּיל בְּצָמִיד פָּתִיל בְּבֵית הַמְנֻגָּע, וְכָל הַמַּצִּיל מְכַסֶּה בְּאֹהֶל הַמֵּת - מַצִּיל מְכַסֶּה בְּבֵית הַמְנֻגָּע:

יג. חֹמֶר בָּאָדָם מַה שֶּׁאֵין בִּבְגָדִים, וְחֹמֶר בִּבְגָדִים מַה שֶּׁאֵין בָּאָדָם. חֹמֶר בָּאָדָם: שֶׁבָּאָדָם סִימָנֵי טֻמְאָה לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבְמִחְיָה, וּלְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, וּלְטַמֵּא בְּאַרְבַּע מַרְאוֹת, זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וּלְטַמֵּא בְּפִיתּוּךְ, וְחַיָּב קָרְבָּן, וְטָעוּן צִפּוֹרִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּבְגָדִים:

יד. חֹמֶר בַּבְּגָדִים, שֶׁהָעוֹמֵד בִּשְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בַּבְּגָדִים - טְמֵאִים, וְהַפְּסִיוֹן הָרָחוֹק בַּבְּגָדִים - טְמֵאִין, וְהַפּוֹרֵחַ בַּבְּגָדִים - טְמֵאִין, וּמְשְׁתַּלְחִין מִכָּל עִיר, וְאָדָם - אֶלָּא חוּץ לָעֲיָרוֹת הַמֻּקָּפוֹת חוֹמָה, וְאֵין לָהֶן טָהֳרָה מִטֻּמְאָתָן. הַלּוֹקֵחַ בֶּגֶד מִן הַנָּכְרִי - יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאָדָם:

טו. חֹמֶר בָּאָדָם שֶׁאֵין בַּבָּתִּים, וּבַבָּתִּים שֶׁאֵין בָּאָדָם. שֶׁבָּאָדָם: סִימָן טֻמְאָה לְטַמֵּא בְּשֵׂעָר לָבָן וּבְמִחְיָה, וּמְטַמֵּא בַּתְּחִלָּה, וּלְטַמֵּא בְּאַרְבַּע מַרְאוֹת זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וּלְטַמֵּא בְּפִיתּוּךְ, וּמְטַמֵּא בְּכַנְּרִיס, וּמְטַמֵּא בָּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ, וְחַיָּב בְּקָרְבָּן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבָּתִּים. חֹמֶר בַּבָּתִּים: שֶׁהָעוֹמֵד שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בַּבָּתִּים - טָמֵא, וְהַפְּסִיוֹן הָרָחוֹק בַּבָּתִּים - טָמֵא, וְהַפּוֹרֵחַ בַּבָּתִּים - טָמֵא, וּמְשְׁתַּלְחַ חוּץ לְכָל עִיר וְאָדָם אֶלָּא חוּץ לָעֲיָרוֹת חוֹמָה, וְאֵין לָהֶן טָהֳרָה מִטֻּמְאָתָן. הַלּוֹקֵחַ בַּיִת מִן הַנָּכְרִי - יֵרָאֶה כַּתְּחִלָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּאָדָם:

טז. חֹמֶר בַּבְּגָדִים שֶׁאֵין בַּבָּתִּים, וּבַבָּתִּים שֶׁאֵין בַּבְּגָדִים. חֹמֶר בַּבְּגָדִים, שֶׁהָעוֹמֵד שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת בַּבְּגָדִים - יִשָּׂרֵף, וְהַפּוֹשֶׁה בָּרִאשׁוֹן - יִשָּׂרֵף מִיָּד, וּמְטַמֵּא כַּנְּרִיס, וּמְטַמֵּא בַּשְּׁתִי וָעֵרֶב, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבָּתִּים. חֹמֶר בַּבָּתִּים, שֶׁבַּבָּתִּים נִזְקָקָה לָהֶן שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת, וּמְטַמֵּא צְבוּעִין, וּטְעוּנִין צִפּוֹרִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבְּגָדִים:

מלכים ב פרק ח

א וֶאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ
לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אַתְּ (אַתִּ) וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר
תָּגוּרִי כִּי־קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֶל־הָאָרֶץ
שֶׁבַע שָׁנִים: **ב** וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים
שֶׁבַע שָׁנִים: **ג** וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים וַתָּשָׁב
הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לִצְעֹק אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֶל־בֵּיתָהּ וְאֶל־שָׂדֶהָ: **ד** וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר אֶל־גֵּחֲזִי
נַעַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה־נָּא לִי אֶת כָּל־
הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע: {ס} **ה** וַיְהִי הוּא
מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־הַמֵּת וְהִנֵּה
הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ צֹעֶקֶת אֶל־הַמֶּלֶךְ
עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶהָ וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת
הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֱלִישָׁע: **ו** וַיִּשְׁאַל
הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֶּן־לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס
אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁיב אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת כָּל־
תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָהּ אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־עָתָּה:
{פ}

ז וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם חֹלֶה
וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עַד־
הֵנָּה: **ח** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָהאֵל קַח בְּיָדְךָ
מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־
יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מַחֳלִי זֶה: **ט** וַיֵּלֶךְ
חֲזָאֵל לִקְרָאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְיָדוֹ וְכָל־טוּב דַּמֶּשֶׂק
מַשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר בִּנְךָ
בֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה
מַחֳלִי זֶה: **י** וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע לֵךְ אֱמָר־לֹא (לוֹ)
חָיֹה תִחְיֶה וְהִרְאַנִי יְהוָה כִּי־מוֹת יָמוּת: **יא** וַיַּעֲמֵד
אֶת־פָּנָיו וַיָּשֶׂם עַד־בֹּשׁ וַיֵּבְךְּ אִישׁ
הָאֱלֹהִים: **יב** וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה
וַיֹּאמֶר כִּי־יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
רָעָה מִבְצְרֵיהֶם תְּשַׁלַּח בָּאֵשׁ וּבַחֲרִיהֶם בַּחֶרֶב
תַּהֲרֹג וְעֹלְלֵיהֶם תְּרַטֵּשׁ וְהָרֹתֵיהֶם
תְּבַקֵּעַ: **יג** וַיֹּאמֶר חֲזָהאֵל כִּי מָה עַבְדְּךָ הַכֶּלֶב כִּי
יַעֲשֶׂה הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הִרְאַנִי
יְהוָה אֹתְךָ מֶלֶךְ עַל־אֲרָם: **יד** וַיֵּלֶךְ | מֵאֵת אֱלִישָׁע
וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה־אָמַר לְךָ אֱלִישָׁע
וַיֹּאמֶר אָמַר לִי חָיֹה תִחְיֶה: **טו** וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיִּקַּח
הַמַּכְבֵּר וַיִּטְבֹּל בַּמַּיִם וַיִּפְרֹשׂ עַל־פָּנָיו וַיָּמֹת וַיִּמְלֹךְ
חֲזָהאֵל תַּחְתָּיו: {פ}

טז וּבִשְׁנַת חֲמֵשׁ לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
מֶלֶךְ יְהוּדָה: **יז** בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה הָיָה
בְמָלְכוֹ וּשְׁמֹנֶה שנה (שָׁנִים) מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִָם: **יח** וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ | מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
עָשׂוּ בֵּית אַחְאָב כִּי בַּת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: **יט** וְלֹא־אָבָה יְהוָה
לְהַשְׁחִית אֶת־יְהוּדָה לְמַעַן דָּוִד עַבְדּוֹ כַּאֲשֶׁר
אָמַר־לוֹ לָתֵת לוֹ נִיר לְבָנָיו כָּל־הַיָּמִים: **כ** בְּיָמָיו
פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם
מֶלֶךְ: **כא** וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צָעִירָה וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ
וַיְהִי־הוּא קָם לַיְלָה וַיַּכֶּה אֶת־אֱדוֹם הַסֹּבֵיב אֵלָיו
וְאֵת שָׂרֵי הָרֶכֶב וַיָּנָס הָעָם לְאָהָלָיו: **כב** וַיִּפְשַׁע
אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע
לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא: **כג** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹרָם וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יְהוּדָה: **כד** וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו:
{פ}

כה בִּשְׁנַת שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ
יְהוּדָה: **כו** בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ

בְּמָלְכּוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ
עֲתַלְיָהוּ בַּת־עָמְרֵי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: **כז** וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
בֵּית אַחְאָב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב
כִּי חֲתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא: **כח** וַיֵּלֶךְ אֶת־יוֹרָם בֶּן־
אַחְאָב לַמִּלְחָמָה עִם־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמֹת
גִּלְעָד וַיַּכּוּ אֲרַמִּים אֶת־יוֹרָם: **כט** וַיָּשָׁב יוֹרָם
הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ
אֲרַמִּים בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַאֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־
יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל כִּי־חֹלֶה הוּא: {פ}

מלכים ב פרק ט

א וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדֶךָ
וְלֵךְ רָמֹת גִּלְעָד: **ב** וּבָאתָ־שָּׁמָּה וּרְאֵה־שָׁם יֵהוּא
בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וְהַקֵּמֹתוֹ מִתּוֹךְ אֶחָיו
וְהֵבֵיאתָ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר: **ג** וְלָקַחְתָּ פַּךְ־הַשֶּׁמֶן
וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל וּפָתַחְתָּ הַדֶּלֶת
וְנָסְתָּה וְלֹא תְחַכֶּה: **ד** וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנַּעַר הַנָּבִיא
רָמֹת גִּלְעָד: **ה** וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחַיִל יֹשְׁבִים
וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל־מִי
מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ הַשָּׂר: **ו** וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה
וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן אֶל־רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־עַם יְהוָה אֶל־
יִשְׂרָאֵל: **ז** וְהִכִּיתָה אֶת־בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ
וְנִקַּמְתִּי דְמֵי | עַבְדַי הַנְּבִיאִים וּדְמֵי כָּל־עַבְדֵי
יְהוָה מִיַּד אִיזֶבֶל: **ח** וְאָבַד כָּל־בֵּית אַחְאָב
וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב
בְּיִשְׂרָאֵל: **ט** וְנָתַתִּי אֶת־בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם
בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה: **י** וְאֶת־אִיזֶבֶל
יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח
הַדֶּלֶת וַיָּנָס: **יא** וְיֵהוּא יָצָא אֶל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר
לוֹ הֲשָׁלוֹם מַדּוּעַ בָּא־הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־
שִׂיחוֹ: **יב** וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגֶּד־נָא לָנוּ וַיֹּאמֶר כָּזֹאת
וְכָזֹאת אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ
לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל: **יג** וַיְמַהֲרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בִּגְדּוֹ
וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו אֶל־גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָר
וַיֹּאמְרוּ מָלַךְ יֵהוּא: **יד** וַיִּתְקַשֵּׁר יֵהוּא בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
בֶּן־נִמְשִׁי אֶל־יוֹרָם וְיוֹרָם הָיָה שֹׁמֵר בְּרָמֹת גִּלְעָד
הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם: **טו** וַיָּשָׁב
יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־הַמַּכִּים
אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַיֹּאמֶר יֵהוּא אִם־יֵשׁ נַפְשְׁכֶם אַל־יֵצֵא פָלִיט מִן־
הָעִיר לָלֶכֶת (לְהַגִּיד) בְּיִזְרְעֶאל: **טז** וַיִּרְכַּב
יֵהוּא וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב שָׁמָּה וַאֲחַזְיָהוּ
מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם: **יז** וְהַצֹּפֶה עֹמֵד
עַל־הַמִּגְדָּל בְּיִזְרְעֶאל וַיַּרְא אֶת־שִׁפְעַת יֵהוּא
בְּבֹאוֹ וַיֹּאמֶר שִׁפְעַת אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם קַח
רַכָּב וּשְׁלַח לִקְרָאתָם וְיֹאמַר הֲשָׁלוֹם: **יח** וַיֵּלֶךְ
רֹכֵב הַסּוּס לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ
הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־
אַחֲרָי וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא־הַמַּלְאָךְ עַד־הֵם
וְלֹא־שָׁב: **יט** וַיִּשְׁלַח רֹכֵב סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא אֲלֵהֶם
וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־
לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־אַחֲרָי: **כ** וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר
בָּא עַד־אֲלֵיהֶם וְלֹא־שָׁב וְהַמִּנְהָג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶן־
נִמְשִׁי כִּי בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג: **כא** וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֱסֹר
וַיֶּאְסֹר רִכְבּוֹ וַיֵּצֵא יְהוֹרָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא
וַיִּמְצָאֵהוּ בְּחֶלְקַת נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי: **כב** וַיְהִי
כִּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יֵהוּא וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם יֵהוּא
וַיֹּאמֶר מָה הַשָּׁלוֹם עַד־זְנוּנֵי אִיזֶבֶל אִמֶּךָ וּכְשָׁפֶיהָ

הָרַבִּים: **כג** וַיְהַפֵּךְ יְהוֹרָם יָדָיו וַיָּנָס וַיֹּאמֶר אֶל־
אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה אֲחַזְיָה: **כד** וְיֵהוּא מִלֵּא יָדוֹ
בַּקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־יְהוֹרָם בֵּין זְרֹעָיו וַיֵּצֵא הַחֵצִי מִלִּבּוֹ
וַיִּכְרַע בְּרִכְבּוֹ: **כה** וַיֹּאמֶר אֶל־בִּדְקַר שָׁלִשָׁה שָׂא
הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקַת שְׂדֵה נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי־זָכֹר
אֲנִי וָאַתָּה אֵת רֹכְבִים צְמָדִים אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו
וַיהוָה נָשָׂא עָלָיו אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה: **כו** אִם־לֹא
אֶת־דְּמֵי נָבוֹת וְאֶת־דְּמֵי בָנָיו רָאִיתִי אֶמֶשׁ נְאֻם־
יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֶלְקָה הַזֹּאת נְאֻם־יְהוָה וְעַתָּה
שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בַּחֶלְקָה כִּדְבַר יְהוָה: **כז** וַאֲחַזְיָה
מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָאָה וַיָּנָס דֶּרֶךְ בֵּית הַגָּן וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו
יֵהוּא וַיֹּאמֶר גַּם־אֹתוֹ הַכֵּהוּ אֶל־הַמֶּרְכָּבָה
בְּמַעֲלֵה־גוּר אֲשֶׁר אֶת־יִבְלְעָם וַיָּנָס מְגִדּוֹ וַיָּמָת
שָׁם: **כח** וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ עֲבָדָיו יְרוּשָׁלָמָה וַיִּקְבְּרוּ
אֹתוֹ בְקִבְרָתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד: {פ}
כט וּבִשְׁנַת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
מָלַךְ אֲחַזְיָה עַל־יְהוּדָה: **ל** וַיָּבוֹא יֵהוּא יִזְרְעֶאלָה
וְאִיזֶבֶל שָׁמְעָה וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ וַתֵּיטֶב אֶת־
רֹאשָׁהּ וַתַּשְׁקֵף בְּעַד הַחַלּוֹן: **לא** וְיֵהוּא בָּא בַּשָּׁעַר
וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם זִמְרִי הֹרֵג אֲדֹנָיו: **לב** וַיִּשָּׂא פָנָיו
אֶל־הַחַלּוֹן וַיֹּאמֶר מִי אִתִּי מִי וַיַּשְׁקִיפוּ אֵלָיו שְׁנַיִם
שְׁלִשִׁים סָרִיסִים: **לג** וַיֹּאמֶר שמטהו (שִׁמְטוּהָ)
וַיִּשְׁמְטוּהָ וַיִּז מִדָּמָהּ אֶל־הַקִּיר וְאֶל־הַסּוּסִים
וַיִּרְמְסֶנָּה: **לד** וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ־נָא
אֶת־הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וְקִבְרוּהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ
הִיא: **לה** וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ כִּי אִם־
הַגֻּלְגֹּלֶת וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת הַיָּדָיִם: **לו** וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ
לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר־יְהוָה הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ
אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל יאכלו
הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר אִיזֶבֶל: **לז** והית (וְהָיְתָה)
נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל
אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת אִיזֶבֶל: {ס}

מלכים ב פרק י

א וּלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל הַזְּקֵנִים
וְאֶל־הָאֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר: **ב** וְעַתָּה כְּבֹא הַסֵּפֶר
הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם הָרֶכֶב
וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק: **ג** וּרְאִיתֶם הַטּוֹב
וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׂמְתֶּם עַל־כִּסֵּא אָבִיו
וְהִלָּחֲמוּ עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם: **ד** וַיִּרְאוּ מְאֹד מְאֹד
וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ לְפָנָיו וְאֵיךְ
נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ: **ה** וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וַאֲשֶׁר
עַל־הָעִיר וְהַזְּקֵנִים וְהָאֹמְנִים אֶל־יֵהוּא | לֵאמֹר
עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־
נַמְלִךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה: **ו** וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם
סֵפֶר | שֵׁנִית לֵאמֹר אִם־לִי אַתֶּם וּלְקֹלִי | אַתֶּם
שִׂמְעִים קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי בְנֵי־אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ
אֵלַי כָּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים אִישׁ
אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים אוֹתָם: **ז** וַיְהִי כְּבֹא
הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁחֲטוּ
שִׁבְעִים אִישׁ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם בַּדּוּדִים
וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעֶאלָה: **ח** וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ
לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי בְנֵי־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אֹתָם
שְׁנֵי צִבֻּרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר עַד־הַבֹּקֶר: **ט** וַיְהִי
בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם צַדִּקִים
אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי קָשַׁרְתִּי עַל־אֲדֹנִי וָאֶהְרְגֵהוּ וּמִי
הִכָּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה: **י** דְּעוּ אִפוֹא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר
יְהוָה אַרְצָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עַל־בֵּית אַחְאָב
וַיהוָה עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ
אֵלִיָּהוּ: **יא** וַיַּךְ יֵהוּא אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית־
אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־גְּדֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו וְכֹהֲנָיו עַד־
בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד: **יב** וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ
שֹׁמְרוֹן הוּא בֵּית־עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ: **יג** וַיֵּהוּא

מָצָא אֶת־אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר מִי אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ וַנֵּרֶד לִשְׁלוֹם בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַגְּבִירָה: **יד** וַיֹּאמֶר תְּפָשֵׂום חַיִּים וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים וַיִּשְׁחָטוּם אֶל־בּוֹר בֵּית־עֵקֶד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא־הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם: {ס} **טו** וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי עִם־לְבָבֶךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ וְיֵשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ וַיִּתֵּן יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה: **טז** וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְּקִנְאָתִי לַיהוָה וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ: **יז** וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד־הִשְׁמִדּוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּהוּ: {פ} **יח** וַיִּקְבֹּץ יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַחְאָב עָבַד אֶת־הַבַּעַל מְעָט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה: **יט** וְעַתָּה כָּל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֹבְדָיו וְכָל־כֹּהֲנָיו קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד כִּי זֶבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כֹּל אֲשֶׁר־יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וְיֵהוּא עָשָׂה בְעָקְבָּה לְמַעַן הַאֲבִיד אֶת־עֹבְדֵי הַבָּעַל: **כ** וַיֹּאמֶר יֵהוּא קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבַּעַל וַיִּקְרָאוּ: **כא** וַיִּשְׁלַח יֵהוּא בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל־עֹבְדֵי הַבַּעַל וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־בָא וַיָּבֹאוּ בֵּית הַבַּעַל וַיִּמָּלֵא בֵית־הַבַּעַל פֶּה לָפֶה: **כב** וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכָל עֹבְדֵי הַבָּעַל וַיּוֹצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ: **כג** וַיָּבֹא יֵהוּא וְיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב בֵּית הַבָּעַל וַיֹּאמֶר לְעֹבְדֵי הַבַּעַל חַפְּשׂוּ וּרְאוּ פֶּן־יֶשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי יְהוָה כִּי אִם־עֹבְדֵי הַבַּעַל לְבַדָּם: **כד** וַיָּבֹאוּ לַעֲשׂוֹת זְבָחִים וְעֹלוֹת וְיֵהוּא שָׂם־לוֹ בַחוּץ שְׁמֹנִים אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יְמַלֵּט מִן־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם נַפְשׁוֹ תַּחַת נַפְשׁוֹ: **כה** וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ | לַעֲשׂוֹת הָעֹלָה וַיֹּאמֶר יֵהוּא לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בָּאוּ הַכּוּם אִישׁ אַל־יֵצֵא וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב וַיַּשְׁלִכוּ הָרָצִים וְהַשָּׁלִשִׁים וַיֵּלְכוּ עַד־עִיר בֵּית־הַבָּעַל: **כו** וַיֹּצִאוּ אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית־הַבַּעַל וַיִּשְׂרְפוּהָ: **כז** וַיְתִצּוּ אֵת מַצְּבַת הַבָּעַל וַיִּתְצוּ אֶת־בֵּית הַבַּעַל וַיְשִׂמֻהוּ למחראות (לְמוֹצָאוֹת) עַד־הַיּוֹם: **כח** וַיַּשְׁמֵד יֵהוּא אֶת־הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל: **כט** רַק חַטֹּאֵי יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא מֵאַחֲרֵיהֶם עֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן: {פ}

ל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יֵהוּא יַעַן אֲשֶׁר־הֵטִיבֹתָ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רִבֹּעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל: **לא** וְיֵהוּא לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת בְּתוֹרַת־יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לְבָבוֹ לֹא סָר מֵעַל חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: **לב** בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם חֲזָאֵל בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל: **לג** מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן: **לד** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: **לה** וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו: **לו** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן: {פ}

מלכים ב פרק יא

א וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ וראתה (רָאֲתָה) כִּי מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה: **ב** וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת־הַמֶּלֶךְ־יוֹרָם אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הממותתים (הַמּוּמָתִים) אֹתוֹ

וְאֶת־מֵינִקְתּוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת וַיִּסְתָּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃ **ג** וַיְהִי אִתּוֹ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ {פ}

ד וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח | אֶת־שָׂרֵי המאיות (הַמֵּאוֹת) לַכָּרִי וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃ **ה** וַיְצַוֵּם לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן הַשְּׁלִשִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ **ו** וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר סּוּר וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר אַחַר הָרָצִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת מַסָּח׃ **ז** וּשְׁתֵּי הַיָּדוֹת כָּכֶם כֹּל יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ **ח** וְהִקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַשְּׁדֵרוֹת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּצֵאתוֹ וּבְבֹאוֹ׃ **ט** וַיַּעֲשׂוּ שָׂרֵי המאיות (הַמֵּאוֹת) כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃ **י** וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי המאיות (הַמֵּאוֹת) אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃ **יא** וַיַּעַמְדוּ הָרָצִים אִישׁ | וְכֵלָיו בְּיָדוֹ מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמְאלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבַּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ **יב** וַיּוֹצֵא אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ וַיַּכּוּ־כָף וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃ {ס} **יג** וַתִּשְׁמַע עֲתַלְיָה אֶת־קוֹל הָרָצִין הָעָם וַתָּבֹא אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃ **יד** וַתֵּרֶא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־הָעַמּוּד כַּמִּשְׁפָּט וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת וַתִּקְרַע עֲתַלְיָהוּ אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קֶשֶׁר קָשֶׁר׃ **טו** וַיְצַו יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי המאיות (הַמֵּאוֹת) פְּקִדֵי הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מִבֵּית לַשְּׂדֵרֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ הָמֵת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן אַל־תּוּמַת בֵּית יְהוָה׃ **טז** וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא דֶּרֶךְ־מְבוֹא הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַתּוּמַת שָׁם׃ {ס} **יז** וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם׃ **יח** וַיָּבֹאוּ כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַבַּעַל וַיִּתְּצֻהוּ אֶת־מִזְבְּחֹתָו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ הֵיטֵב וְאֶת מַתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיָּשֶׂם הַכֹּהֵן פְּקֻדֹּת עַל־בֵּית יְהוָה׃ **יט** וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הַכְּרִי וְאֶת־הָרָצִים וְאֶת | כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיּוֹרִידוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֹאוּ דֶּרֶךְ־שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסֵּא הַמְּלָכִים׃ **כ** וַיִּשְׂמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה וְאֶת־עֲתַלְיָהוּ הֵמִיתוּ בַחֶרֶב בֵּית מלך (הַמֶּלֶךְ)׃ {ס}

מלכים ב פרק יב

א בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ׃ {פ}

ב בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵהוּא מָלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע׃ **ג** וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃ **ד** רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃ **ה** וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים כֹּל כֶּסֶף הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר־יוּבָא בֵית־יְהוָה כֶּסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ כָּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לֵב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃ **ו** יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת מַכָּרוֹ וְהֵם יְחַזְּקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בֶּדֶק׃ {פ}

ז וַיְהִי בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ

לְאֹ־חִזְקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃ **ח** וַיִּקְרָא֩ הַמֶּ֨לֶךְ יְהוֹאָ֜שׁ לִיהוֹיָדָ֣ע הַכֹּהֵ֗ן וְלַכֹּהֲנִים֙ וַיֹּ֣אמֶר אֲלֵהֶ֔ם מַדּ֗וּעַ אֵינְכֶם֙ מְחַזְּקִ֣ים אֶת־בֶּ֔דֶק הַבָּ֖יִת וְעַתָּ֑ה אַל־תִּקְח֥וּ־כֶ֛סֶף מֵאֵ֥ת מַכֶּרֵיכֶ֖ם כִּי־לְבֶ֥דֶק הַבַּ֖יִת תִּתְּנֵֽהוּ׃ **ט** וַיֵּאָת֣וּ הַכֹּהֲנִ֗ים לְבִלְתִּי֙ קְחַ֣ת־כֶּ֔סֶף מֵאֵ֖ת הָעָ֑ם וּלְבִלְתִּ֕י חַזֵּ֖ק אֶת־בֶּ֥דֶק הַבָּֽיִת׃ **י** וַיִּקַּ֣ח יְהוֹיָדָ֣ע הַכֹּהֵ֗ן אֲרֹ֛ון אֶחָ֖ד וַיִּקֹּ֣ב חֹ֑ר בְּדַלְתּ֕וֹ וַיִּתֵּ֥ן אֹת֛וֹ אֵצֶ֖ל הַמִּזְבֵּ֥חַ בימין (מִימִ֑ין) בְּבֹוא־אִ֣ישׁ בֵּית־יְהוָ֔ה וְנָתְנ֣וּ־שָׁ֔מָּה הַכֹּהֲנִ֖ים שֹׁמְרֵ֣י הַסַּ֑ף אֶת־כָּל־הַכֶּ֙סֶף֙ הַמּוּבָ֔א בֵּית־יְהוָֽה׃ **יא** וַיְהִ֗י כִּרְאוֹתָ֞ם כִּי־רַ֤ב הַכֶּ֙סֶף֙ בָּאָרֹ֔ון וַיַּ֖עַל סֹפֵ֣ר הַמֶּ֑לֶךְ וְהַכֹּהֵ֣ן הַגָּד֔וֹל וַיָּצְר֥וּ וַיִּמְנ֖וּ אֶת־הַכֶּ֥סֶף הַנִּמְצָ֖א בֵּית־יְהוָֽה׃ **יב** וְנָתְנ֗וּ אֶת־הַכֶּ֙סֶף֙ הַמְתֻכָּ֔ן עַל־יד (יְדֵי) עֹשֵׂ֖י הַמְּלָאכָ֑ה הפקדים (הַמִּפְקָדִ֣ים) בֵּ֔ית יְהוָ֖ה וַיּוֹצִיאֻ֣הוּ לְחָרְשֵׁ֣י הָעֵ֔ץ וְלַבֹּנִ֖ים הָעֹשִׂ֣ים בֵּ֥ית יְהוָֽה׃ **יג** וְלַגֹּדְרִ֗ים וּלְחֹצְבֵ֤י הָאֶ֙בֶן֙ וְלִקְנ֣וֹת עֵצִ֔ים וְאַבְנֵ֥י מַחְצֵ֖ב לְחַזֵּ֣ק אֶת־בֶּ֣דֶק בֵּית־יְהוָ֑ה וּלְכָ֕ל אֲשֶׁר־יֵצֵ֥א עַל־הַבַּ֖יִת לְחָזְקָֽה׃ **יד** אַךְ֩ לֹ֨א יֵעָשֶׂ֜ה בֵּ֣ית יְהוָ֗ה סִפֹּ֤ות כֶּ֙סֶף֙ מְזַמְּרֹ֣ות מִזְרָקֹ֔ות חֲצֹצְר֖וֹת כָּל־כְּלִ֣י זָהָ֑ב וּכְלִי־כֶ֙סֶף֙ מִן־הַכֶּ֣סֶף הַמּוּבָ֔א בֵּית־יְהוָֽה׃ **טו** כִּי־לְעֹשֵׂ֥י הַמְּלָאכָ֖ה יִתְּנֻ֑הוּ וְחִזְקוּ־בֹ֖ו אֶת־בֵּ֥ית יְהוָֽה׃ **טז** וְלֹ֣א יְחַשְּׁב֗וּ אֶת־הָאֲנָשִׁים֙ אֲשֶׁ֣ר יִתְּנ֣וּ אֶת־הַכֶּ֔סֶף עַל־יָדָ֖ם לָתֵ֣ת לְעֹשֵׂ֑י הַמְּלָאכָ֖ה כִּ֥י בֶאֱמָנָ֖ה הֵ֥ם עֹשִֽׂים׃ **יז** כֶּ֚סֶף אָשָׁ֣ם וְכֶ֣סֶף חַטָּאֹ֔ות לֹ֥א יובָ֖א בֵּ֣ית יְהוָ֑ה לַכֹּהֲנִ֖ים יִהְיֽוּ׃ {פ}

יח אָ֣ז יַעֲלֶ֗ה חֲזָאֵ֤ל מֶֽלֶךְ־אֲרָם֙ וַיִּלָּ֣חֶם עַל־גַּ֔ת וַיִּלְכְּדָ֑הּ וַיָּ֥שֶׂם חֲזָאֵ֛ל פָּנָ֖יו לַעֲלֹ֥ות עַל־יְרוּשָׁלָֽם׃ **יט** וַיַּ֣ח יְהוֹאָ֗שׁ מֶ֚לֶךְ־יְהוּדָ֔ה אֶת כָּל־הַקֳּדָשִׁ֗ים אֲשֶׁר־הִקְדִּישׁ֙ יְהֹושָׁפָ֣ט וִיהֹורָ֔ם וַאֲחַזְיָ֖הוּ אֲבֹתָ֑יו מַלְכֵ֣י יְהוּדָ֔ה וְאֶת־קָדָשָׁ֖יו וְאֶת כָּל־הַזָּהָ֣ב הַנִּמְצָ֗א בְּאֹצְרֹ֛ות בֵּית־יְהוָ֥ה וּבֵית הַמֶּ֖לֶךְ וַיִּשְׁלַ֥ח לַחֲזָאֵ֖ל מֶ֣לֶךְ אֲרָ֑ם וַיַּ֖עַל מֵעַ֥ל יְרוּשָׁלָֽם׃ **כ** וְיֶתֶר֙ דִּבְרֵ֣י יֹואָ֔שׁ וְכָל־אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה הֲלוֹא־הֵ֥ם כְּתוּבִ֛ים עַל־סֵ֥פֶר דִּבְרֵי֙ הַיָּמִ֣ים לְמַלְכֵ֖י יְהוּדָֽה׃ **כא** וַיָּקֻ֙מוּ֙ עֲבָדָ֔יו וַיִּקְשְׁר֥וּ־קֶ֖שֶׁר וַיַּכּ֣וּ אֶת־יֹואָ֑שׁ בֵּ֥ית מִלֹּ֖א הַיֹּרֵֽד סִלָּ֥א׃ **כב** וְיוֹזָכָ֣ר בֶּן־שִׁמְעָ֔ת וִיהוֹזָבָ֖ד בֶּן־שֹׁמֵ֑ר | עֲבָדָ֖יו הִכֻּ֥הוּ וַיָּ֙מָת֙ וַיִּקְבְּרוּ֙ אֹתֹ֣ו עִם־אֲבֹתָ֔יו בְּעִ֖יר דָּוִ֑ד וַיִּמְלֹ֛ךְ אֲמַצְיָ֥ה בְנֹ֖ו תַּחְתָּֽיו׃ {פ}

מלכים ב פרק יג

א בִּשְׁנַ֨ת עֶשְׂרִ֜ים וְשָׁלֹ֣שׁ שָׁנָ֗ה לְיֹואָ֛שׁ בֶּן־אֲחַזְיָ֥הוּ מֶֽלֶךְ יְהוּדָ֖ה מָלַ֣ךְ יְהֹואָחָ֞ז בֶּן־יֵה֧וּא עַל־יִשְׂרָאֵ֛ל בְּשֹׁמְרֹ֖ון שְׁבַ֣ע עֶשְׂרֵ֑ה שָׁנָֽה׃ **ב** וַיַּ֣עַשׂ הָרַ֔ע בְּעֵינֵ֖י יְהוָ֑ה וְ֠הָלַךְ אַחַ֨ר חַטֹּ֜אות יָרָבְעָ֤ם בֶּן־נְבָט֙ אֲשֶׁ֣ר הֶחֱטִ֔יא אֶת־יִשְׂרָאֵ֖ל לֹא־סָ֥ר מִמֶּֽנָּה׃ **ג** וַיִּחַר־אַ֤ף יְהוָה֙ בְּיִשְׂרָאֵ֔ל וַיִּתְּנֵ֖ם בְּיַ֣ד | חֲזָאֵ֣ל מֶֽלֶךְ־אֲרָ֑ם וּבְיַד֙ בֶּן־הֲדַ֣ד בֶּן־חֲזָאֵ֔ל כָּל־הַיָּמִֽים׃ **ד** וַיְחַ֥ל יְהֹואָחָ֖ז אֶת־פְּנֵ֣י יְהוָ֑ה וַיִּשְׁמַ֥ע אֵלָ֛יו יְהוָ֖ה כִּֽי רָאָ֥ה אֶת־לַ֙חַץ֙ יִשְׂרָאֵ֔ל כִּי־לָחַ֥ץ אֹתָ֖ם מֶ֥לֶךְ אֲרָֽם׃ **ה** וַיִּתֵּ֥ן יְהוָ֛ה לְיִשְׂרָאֵ֖ל מוֹשִׁ֑יעַ וַיֵּצְא֗וּ מִתַּ֛חַת יַד־אֲרָ֖ם וַיֵּשְׁב֥וּ בְנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֖ל בְּאָהֳלֵיהֶ֑ם כִּתְמ֖וֹל שִׁלְשֹֽׁום׃ **ו** אַךְ֩ לֹא־סָ֨רוּ֜ מֵחַטֹּ֣את בֵּית־יָרָבְעָ֗ם אֲשֶׁר־הֶחֱטִ֤יא אֶת־יִשְׂרָאֵל֙ בָּהֶ֔ה הָלָ֖ךְ וְגַ֣ם הָאֲשֵׁרָ֑ה עָמְדָ֖ה בְּשֹׁמְרֹֽון׃ **ז** כִּ֣י לֹא־הִשְׁאִ֣יר לִיהֹואָחָ֗ז עָ֚ם כִּ֣י אִם־חֲמִשִּׁ֣ים פָּרָשִׁ֔ים וַעֲשָׂרָ֥ה רֶ֖כֶב וַעֲשֶׂ֣רֶת אַלְפִ֑ים רַגְלִ֕י כִּ֥י אִבְּדָ֖ם מֶ֣לֶךְ אֲרָ֑ם וַיְשִׂמֵ֖ם כֶּֽעָפָ֥ר לָדֵֽישׁ׃ **ח** וְיֶתֶר֙ דִּבְרֵ֣י יְהֹואָחָ֔ז וְכָל־אֲשֶׁ֥ר עָשָׂ֖ה וּגְבוּרָתֹ֑ו הֲלוֹא־הֵ֥ם כְּתוּבִ֛ים עַל־סֵ֥פֶר דִּבְרֵי֙ הַיָּמִ֣ים לְמַלְכֵ֖י יִשְׂרָאֵֽל׃ **ט** וַיִּשְׁכַּ֥ב יְהֹואָחָ֖ז עִם־אֲבֹתָ֑יו וַיִּקְבְּרֻ֙הוּ֙ בְּשֹׁמְרֹ֔ון וַיִּמְלֹ֛ךְ יֹואָ֥שׁ בְּנֹ֖ו תַּחְתָּֽיו׃ {פ}

י בִּשְׁנַ֨ת שְׁלֹשִׁ֜ים וָשֶׁ֣בַע שָׁנָ֗ה לְיֹואָ֛שׁ מֶ֥לֶךְ יְהוּדָ֖ה מָלַ֣ךְ יְהֹואָ֣שׁ בֶּן־יְהֹואָחָ֑ז עַל־יִשְׂרָאֵ֔ל בְּשֹׁמְרֹ֖ון שֵׁ֥שׁ

עֶשְׂרֵה שָׁנָה: **יא** וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא־סָר
מִכָּל־חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל בָּהּ הָלַךְ: **יב** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר נִלְחַם עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ־
יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: **יג** וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו
וְיָרָבְעָם יָשַׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיִּקָּבֵר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}
יד וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת־חָלְיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד
אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבְךְּ עַל־פָּנָיו וַיֹּאמַר
אָבִי | אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו: **טו** וַיֹּאמֶר לוֹ
אֱלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וְחִצִּים וַיִּקַּח אֵלָיו קֶשֶׁת
וְחִצִּים: **טז** וַיֹּאמֶר | לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַרְכֵּב יָדֶךָ
עַל־הַקֶּשֶׁת וַיַּרְכֵּב יָדוֹ וַיָּשֶׂם אֱלִישָׁע יָדָיו עַל־יְדֵי
הַמֶּלֶךְ: **יז** וַיֹּאמֶר פְּתַח הַחַלּוֹן קֵדְמָה וַיִּפְתָּח
וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע יְרֵה וַיּוֹר וַיֹּאמֶר חֵץ־תְּשׁוּעָה לַיהוָה
וְחֵץ תְּשׁוּעָה בַּאֲרָם וְהִכִּיתָ אֶת־אֲרָם בַּאֲפֵק עַד־
כַּלֵּה: **יח** וַיֹּאמֶר קַח הַחִצִּים וַיִּקָּח וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל הַךְ־אַרְצָה וַיַּךְ שָׁלֹשׁ־פְּעָמִים
וַיַּעֲמֹד: **יט** וַיִּקְצֹף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
לְהַכּוֹת חָמֵשׁ אוֹ־שֵׁשׁ פְּעָמִים אָז הִכִּיתָ אֶת־אֲרָם
עַד־כַּלֵּה וְעַתָּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים תַּכֶּה אֶת־אֲרָם: {פ}
כ וַיָּמָת אֱלִישָׁע וַיִּקְבְּרֻהוּ וּגְדוּדֵי מוֹאָב יָבְאוּ
בָאָרֶץ בָּא שָׁנָה: **כא** וַיְהִי הֵם | קֹבְרִים אִישׁ וְהִנֵּה
רָאוּ אֶת־הַגְּדוּד וַיַּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקֶבֶר
אֱלִישָׁע וַיֵּלֶךְ וַיִּגַּע הָאִישׁ בְּעַצְמוֹת אֱלִישָׁע וַיִּחִי
וַיָּקָם עַל־רַגְלָיו: {פ}
כב וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לָחַץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל יְמֵי
יְהוֹאָחָז: **כג** וַיָּחֶן יְהוָה אֹתָם וַיְרַחֵם וַיִּפֶן אֲלֵיהֶם
לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלֹא אָבָה
הַשְׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכָם מֵעַל־פָּנָיו עַד־
עָתָּה: **כד** וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וַיִּמְלֹךְ בֶּן־הֲדַד
בְּנוֹ תַּחְתָּיו: **כה** וַיָּשָׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח
אֶת־הֶעָרִים מִיַּד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח
מִיַּד יְהוֹאָחָז אָבִיו בַּמִּלְחָמָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִכָּהוּ
יוֹאָשׁ וַיָּשֶׁב אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל: {פ}

מלכים ב פרק יד

א בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה: **ב** בֶּן־עֶשְׂרִים
וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יהועדין (יְהוֹעַדָּן) מִן־
יְרוּשָׁלִָם: **ג** וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּדָוִד
אָבִיו כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ אָבִיו עָשָׂה: **ד** רַק
הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
בַּבָּמוֹת: **ה** וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיַּךְ
אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו: **ו** וְאֶת־בְּנֵי
הַמַּכִּים לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר־תּוֹרַת־מֹשֶׁה
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ אָבוֹת עַל־בָּנִים
וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי אִם־אִישׁ בְּחֶטְאוֹ
יומות (יוּמָת): **ז** הוּא־הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵי־המלח
(מֶלַח) עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְתָפַשׂ אֶת־הַסֶּלַע
בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ יָקְתְאֵל עַד הַיּוֹם
הַזֶּה: {פ}
ח אָז שָׁלַח אֲמַצְיָהוּ מַלְאָכִים אֶל־יְהוֹאָשׁ בֶּן־
יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה נִתְרָאֶה
פָּנִים: **ט** וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־
הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה־אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי
לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס
אֶת־הַחוֹחַ: **י** הַכֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם וְנִשְׂאֲךָ לִבֶּךָ
הִכָּבֵד וְשֵׁב בְּבֵיתֶךָ וְלָמָּה תִתְגָּרֶה בְרָעָה וְנָפַלְתָּה
אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ: **יא** וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ וַיַּעַל
יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָּנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ

מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֵׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה: **יב** וַיִּגָּף
יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהָלָו: **יג** וְאֶת
אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־יְהוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ תָּפְשׂ
יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֶׁמֶשׁ ויבאו (וַיָּבֹאוּ)
יְרוּשָׁלַם וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם
עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה: **יד** וְלָקַח
אֶת־כָּל־הַזָּהָב־וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים הַנִּמְצְאִים
בֵּית־יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת בְּנֵי
הַתַּעֲרֻבוֹת וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹנָה: **טו** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָשׁ
אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר נִלְחַם עִם אֲמַצְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: **טז** וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־
אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ
יָרָבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו: {פ}
יז וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת
יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה: **יח** וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ הֲלֹא־הֵם כְּתֻבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: **יט** וַיִּקְשְׁרוּ
עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיָּנָס לָכִישָׁה וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו
לָכִישָׁה וַיְמִתֻהוּ שָׁם: **כ** וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ עַל־הַסּוּסִים
וַיִּקָּבֶר בִּירוּשָׁלַם עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד: **כא** וַיִּקְחוּ
כָּל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֲזַרְיָה וְהוּא בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ: **כב** הוּא
בָּנָה אֶת־אֵילַת וַיְשִׁבֶהָ לִיהוּדָה אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ
עִם־אֲבֹתָיו: {פ}
כג בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַאֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ
מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
בְּשֹׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה: **כד** וַיַּעַשׂ הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאוֹת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: **כה** הוּא הֵשִׁיב אֶת־
גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־
אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר: **כו** כִּי־רָאָה יְהוָה
אֶת־עֳנִי יִשְׂרָאֵל מֹרֶה מְאֹד וְאֶפֶס עָצוּר וְאֶפֶס
עָזוּב וְאֵין עֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל: **כז** וְלֹא־דִבֶּר יְהוָה
לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וַיֹּושִׁיעֵם
בְּיַד יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ: **כח** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם
וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־נִלְחָם וַאֲשֶׁר
הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק וְאֶת־חֲמָת לִיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל: **כט** וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם עִם־אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו: {פ}

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת
האשה הכשרה
בעלת החסד
מלכה ציונה
מועלם ז"ל
בת שרה ויצחק
ת.נ.צ.ב.ה

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת עקב

יום ראשון	יב 30	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין עה **ירושלמי:** תרומות מד **תוספתא:** נגעים א **נ"ך:** מלכים ב ח	עלות השחר (72 דק') .. 4:38 נץ החמה ..... 5:50 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:17 שקיעה ..... 7:37 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:49
יום שני	יג 31	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין עו **ירושלמי:** תרומות מה **תוספתא:** נגעים ב **נ"ך:** מלכים ב ט	עלות השחר (72 דק') .. 4:39 נץ החמה ..... 5:51 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:18 שקיעה ..... 7:36 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:48
יום שלישי	יד 1	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין עז **ירושלמי:** תרומות מו **תוספתא:** נגעים ג **נ"ך:** מלכים ב י	עלות השחר (72 דק') .. 4:40 נץ החמה ..... 5:52 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:18 שקיעה ..... 7:36 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:48
יום רביעי	טו 2	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין עח **ירושלמי:** תרומות מז **תוספתא:** נגעים ד **נ"ך:** מלכים ב יא	עלות השחר (72 דק') .. 4:40 נץ החמה ..... 5:52 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:18 שקיעה ..... 7:35 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:47
יום חמישי	טז 3	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין עט **ירושלמי:** תרומות מח **תוספתא:** נגעים ה **נ"ך:** מלכים ב יב	עלות השחר (72 דק') .. 4:41 נץ החמה ..... 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:19 שקיעה ..... 7:34 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:46
יום שישי	יז 4	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין פ **ירושלמי:** תרומות מט **תוספתא:** נגעים ו **נ"ך:** מלכים ב יג	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') .. 4:42 נץ החמה ..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:19 שקיעה ..... 7:33 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:45
יום שב"ק	יח 5	**לימוד יומי:** **בבלי:** גיטין פא **ירושלמי:** תרומות נ **תוספתא:** נגעים ז **נ"ך:** מלכים ב יד	**שבת קודש פרשת עקב** עלות השחר (72 דק') .. 4:42 נץ החמה ..... 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 סו"ז קר"ש - גר"א .. 9:19 שקיעה ..... 7:32 צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:44

הדלקת נרות (40 דק'): 6:53

מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:44

אָדָם צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ יְקָרָה מְאֹד בַּשָּׁמַיִם! אָדָם לֹא יְזַלְזֵל בַּנְּשָׁמָה שֶׁלּוֹ! זֶה יַהֲלוֹם! וְאָדָם צָרִיךְ לְהַאֲמִין בְּזֶה וְלָדַעַת שֶׁהוּא מֹשֶׁה אֶבֶן טוֹבָה שֶׁשָּׁמִים בְּתוֹךְ הַכֶּתֶר שֶׁל הַמֶּלֶךְ! אִם אָדָם הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁלּוֹ, כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ, הָיָה מֵבִין כַּמָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּקִרְבָתוֹ: תְּדַבֵּר אֵלַי! תִּלְמַד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁלִּי! תִּלְמַד בֵּי"ת, תִּלְמַד פֶּרֶק בַּתַּנַ"ךְ, תָּבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)